

Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja ohjauskeinot

Kati Berninger, Tero Heinonen, Angelina Korsunova-Tsaruk, Piia Lundberg,
Teemu Meriläinen, Joonas Myllärniemi, Meeri Mäkihelmi, Helena Määttä,
Hannu Savolainen

VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA
TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2024:22

tietokayttoon.fi

Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja ohjauskeinot

REPAIRED-hankkeen loppuraportti

Kati Berninger, Tero Heinonen, Angelina Korsunova-Tsaruk,
Piia Lundberg, Teemu Meriläinen, Joonas Myllärniemi, Meeri Mäkihelmi,
Helena Määttä, Hannu Savolainen

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtioneuvoston kanslia
CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-383-148-3
ISSN pdf: 2342-6799

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja ohjauskeinot REPAIRED-hankkeen loppuraportti

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:22

Julkaisija Valtioneuvoston kanslia

Tekijä/t Kati Berninger, Tero Heinonen, Angelina Korsunova-Tsaruk, Piia Lundberg, Teemu Meriläinen, Joona Myllärniemi, Meeri Mäkihelmi, Helena Määttä, Hannu Savolainen

Kieli suomi

Sivumäärä 142

Tiivistelmä

Korjauspalveluiden toimiala on pieni: v. 2022 liikevaihto oli 386 milj. € ja henkilöstö 2526. Suurin on teknisten laitteiden korjaamisen ala, joka on myös kasvanut. Jalkineiden ja huonekalujen korjaamiseen käytetty työ taas väheni. Korjauspalveluita tarjoavat enimmäkseen mikroyritykset, joilla on rajalliset resurssit laajentamiseen ja pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta.

Suurin osa kuluttajista on käyttänyt korjauspalveluita ja haluaa käyttää niitä jatkossakin. Myös korjauspalveluita käyttämättömistä asiakkaista osa voisi olla valmiita käyttämään niitä, jos hintaan, tarjontaan ja tietoon liittyviä esteitä pystyttäisiin poistamaan.

Korjauttamisen lisäämisellä voidaan saada ympäristö-, työllisyys- ja taloushyötyjä, vaikka ne ovat vähäisiä suhteessa kulutuksen kokonaisvaikutuksiin. Tavarat ovat tuontituotteita, kun taas korjaaminen tapahtuu Suomessa.

Hanke suosittelee seuraavaa ohjauskeinojen yhdistelmää parantamaan korjausalan tilannetta: 1) Kehitetään koulutusjärjestelmää siten, että korjaamisen ammattilaisia on tarjolla, 2) Tuetaan korjausyritysten verkoston perustamista. Verkostoon otettaisiin tuotemerkeistä riippumattomia yrityksiä, joiden pääasiallinen toimiala on korjaaminen, 3) Otetaan käyttöön korjausseteli, jonka piiriin pääsevät yritykset, jotka täyttävät verkoston kriteerit, 4) Viestitään korjauttamisesta, 5) Suunnataan TKI-tukea korjauspalvelukonseptien kehittämiseen.

Sivuja 96 ja 124 on päivitetty 13.6.2024 ja aineisto korvaa aikaisemmin, 30.5.2024 julkaistun version.

Klausuuli Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. (tietokayttoon.fi) Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Asiasanat tutkimus, tutkimustoiminta, kiertotalous, korjauspalvelut, korjauttaminen

ISBN PDF 978-952-383-148-3

ISSN PDF 2342-6799

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-148-3>

Potential, fördelar och styrningsmetoder för expansion av reparationstjänster för produkter

REPAIRED-projektets slutrapport

Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2024:22

Utgivare Statsrådets kansli

Författare Kati Berninger, Tero Heinonen, Angelina Korsunova-Tsaruk, Piia Lundberg, Teemu Meriläinen, Joonas Myllärniemi, Meeri Mäkihelmi, Helena Määttä, Hannu Savolainen

Språk finska

Sidantal 142

Referat

Industrin för reparationstjänster är liten: år 2022 var omsättningen 386 miljoner euro med 2526 anställda. Den största är reparation av teknisk utrustning, vilket har ökat under de senaste åren. Däremot minskade antalet person-timmar för reparation av skor och möbler. Reparationstjänster tillhandahålls främst av mikroföretag med begränsade resurser för expansion och brist på kvalificerad arbetskraft.

En stor andel konsumenter har använt reparationstjänster och vill använda dem även i framtiden. Många konsumenter som inte har använt reparationstjänster skulle också vara villiga att använda dem om hinder relaterade till pris, tillgänglighet och information kunde undanröjas.

En ökning av repareringen av produkter kan åstadkomma miljö-, sysselsättnings- och ekonomiska fördelar, även om de är små jämfört med den totala påverkan av konsumtion. Produkterna som repareras är importerade produkter, medan reparationerna utförs i Finland.

Projektet rekommenderar följande kombination av styrningsmetoder: 1) Utveckla utbildningssystemet för att säkerställa tillgängligheten av professionella inom reparationsindustrin, 2) Stöd för etablering av ett nätverk av reparationsföretag, 3) Införande av en reparationssedel, tillgänglig för företag som uppfyller nätverkets kriterier, 4) Kommunikation om reparationstjänster, 4) Rikta FUI-stöd till utvecklingen av koncept för reparationstjänster.

Sidorna 96 och 124 har uppdaterats 13.6.2024, och materialet ersätter den version som publicerats 30.5.2024.

Klausul Den här publikation är en del i genomförandet av statsrådets utrednings- och forskningsplan. (tietokaytoon.fi) De som producerar informationen ansvarar för innehållet i publikationen. Textinnehållet återspeglar inte nödvändigtvis statsrådets ståndpunkt

Nyckelord forskning, forskningsverksamhet, cirkulär ekonomi, reparationstjänster, reparation

ISBN PDF 978-952-383-148-3

ISSN PDF 2342-6799

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-148-3>

Expanding the repair service sector: potential, benefits, and policy instruments The final report of the REPAIRED project

---

Publications of the Government's analysis, assessment and research activities 2024:22

Publisher Prime Minister's Office

Author(s) Kati Berninger, Tero Heinonen, Angelina Korsunova-Tsaruk, Piia Lundberg, Teemu Meriläinen, Joona Myllärniemi, Meeri Mäkihelmi, Helena Määttä, Hannu Savolainen

Language Finnish

Pages 142

Abstract

The repair sector in Finland is small: in 2022, the turnover was €386 million and it employed 2526 persons. The largest is the repair of technical equipment, which has increased in recent years. However, work used for repairing footwear and furniture, decreased. As repair services are mostly provided by micro-enterprises, their resources for development are limited, and growth is uncertain due to skilled labor shortage.

Most consumers have experience in using repair services and want to continue using them in the future. More consumers would be willing to use repair services, if their availability, prices and consumer awareness were improved.

Increasing repairs can achieve environmental, employment, and economic benefits, although they are minor compared to the overall impact of consumption. While the items for repair are typically imported, the repairs take place in Finland.

The project recommends the following set of policy instruments: 1) Ensure the availability of repair professionals by improving the education system, 2) Support the establishment of a repair network that would include independent companies whose main business is repairing, regardless of the brand, 3) Introduce a system of repair vouchers, available to companies that meet the network's criteria, 4) Communicate about repair and repair services, 5) Direct RDI support towards developing repair service concepts.

Pages 96 and 124 were updated on 13 June 2024 and this version replaces the previous one published on 30 May 2024.

Provision This publication is part of the implementation of the Government Plan for Analysis, Assessment and Research. (tietokayttoon.fi) The content is the responsibility of the producers of the information and does not necessarily represent the view of the Government.

Keywords research, research activities, circular economy, repair services, repair

---

ISBN PDF 978-952-383-148-3

ISSN PDF 2342-6799

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-148-3>

Sisältö

Esipuhe	8
1 Johdanto	10
2 Menetelmät	12
2.1 Kirjallisuuskatsaus ja täydentävä tiedonhankinta.....	12
2.2 Tilastotarkastelu.....	13
2.3 Yrityskysely.....	14
2.4 Korjausalan toimijoiden haastattelut.....	14
2.5 Kuluttajakysely.....	16
2.6 Korjaamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutusten arviointi ENVIMAT- mallilla.....	17
2.7 Korjaamisen edistämisen ohjauskeinot	20
3 Kirjallisuuskatsaus korjauspalveluista Suomessa ja kansainvälisesti	22
3.1 Korjauspalveluiden nykytila Suomessa.....	22
3.2 Korjauspalveluiden kansainvälinen tilanne ja trendejä.....	24
4 Tilastotarkastelu korjauspalveluiden tarjonnasta ja kysynnästä	32
4.1 Korjauspalveluyritykset	32
4.2 Kotitalouksien kulutus.....	34
5 Yrityskyselyn tulokset	37
5.1 Kuvaus kyselyyn vastanneista yrityksistä	37
5.2 Näkyvyys ja mainostaminen	39
5.3 Kulut ja kannattavuus.....	41
5.4 Haasteet	43
5.5 Avoimet vastaukset.....	47
6 Korjauspalveluiden tarjoajien haastatteluiden tuloksia	50
6.1 Kannattavuus ja kysyntä.....	50
6.2 Esteet	52
6.3 Mahdollistajat.....	63
6.4 Ehdotetut ohjauskeinot.....	64
7 Kuluttajakyselyn tuloksia	67

7.1	Kyselyaineiston kuvaus.....	67
7.2	Korjauspalveluiden käyttö ja niihin liittyviä kokemuksia.....	69
7.3	Korjauttaminen tulevaisuudessa ja uudet liiketoimintamallit	77
7.4	Korjauspalveluiden saavutettavuus.....	83
7.5	Korjaamiseen liittyviä asenteita	85
8	Korjaamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutukset	89
8.1	Tavaroiden kulutusmenot ja vaikutukset vuonna 2019.....	89
8.2	Korjauttamisen skenaariotulokset.....	94
8.3	Kimmahdusvaikutukset.....	101
9	Korjaamisen edistämisen ohjaukset	105
9.1	Muuttuva EU-lainsäädäntö tukee kuluttajien oikeuksia korjaamiseen.....	105
9.2	Korjausalan kansainvälisiä ohjaukset – mitä niistä voi oppia	107
9.3	Potentiaalisia ohjaukset korjauttamisen vauhdittamiseksi	113
9.4	Ohjaukset työpajan tuloksia.....	115
9.5	Potentiaalisimmat ohjaukset.....	118
10	Yhteenveto ja suositukset	120
10.1	Korjauttamisen tilannekuva.....	120
10.2	Korjauttamisen esteitä.....	121
10.3	Korjauttamisen mahdollistajia	122
10.4	Korjauttamisen laajentamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutuksia	123
10.5	Korjauttamisen laajentamisen potentiaali	124
10.6	Ohjaukset suositukset	125
	Lähteet.....	129
	Liitteet	135
	I Korjauspalveluiden tarjoajien haastatteluteemat	135
	II Ohjaukset arviointi työpajassa	137
	III Esimerkkejä korjauspalveluja tarjoavista Suomessa toimivista yrityksistä	140

ESIPUHE

Tämä valtioneuvoston VN TEAS -selvitys tavaroiden korjaamisen edistämisestä ja potentiaalista luo kaivattua tilannekuvaa ja toimenpidesuosituksia siitä, millainen rooli tavaroiden elinkaaren pidentämisellä ja korjaustoiminnan edistämisellä on ja voisi olla ympäristö- ja talousnäkökulmasta.

Maailman luonnonvarojen käyttö on yli kolminkertaistunut viimeisen 50 vuoden aikana ja jatkaa kasvuaan. Uusien raaka-aineiden hankinta ja prosessointi uhkaavat sekä luonnon köyhtymisen että ilmastonmuutoksen pysäyttämistä. Suomen kotimainen raaka-aineiden käyttö on niin eurooppalaisittain kuin kansainvälisesti vertaillen suurta.

Nykyinen tavaroiden tuotanto- ja kulutustapa, joka perustuu uusien luonnonvarojen käyttöönottoon, lisääntyvään kulutukseen ja lyhyeen käyttöikään ruokkii osaltaan luonnonvarojen alati kasvavaa käyttöä. Muuttuva maailmantilanne vaikuttaa myös raaka-aineiden ja tuotteiden kansainväliseen kauppaan ja saatavuuteen, ja pyrkimykset omavaraisuuteen voimistuvat. Tavaroiden käyttöiän pidentäminen onkin yksi keino kulutuksen aiheuttamien ympäristövaikutusten pienentämiseksi ja uusien raaka-aineiden kysynnän vähentämiseksi.

Tämän tutkimuksen muodostama ansiokas tilannekuva ja tulokset tukevat osaltaan Suomen strategista kiertotalousohjelmaa ja siinä asetettuja tavoitteita kotimaisen luonnonvarojen kulutuksen taittamiselle ja tehostamiselle sekä Valtakunnallisen jätesuunnitelman kirjauksia korjaustoiminnan ja tuotteiden pidemmän käyttöiän edistämisestä. Hankkeen tuloksia tullaan hyödyntämään myös EU-sääntelyn toimeenpanon ja vaikuttamisen tukena.

Kiitos niille korjausalan yrittäjille ja toimijoille, jotka antoivat arvokkaan panoksensa haastatteluissa ja hankkeen työpajassa. Kiitos myös kansalaiskyselyyn vastanneille.

Erityinen kiitos tutkimuskonsortiolle arvokkaasta tiedontuotannosta. Tutkimuskonsortion jäsenet olivat Kati Berninger, Helena Määttä ja Meeri Mäkihelmi Tyrsky-Konsultoinnista; Angelina Korsunova-Tsaruk, Piia Lundberg ja Joonas Myllärniemi Helsingin yliopistosta; sekä Hannu Savolainen, Teemu Meriläinen ja Tero Heinonen Suomen ympäristökeskuksesta.

Kiitos myös hankkeen ohjausryhmälle, jonka jäseninä ovat toimineet Sirje Stén (YM), Heikki Sorasahi/Hannele Pudas (YM), Sari Tasa (TEM), Sari Alho (TEM), Tuuli Ojala (LVM) sekä Riikka Yliluoma (YM, pj).

Hankkeen ohjausryhmän puolesta,

Riikka Yliluoma
Ohjausryhmän puheenjohtaja
Ympäristöministeriö

1 Johdanto

Tavaroiden tuotanto- ja kulutustapamme, joka perustuu yhä uusien luonnonvarojen käyttöönottoon, alati lisääntyvään kulutukseen ja tavaroiden käytöstä poistamiseen usein lyhyen käytön jälkeen, on osoittautunut ekologisesti kestävämmäksi. Lisäksi koronapandemia ja Ukrainan sota ovat osoittaneet raaka-aineiden ja uusien tuotteiden saatavuuden ongelmat. Tavaroiden käyttöiän pidentäminen on yksi merkittävä keino kulutuksen aiheuttamien ympäristövaikutusten pienentämiseksi.

Tavaroiden käyttöikään vaikuttavat niiden ominaisuudet, joihin voidaan vaikuttaa tuotepolitiikalla. EU:n kestävien tuotteiden aloitteessa (2022) ja tulevassa ekosuunnitteluasetuksessa onkin vaatimus, että EU:n markkinoille saatettavien tuotteiden tulee olla vuoteen 2030 mennessä kestäviä, korjattavia ja turvallisesti kierrätettäviä. Lisäksi kuluttajien saatavilla tulee olla varaosia ja korjausohjeita. Tavaroiden ominaisuuksien lisäksi niiden käyttöikään vaikuttavat kulutusvalinnat ja käyttötottumukset sekä korjaaminen ja korjauttaminen.

Korjaamisesta, korjauttamisesta ja korjauspalveluista Suomessa on saatavilla suhteellisen vähän tutkimustietoa ja olemassa oleva tieto on hajanaista. Selvitys tavaroiden korjaamisen edistämisestä, potentiaalista ja saavutettavista eduista (REPAIRED) -hanke on osana valtioneuvoston yhteistä selvitys- ja tutkimustoimintaa (VN TEAS) tuottanut tietoa tavaroiden korjaamisen ja korjauttamisen nykytilanteesta ja potentiaalista Suomessa. Hankkeessa on selvitetty korjaamisen haasteita sekä mahdollisuuksia edistää korjaamista, tavaroiden korjauttamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutuksia sekä laadittu ohjauskeinosuosituksia korjauspalveluiden saatavuuden ja houkuttelevuuden edistämiseksi.

Hankkeen osatavoitteet ovat:

1. Laatia kuvaus tavaroiden korjaamisen, korjauttamisen ja korjauspalveluiden nykytilanteesta ja potentiaalista Suomessa
2. Tunnistaa tavaroiden korjaamiseen ja korjauspalveluiden edistämiseen liittyviä edellytyksiä, esteitä, ajureita, mahdollisuuksia ja uusia liiketoimintamalleja
3. Selvittää nykyistä laajemman tavaroiden korjauttamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutuksia

4. Laatia politiikkasuosituksia korjauspalveluiden saatavuuden ja houkuttelevuuden edistämiseksi

Hankkeen toteutti huhtikuusta 2023 toukokuuhun 2024 Tyrsky-Konsultointi Oy:n (koordinaattori), Suomen ympäristökeskuksen ja Helsingin yliopiston asiantuntijaryhmä.

Hanketta ohjasi ministeriöiden edustajista koostuva ohjausryhmä. Siihen kuuluivat Sirje Stén (pj. syyskuu 2023 saakka, ympäristöministeriö), Riikka Yliluoma (pj. syyskuu 2023 alkaen, ympäristöministeriö), Sari Alho (työ- ja elinkeinoministeriö), Tuuli Ojala (liikenne- ja viestintäministeriö), Hannele Pudas (ympäristöministeriö, syyskuu 2023), Heikki Sorasahi (ympäristöministeriö) ja Sari Tasa (työ- ja elinkeinoministeriö).

2 Menetelmät

2.1 Kirjallisuuskatsaus ja täydentävä tiedonhankinta

Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on toisaalta kuvata Suomen korjauspalveluiden tilannetta sekä kysynnän että tarjonnan näkökulmasta ja toisaalta kuvata korjauspalveluiden nousevia kansainvälisiä trendejä. Lisäksi kerättiin tietoa korjauspalveluiden esteistä sekä eri kirjallisissa lähteissä ehdotetuista ja eri Euroopan maissa toteutetuista ohjauskeinoista, joiden tarkoituksena on vauhdittaa korjauspalveluiden käyttöönottoa.

Kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan sekä suomalaista että eurooppalaista kirjallisuutta korjauspalveluista. Mukana on selvityksiä, hankeraportteja ja tieteellisiä tutkimuksia korjauspalveluiden tarjonnasta ja kysynnästä, esteistä ja trendeistä sekä eri maissa käytössä olevista ohjauskeinoista.

Kirjallisuuskatsauksessa hyödynnettiin Kiertotalous kuluttajakaupassa -hankkeen (Kiertotalous kuluttajakaupassa -hanke 2023, Kiertotalous kuluttajakaupassa -pelikirja 2023) ja Circular Citizens -hankkeiden (Berg ym. 2023, Circular Citizens -hanke 2023) tuloksia sekä hankeryhmän tiedossa ollutta kirjallisuutta. Lisäksi tehtiin hakuja suomeksi ja englanniksi Googlessa ja Google scholarissa seuraavilla hakusanoilla:

- trends in repair services consumer products
- repair sector
- repair services household products
- repair services electronics
- korjauspalvelut kiertotalous

Lisäksi etsittiin tarkennetuilla hauilla lisätietoa käytössä olevien ohjauskeinojen onnistumisesta. Erityisesti tarkasteltiin Ruotsin ja muiden EU-maiden alennettua alv-tasoa korjaamiselle sekä Itävallan korjausseteliä ja näiden vaikutuksia. Kerättyjä tietoja täydennettiin sähköpostitse kysymällä mm. Ruotsin tilanteesta aihetta tuntevalta tutkijalta ja haastatteleamalla. Wienin korjausseteliin liittyen järjestettiin yksi videohaastattelu, johon osallistui kaksi asiantuntijaa Wienin kaupungin hallinnosta.

2.2 Tilastotarkastelu

Kirjallisuuskatsauksen ohella toteutettiin tilastotarkastelu hyödyntäen Tilastokeskuksen toimialakohtaisia yritystietokantoja, kansantalouden tilinpitoaineiston kulutusmenotilastoja sekä vuoden 2016 kotitalouksien kulutusmenotutkimuksen aineistoja:

- 13wv -- Yritysten toimipaikat toimialoittain, 2018–2022
- 13ww -- Yritysten toimipaikat toimialoittain ja maakunnittain, 2018–2022
- 13x3 -- Yritysten toimipaikkojen tuotannon brutto- ja jalostusarvo toimialoittain, maakunnittain ja kokoluokittain, 2018–2022
- 127s -- Kotitalouksien kulutusmenot, vuosittain, 1975–2022
- Kotitalouksien kulutus 2016
- 001 -- Kotitalouksien kulutusmenot kotitaloustyyppin mukaan 1985–2016
- 002 -- Kotitalouksien kulutusmenot sosioekonomisen aseman mukaan 1990–2016

Tilastotarkastelun tuloksena saatiin kuvaus korjauspalveluiden tarjoavien yritysten määrästä, liiketoiminnan koosta ja työntekijöistä eri tuoteryhmissä. Tilastojen perusteella tarkasteltiin palveluiden kehitystä ja trendejä sekä pyrittiin tunnistamaan suurimmat tuoteryhmät ja ne tuoteryhmät, joilla korjauspalveluita on vain vähän. Tilastoinnissa havaittujen puutteiden perusteella valittiin yrityskyselyssä kerättävät tiedot. Yrityskyselyn menetelmät on kuvattu luvussa 2.3.

Kulutusaineistojen avulla analysoitiin korjauspalvelujen kysynnän trendejä ja korjauspalvelujen käyttöön vaikuttavia kotitalouksien ominaisuuksia. Kerättyjä tietoja täydennettiin korjauspalveluiden kysynnän osalta kuluttajakyselyllä, jonka menetelmät kuvataan luvussa 2.5.

2.3 Yrityskysely

Lähes kuudellesadalle tavaroiden korjauksia tarjoavalle yritykselle lähetettiin kysely 16.10.2023. Tiedot oli koottu yritystietokannasta (Dun & Bradstreet Finland Oy) sekä lisäotoksella, jotka koottiin avoimesti saatavilla olevista korjausalan yritysten tiedoista verkosta. Kysely oli auki kahden viikon ajan. Webropol-alustalla olevaan kyselyyn vastattiin sähköpostitse toimitetun linkin avulla. Sisältö oli jaoteltu kolmeen osioon:

1. nykytilanne
2. tulevaisuus, mahdollisuudet ja haasteet, sekä
3. taustatiedot.

Kyselyn avulla pyrittiin täydentämään tietoja muun muassa yritysten nykytilasta ja kokemista haasteista. Nykytilanteen osalta kysymykset käsittelivät kannattavuutta, työvoiman määrää sekä mainostamista. Itse kyselystä on kopio erillisessä liitedokumentissa.

Vastauksia saatiin yhteensä 134 ja vastausprosentti oli n. 23 %. Vastausprosentti on varsin hyvä vain sähköisesti lähetetyille ja yrityksille suunnatulle kyselylle. Lisäksi kysely kohdistettiin käyttäen yritystietokannassa annettuja päätoimialoja, minkä vuoksi useat yritykset olivat joko muuttaneet toimintaansa tai alun perinkin tarjonneet pääasiassa muita kuin korjauspalveluita.

Vastanneille yrityksille määritettiin pääasiallinen korjaustoiminta vastausten perusteella ja hyödyntäen ryhmittelyanalyysiä. Lisäksi pääasiallinen toiminta tarkastettiin epäselvien tapauksien osalta esimerkiksi yrityksen nettisivuilta. Pääasiallista korjaustoiminnan alaa ja yrityksen päätoimipaikan sijainnin alueluokitusta käytettiin tilastollisissa vertailuissa, joissa testattiin erilaisten korjausyritysten ja eri alueilla sijaitsevien yritysten eroja vastauksissa. Tilastollisissa testeissä käytettiin Kruskal-Wallis testiä, Dunnin testiä sekä X^2 (khiin neliö) -testiä. Toistettujen testien tuloksille tehtiin korjaukset väärin löydöksiin välttämiseksi.

2.4 Korjausalan toimijoiden haastattelut

Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä kahdeksaa eri korjauspalveluja tarjoavaa suomalaista yritystä (jatkossa vain korjausyritys), jotka kuuluivat kuuteen eri tuotekategoriaan: matkapuhelimet, kodinkoneet ja -elektroniikka, vaatteet, kengät ja nahkatavarat, huonekalut ja polkupyörät. Korjausyritysten lisäksi tutkimustavarten haastateltiin neljää korjausyritysten ammattiliittoa neljästä eri korjausalan

ammattiryhmästä: verhoilijat, korjausompelijat, suutarit ja kodinkonehuoltajat. Näiden lisäksi haastateltiin yhtä vakuutusyhtiötä sekä varaosien kierrätykseen osallistuvaa kierrätyskeskusta. Yhteenveto haastatelluista tahoista löytyy taulukosta 1. Haastattelukysymykset kehitettiin kirjallisuuskatsauksen perusteella. Kysymyksissä otettiin huomioon eri tuoteryhmien erityispiirteet korjausliiketoiminnassa. Haastattelukysymyslista oli pitkä ja monipuolinen, mutta sitä mukautettiin tuoteryhmän ja haastattelutilanteen mukaan. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna syvän keskustelun mahdollistamiseksi. Haastatteluteemat löytyvät liitteestä I.

Haastattelut toteutettiin haastateltavan toiveiden mukaan joko kasvotusten tai etäyhteyksin. Haastattelut kestivät 0,5–2 tuntia. Haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen ne litteroitiin ja koodattiin Atlas.ti-ohjelmistoa hyödyntäen.

Taulukko 1. Haastatellut tahot, organisaatiomuodot, ala ja koko.

Organisaatiomuoto	Ala	Koko*
Ammattiliitto	Verhoilu	Mikro
	Korjausompelu	Mikro
	Suutari	Mikro
	Kodinkoneet	Pieni
Korjausyritykset	Matkapuhelimet	Mikro
	Matkapuhelimet	Suuri
	Kodinkoneet	Pieni
	Elektroniikka	Mikro
	Korjausompelu	Mikro
	Korjausompelu	Mikro
	Polkupyörät	Mikro
	Polkupyörät	Pieni
Vakuutusyhtiöt	Vakuutukset	Suuri
Kierrätyskeskus	Matkapuhelimet	Suuri
Yhteensä	14	

*Yritysten koot ovat luokiteltu henkilöstö lukumäärän mukaisesti: mikro (<10); pieni (<50); suuri (>250).

Korjausyritykset valittiin niin, että mukaan saatiin valintakriteerien mukaisesti mahdollisimman monipuolisesti erilaisia yrityksiä. Kriteerejä olivat sijainti, työntekijöiden määrä, liikevaihto, taloudellinen kehitys ja yritysmuoto. Lisäksi mukaan pyrittiin ottamaan yrityksiä, joiden liiketoimintamalli poikkeaa alan perinteisestä liiketoimintamallista tai ne ovat ottaneet käyttöön uusia tapoja tarjota korjauspalveluita, esimerkiksi: 1) alustatalouteen perustuva korjauspalvelu, jossa liiketilan sijasta asiakas asioi verkon kautta ja saa korjaustarjouksia useilta palveluntarjoajilta, 2) liikkuva korjauspalvelu, jossa korjausalan yrittäjä tulee paikan päälle tarjoamaan palvelua tietyn alueen asiakkaille tai tietylle kohderyhmälle (esim. polkupyörähuoltoa taloyhtiölle) ja 3) liikkeen aukioloajoista riippumaton korjauspalvelu, jossa asiakas voi jättää korjattavan tuotteen niille varattuun lokeriin ja noutaa sen sieltä myöhemmin.

2.5 Kuluttajakysely

Hankeryhmä selvitti korjauspalveluiden käyttöä ja siihen liittyviä tekijöitä kuluttajien näkökulmasta kyselytutkimuksella (n=1 000). Helsingin yliopiston tutkijaryhmä vastasi kyselylomakkeen laatimisesta ja lomaketta kehitettiin yhteistyössä konsortion muiden jäsenten kanssa. Kyselylomakkeeseen saatiin palautetta hankkeen ohjausryhmältä.

Kyselytutkimuksessa kerättiin tietoa kuluttajien korjauttamiseen liittyvistä kokemuksista, korjauttamiseen liittyvistä esteistä ja ajureista sekä korjauttamisaikomisista. Kysymysten laatimisessa hyödynnettiin hankkeen eri työpakettien tuottamia tuloksia (mm. kirjallisuuskatsaukset, ENVIMAT-analyysi, yrityskysely ja korjausalan yrittäjien haastatteluaineisto), tieteellistä kirjallisuutta sekä Helsingin yliopiston Kiertotalouskansalaiset -hankkeen tuloksia. Käytimme myös tieteellisestä kirjallisuudesta poimittuja Likert -väittämiä (Fachbach ym. 2022; Klug ja Niemand 2021; Matthe ym. 2021; Iwata 2006), jotka käänsimme suomeksi ja muotoilimme soveltuvien osin uudelleen tähän tutkimukseen soveltuviksi. Täydensimme lisäksi itse Likert-väittämistä koostettuja kysymyspattereita soveltuvien osin.

Aineisto kerättiin kymmenestä eri rekisteristä Aistila Oy -tutkimusyhtiön kautta 20.3.–3.4.2024 välisenä aikana. Ennen varsinaisen aineiston keruuta Aistila Oy pilotoi lomakkeen 30 vastaajalla ja lomaketta muokattiin sen pohjalta. Aineisto edustaa Suomessa asuvaa aikuisväestöä iän, sukupuolen, suuraluejaon (NUTS2) sekä koulutustason suhteen. Kyselyaineisto sisälsi suljettujen kysymysten lisäksi muutama avoimen kysymyksen. Kvantitatiivinen aineisto analysoitiin IBM SPSS Statistics 28 -ohjelmalla. Otimme muuttujista kuvailevat tiedot ja käytimme ryhmien väliseen vertailuun Mann-Whitney U-testiä ja Kruskal-Wallis -testiä. Käytimme ristiintaulukointia luokitteluasteikollisten muuttujien jakaumien tarkasteluun.

Kuluttajille tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia on raportoitu laajemmin ja kyselylomake on esitetty erillisessä Liitedokumentissa.

2.6 Korjaamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutusten arviointi ENVIMAT-mallilla

Hankkeessa arvioitiin nykyistä laajemman tavaroiden korjauttamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutuksia. Vaikutusarvioinnissa käytettiin Suomen kansantalouden ympäristölaajennettua panos-tuotosmalli ENVIMATia (Salo ym. 2023, Savolainen ym. 2024, Seppälä ym. 2011). Mallilla voidaan estimoida tuoteryhmäkohtaiset elinkaariset kuormituskertoimet, jotka kattavat koko tuotantoketjun vaikutukset Suomessa ja ulkomailla. Mallissa käytetyt tuontituotteiden kuormituskertoimet on estimoitu ympäristölaajennetulla monialuepanos-tuotosaineistolla (EXIOBASE3.8, Stadler ym. 2018).

Tarkasteluun valittiin 12 tuoteryhmää ja yksi korjaustoimintaa edustava palvelutuoteryhmä (taulukko 2). Aluksi tunnistettiin 23 hankkeen tavoitteen kannalta relevanttia tuoteryhmää, joiden ympäristö-, talous- ja työllisyysvaikutuksia arvioitiin karkeasti. Näin tuotettiin käsitys eri tuoteryhmien merkityksestä. Yhteistyössä tutkimuskonsortion ja ohjausryhmän kesken valittiin 12 tuoteryhmän joukko tarkempaan vaikutusarviointiin.

Taulukko 2. Nykyistä laajemman tavaroiden korjauttamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutusten arvioinnissa tarkasteltavat tuoteryhmät.

Tuoteryhmä	Tuoteryhmän sisältö
Tekstiilit	sovitettujen tekstiilituotteiden valmistus, esim. liinavaatteet, huovat, matot, köydet, tavarapeitteet, purjeet yms.
Vaatteet	
Nahka ja nahkatuotteet	matka-, käsi- ym. laukut, satulat, valjaat, jalkineet
Tietokoneet ja niiden oheislaitteet	
Viestintälaitteet	matkapuhelimet, reitittimet yms.
Kulutuselektroniikka	
Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet; kellot	lämpömittarit, kosteusmittarit, gps-laitteet, kellot yms.

Tuoteryhmä	Tuoteryhmän sisältö
Sähkölamput ja -valaisimet	
Kodinkoneet	
Muut kulkuneuvot, osat ja tarvikkeet	moottoripyörät, mopot, polkupyörät, pyörätuolit sekä niihin liittyvät osat ja tarvikkeet
Huonekalut	
Muut tuotteet	kultasepäntuotteet, soittimet, urheiluvälineet, pelit ja lelut jne.
Tietokoneiden ja kotitaloustavaroiden korjauspalvelut	tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden viestintälaitteiden, viihde-elektronikan, kotitalouskoneiden, huonekalujen, vaatteiden ja jalkineiden, kellojen ja korujen, polkupyörien ym. henkilökohtaisten tavaroiden korjaus

Yhteistyössä tutkimuskonsortion ja ohjausryhmän kanssa valittiin viisi päävaikutusluokkaa, joita korjauttamisen osalta tarkasteltiin (ks. yksityiskohtainen kuvaus Savolainen ym. 2024, luku 2.2.3):

- Talousvaikutukset: arvonlisäys (milj. euroa)
- Työllisyysvaikutukset: henkilötyövuodet (htv)
- Vaikutus ilmastonmuutokseen: hiilidioksidiekvivalentit kasvihuonekaasupäästöt (Mkg CO₂-ekv.), ei sisällä maankäyttösektorin päästöjä
- Luontokato: maankäytöstä johdettu sukupuuttokuoleman riskissä olevien lajien osuus (PDF), normeerattuna indeksiksi¹
- Raaka-aineiden käyttö: kotimainen otto ja raaka-aine-ekvivalentti tuonti (Mkg); yhteensä ja eriteltyinä kahdeksaan pääraaka-aineluokkaan
  - viljelykasvit
  - luonnoneläimet ja -kasvit
  - raakapuu
  - fossiiliset polttoaineet
  - metallimalmit
  - teollisuusmineraalit
  - rakennusmineraalit
  - maa- ja kiviainekset

¹ Tulos ilmaisee, kuinka monta prosenttia indikaattorin kuvaamasta biodiversiteetistä eli luonnon monimuotoisuudesta on kadonnut verrattuna kokonaan luonnontilaiseen Suomeen.

Tuoteryhmien elinkaariset vaikutukset jaettiin vaikutuksiin kotimaassa ja ulkomailla. Kotimaiset vaikutukset pitävät sisällään kotimaisten tuotteiden kotimaassa tapahtuvat vaikutukset ja tuontituotteiden osalta kaupan ja logistiikkaketjun kotimaiset vaikutukset. Ulkomaiset vaikutukset sisältävät suoraan kotitalouksien kuluksi menevien tuontituotteiden valmistusketjun vaikutukset sekä kotimaisten tuotteiden valmistuksessa käytettyjen tuontipanosten valmistusketjun vaikutukset. Arvonlisäyksen ja työllisyyden osalta tarkasteltiin vain kotimaahan kohdistuvia vaikutuksia.

Lisääntyvän korjaustoiminnan vaikutuksia tarkasteltiin eri suuruusluokissa. Tarkastelu noudatti nettoperiaatetta eli se huomioi samanaikaisesti vähenevien tavarastojen ja lisääntyvän korjaustoiminnan yhteisvaikutuksen. Lisääntyvää korjaustoimintaa mallinnettiin siten, että tavaratuoteryhmiin kohdistuvaa kulutusta leikattiin samalla prosenttimäärällä ja säästynyt rahamäärä kohdistettiin korjaustoimintaan. Tällä kuvattiin sitä, että tuoteryhmään kuuluvan tavaran rikkoutuessa ei ostettaisikaan uutta, vaan korjautettaisiin kyseinen tuote. Näin ollen yhden vuoden pysäytyskuvassa kulutusmenoja siirtyisi tavaroista korjauttamiseen.

Lähtötilanteessa (vuosi 2019) ostajanhintainen kulutus korjauttamiseen oli noin 3 % verrattuna valittujen tavararyhmien yhteenlaskettuun kulutukseen. Mallinnuksessa tarkasteltiin kolmea korjauttamisen tasoa: skenaario-5 eli 5 % pienennys tavarastoissa (korjaustoiminnan kulutus 8 % suhteessa tavarastoihin), skenaario-10 eli 10 % pienennys (suhdeluku 14 %) ja skenaario-30 eli 30 % pienennys (suhdeluku 47 %). Kolmas skenaario merkitsisi jo hyvin suurta muutosta kotitalouksien kulutuskäyttäytymisessä, kun miltei kolmasosa uusien tuotteiden ostamisen menoista kohdistettaisiin korjauttamiseen.

Vaikutuksia arvioitiin myös erilaisilla oletuksilla siitä, kuinka paljon korjauttamisesta aiheutuisi euromääräisiä säästöjä, jotka kohdistuisivat lisäkulutuksena eri tuoteryhmiin. Tämän lisäkulutuksen seurauksena korjauttamisen kokonaisvaikutus eri vaikutusluokissa ei välttämättä olisi yhtä suuri kuin ilman lisäkulutusta (ns. kimmahdusvaikutus, "rebound"). Säästön kohdistuminen eri tuoteryhmille arvioitiin hyödyntämällä lähtötilanteen kulutuskorin rakennetta eli tuoteryhmäkohtaisia osuuksia sekä eri tuoteryhmien kulutusalltiuksia (kulutuksen menojousto). Koska malli on lineaarinen, tarkasteltiin vaikutusluokkien nettomuutoksia eri kimmahdusvaikutuksen tasoilla. Mallinnustuloksissa esitetään eri korjaustasojen nettovaikutukset 60 %:n kimmahdusvaikutuksella. Tämä perustuu kuluttajakyselystä saatuun tulokseen, jonka mukaan kuluttajat olisivat valmiina maksamaan tavaran korjauttamisesta keskimäärin 40 % tuotteen hinnasta. Näin ollen 60 % ostamatta jäävän uuden tuotteen hinnasta kohdistuisi lisäkulutukseen.

Tulokset sisältävät epävarmuuksia useiden tehtyjen oletusten vuoksi. Mallinnuksella voidaan kuitenkin arvioida korjauttamisen vaikutusten suuruusluokkaa ja tunnistaa nettovaikutuksiltaan tärkeimpiä tavararyhmiä. Mallin lähtödatan tarkkuudesta seuraava keskimääräistyminen vaikuttaa tuloksiin, kun tarkastelussa ovat yksittäisten tuotteiden sijasta tuoteryhmät. Tuoteryhmät ovat sisäisesti homogeenisia eli tuoteryhmään kuuluville tavaroille oletetaan samat elinkaariset vaikutukset. Lisäksi malli ei pysty erottelemaan tuoteryhmän sisällä laatu-, hinta- tai ympäristövaikutuseroja. Kotitalouksia tarkastellaan kokonaisuutena, jolloin korjauttamisen eri tasot täytyy ajatella siten, että jotkin kotitaloudet korjauttavat joitakin tuotteita yhden vuoden aikana. Kuitenkin kimmahdusvaikutuksen myötä kotitalouden voivat lisätä kulutustaan missä tahansa tuoteryhmässä, koska kulutus voi kohdistua tuoteryhmän tuotteeseen x , vaikka saman tuoteryhmän tuotetta y korjautettaisiin. Lisäksi tarkasteltavien tuoteryhmien kulutusmenot sisältävät aivan uusienkin tavaroiden hankkimista, ei pelkästään rikkoutuneiden tavaroiden korvaajiksi hankittuja tavaroita.

Mallinnustuloksissa ei pystytä erottelemaan uusia ja korvaavia ostoja toisistaan, joten mallinnuksen oletukset korjauttamisen määrästä implikoivat käytettyjä prosenttiosuuksia suurempia rikkoutuneiden tavaroiden korjausosuuksia. Tämä ei kuitenkaan aiheuta harhaa itse tuloksissa. Korjauttamisen osalta mallissa on vain yksi korjauspalveluiden tuoteryhmä, mikä aiheuttaa keskimääräistymistä. Todellisuudessa eri tavaroiden korjauttaminen edellyttää erilaisia tuotantopanoksia ja työmääriä, mikä heijastuisi elinkaarisiin vaikutuksiin. Eri tavaroiden korjauttamisen panoskäyttöä ei kuitenkaan ole pystytty erottelemaan.

Korjauttamisen huomattavalla kasvulla olisi taloudessa todennäköisesti dynaamisia vaikutuksia, kuten hintamuutoksia sekä tavaroiden että korjauspalvelujen osalta. Näitä vaikutuksia ei kuitenkaan ole pystytty huomioimaan mallinnuksessa käytetyllä staattisella mallilla. Samoin mallinnus kuvaa työllisyysvaikutusten osalta mahdollisen muutoksen edellyttämää työvoiman tarvetta, ei arviota työllisten kokonaismuutoksesta koko kansantalouden tasolla.

2.7 Korjaamisen edistämisen ohjauskeinot

Kirjallisuuskatsauksen, täydentävien haastatteluiden sekä hankeryhmän aiemmista töistä kertyneiden tietojen perusteella laadittiin pitkä lista potentiaalisia tavaroiden korjaamista edistäviä ohjauskeinoja. Ohjauskeinot luokiteltiin sen mukaan, miten ne vastaavat kolmeen kirjallisuuskatsauksen, yrityskyselyn ja yrityshaastatteluiden tulosten perusteella tunnistettuun keskeiseen korjausalan haasteeseen: korjauspalveluiden kannattavuus, osaavan työvoiman saatavuus ja kuluttajien saaminen käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin.

Ohjauskeinoja arvioitiin 13.3.2024 pidetyssä työpajassa. Työpajaan osallistui 21 henkilöä mm. alan yrityksistä, yhdistyksistä ja liitoista.

Työpajaan osallistuneiden organisaatiot:

- Kaupan liitto
- Suomen Kodinkonehuoltojen Liitto Ry
- Suomen Tekstiili & Muoti ry
- Kylmä- ja Kodinkonehuolto J. Hokkanen Oy
- Pyörien Pyörä
- FabPatch Oy
- Paikka Paikka
- Sustinare Oy
- EDEL City Oy / Dome Upcycling
- Espoo Mending
- Suutarirahoitus oy
- Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry
- MiXi
- Tekniikan museo
- Turun ammattikorkeakoulu
- Aalto yliopisto

Työpajassa esiteltiin hankkeen tähänastisia tuloksia sekä alustavia ohjauskeinoehdotuksia korjauspalveluiden kannattavuuden parantamiseen, osaavan työvoiman varmistamiseen ja kuluttajien kannustamiseen korjauspalvelujen käyttöön. Tämän jälkeen jakauduttiin kolmeen ryhmään edellä mainittujen ohjauskeinoteemojen mukaisesti. Työpaja oli jaettu kahteen osaan: ryhmän teeman mukaisten ohjauskeinojen ideointi sekä ohjauskeinoehdotusten arviointi. Ensimmäisessä osassa keskusteltiin mm. siitä, millaisilla ohjauskeinoilla ryhmän teema edistyisi ja miten ehdotettuja ohjauskeinoja voisi kehittää. Toisessa osassa osallistujille annettiin täytettäväksi arviointilomake, jossa ehdotettua ohjauskeinoja pyydettiin arvioimaan eri näkökulmista. Tämän jälkeen ryhmät valitsivat teemastaan kolme potentiaalisinta ohjauskeinoja ja arvioivat näitä eri näkökulmista (vaikuttavuus, kustannustehokkuus, poliittinen hyväksyttävyys).

Työpajan tulosten ja hankeryhmän harkinnan perusteella laadittiin lyhyempi ohjauskeinolista sekä suosituksia ohjauskeinojen kehittämiseksi.

3 Kirjallisuuskatsaus korjauspalveluista Suomessa ja kansainvälisesti

3.1 Korjauspalveluiden nykytila Suomessa

Korjauspalveluiden ja laajemmin kuluttajatuotteiden kiertotalouden nykytilasta Suomessa on hyvin vähän koottua tietoa. Tämän kirjallisuuskatsauksen lähteinä ovat kaksi tuoretta hanketta, joissa on kartoitettu myös korjauspalveluita.

Korjauspalvelujen määrä Suomessa on ollut viime vuosina laskussa. Vuosina 2007–2020 useimpien korjausalan yritysten toimipaikkojen määrä on laskenut tai pysynyt samana. Esimerkiksi kodinkonekorjaamojen määrä on laskenut lähes 200 toimipaikalla ja suutariliikkeiden yli kuudellakymmenellä. Kasvua on puolestaan muiden henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden korjauksessa, joka selittynee pyöräkorjaamojen ja -huoltojen määrän kasvulla. (Heiskanen ja Korsunova 2023).

Kodinkoneiden ja elektroniikan korjauspalveluita tarjoavia yrityksiä oli vuonna 2021 yhteensä 569 kappaletta, niiden liikevaihto oli reilut 206 miljoonaa euroa ja nämä yritykset työllistivät yhteensä 1 340 henkilötyövuotta. Samana vuonna suutariliikkeitä oli 155 ja alan liikevaihto oli reilu 15 miljoonaa euroa. Suutariyritysten määrä, henkilöstö ja liikevaihto on vähentynyt melko tasaisesti viime vuosina. Ompelimoiden määrästä Suomessa ei löydy tilastoa siitä, kuinka moni ompelimo on pääasiassa korjausompelimo ja kuinka moni tekee enemmän uusia vaatteita. (Kiertotalous kuluttajakaupassa -pelikirja 2023)

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hankkeen selvityksen mukaan perinteisiä vaatteiden ja kenkien korjauspalveluita on Suomessa yhä melko paljon, mutta määrä on vähenemässä. Suutariliikkeiden liiton tekemän suutariyrittäjien tilannetta kartoittavan kyselyn mukaan suutarialalla työskentelevien korkea ikä ja vaikeudet löytää yrityksille jatkajia voivat vaikuttaa suutariliikkeiden vähentymiseen. Kyselyn mukaan suutaripalveluista on puutetta kaupunkien ulkopuolella ja tekijöiden eläköityessä palvelut tulevat entisestään vähenemään tulevina vuosina. (Kiertotalous kuluttajakaupassa -pelikirja 2023, Suutariliikkeiden liitto 2022)

Vaatteiden ja jalkineiden korjaamiseen on syntynyt myös uudenlaisia konsepteja, kuten verkkokauppoja ja korjauspalveluita välittäviä verkkoalustoja. Myös jotkut tuotemerkit tarjoavat omia korjauspalveluitaan. Esimerkkejä Suomessa toimivista korjauspalveluita tarjoavista yrityksistä on koottu liitteeseen III.

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hankkeen (2023) mukaan kodinkoneiden ja kodin elektroniikan korjaamisen yksi ongelmakohdista on se, ettei tällä hetkellä halpoja tuotteita kannata korjata, koska varaosien hinnat ja korjauskustannukset ovat korkeat. Jos esimerkiksi suuri kodinkone on hintaluokassa alle 200 euroa, ei sitä kannata korjata 100 euron hintaan. Lisäksi hankkeen mukaan sähkölaitteiden korjaaminen vaatii tarkkuutta, jotta ne olisivat turvallisia. Tällöin tarvitaan koulutettuja henkilöitä korjaamaan niitä ja tuotteet on tarkastettava huolellisesti. Isojen kodinkoneiden kohdalla tulevat vastaan myös vastuukysymykset – jos kone on tietyn merkinen, se pitää korjata oikein laillisilla varaosilla. Korjaajalla ei myöskään ole vastuuta, jos korjattu kodinkone aiheuttaa esimerkiksi tulipalon.

Korjauspalvelujen käytön vähenemiseen voi vaikuttaa myös kuluttajille koituvat, korjauskustannusten lisäksi maksettavat transaktiokustannukset palvelujen käytöstä. Tällaisia ovat esimerkiksi korjauspalvelujen etsimiseen liittyvät puhelut. Lisäksi kuluttajan vastuulla on arvioida, onko palvelu hyvä hinta-laatu -suhteeltaan, mikä voi olla vaikeaa ilman aiempaa kokemusta. Saavutettavuuden, helppouden sekä vertailtavuuden parantaminen voisi helpottaa palvelujen käyttöä. Korjauspalvelujen hiipumiseen vaikuttavat kuluttajien käytöksen lisäksi myös vakuutusyhtiöiden toiminta, koska useimmilla suomalaisilla on esineiden rikkoutumisen kattava kotivakuutus. Vakuutusyhtiöt voivat päättää korjausliikkeestä saadun hinta-arvion perusteella, korjataanko tuote vai korvataanko se uudella. (Heiskanen ja Korsunova 2023).

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hankkeen (2023) tulosten mukaan korjauspalveluiden laajentamisen esteenä ovat hinta, kannattavuus, saavutettavuus ja turvallisuus. Hanke käsitteli kolmea tuoteryhmää: Vaatteet ja kodintekstiilit, urheiluvarusteet sekä kodinkoneet ja elektroniikka.

3.2 Korjauspalveluiden kansainvälinen tilanne ja trendejä

Korjauspalveluiden tarjonta kansainvälisesti

Vuonna 2019 kuluttajakorjauspalvelusektorin liikevaihto oli EU27-maissa noin 20 miljardia euroa ja ala työllisti noin 150 000 ihmistä, mikä vastaa noin 0.3 prosenttia EU27 työvoimasta. Eniten työllisti elektronisten tuotteiden, kuten tietokoneiden ja älypuhelimien korjaus. Suomi asettuu EU27-maista 18. sijalle korjauspalveluiden kokoaikaisen työvoiman osuudessa koko työvoimassa. Sekä liikevaihdossa että työvoiman määrässä näkyi pientä kasvua vuoden 2015 jälkeen. Korjausalalla toimivien yritysten määrä oli vuonna 2019 EU27-maissa noin 190 000. Yritysten kokonaismäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia, mutta muita henkilökohtaisia ja kodin tavaroita korjaavien yritysten määrä on jonkin verran lisääntynyt (Manoochehri ym. 2022).

Alan taloustilanne ja lyhyen aikavälin odotukset olivat varsin positiivisia vuosina 2014–2019. Talous oli toipunut vuoden 2008 finanssikriisistä ja myös korjaamot tunsivat luottamusta tulevaisuuteen. COVID-pandemian aikana ala kärsi muiden palvelualojen tavoin, mutta vuonna 2021 yrittäjät olivat jälleen toiveikkaita. Viime aikoina kuitenkin toimintaympäristö on muuttunut. Kun logistiikkayritykset ottavat yhä enemmän käyttöön takaisinottojärjestelmiä, jotka pakottavat määrittämään roolit uudelleen, tietokone- ja viestintälaitteiden korjausalalla toimivien yritysten tulevaisuudennäkymät heikkenivät. Hyvien työntekijöiden löytäminen on haaste, kuten kaikilla toimialoilla, mutta myös korjauspalveluiden kysyntä vähenee. (Manoochehri ym. 2022)

Elektroniikka ja kodinkoneet

Elektroniikkaa ja kodinkoneita korjautetaan eniten takuun ollessa voimassa. Siksi laitteiden valmistajat ja maahantuojat tekevät usein yhteistyötä ammattikorjaajien kanssa. Valmistajat antavat korjaamoille, joilla on valtuudet suorittaa korjaukset turvallisesti, pääsyn asiakirjoihin, ohjelmistoihin ja varaosiin. Näin ne varmistavat asiakkaalle korjauksen laadun ja laitteiden tulevan turvallisen käytön. Kodinkoneiteollisuudessa Euroopassa tämä on johtanut 29 000 suoraan tai epäsuoraan yhteistyömalliin liikekumppaneiden kanssa korjaus- ja huoltopalveluissa. (Manoochehri ym. 2022)

Sopimusjärjestelmä aiheuttaa kuitenkin, etteivät riippumattomat korjausliikkeet aina saa varaosia tai korjausoppaita, mikä on tunnistettu korjausalan liiketoiminnan esteeksi.

Uusia liiketoimintamalleja ja trendejä

Elektroniikan ja kodinkoneiden korjaamisen alalla uusi teknologia luonee tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia. Alla on kuvattu niistä tärkeimpiä.

Esineiden internet: Kustannusten alentamiseksi korjausala on selvittämässä, voisiko sisäänrakennettujen antureiden käyttö kodinkoneissa auttaa vähentämään korjaajien liikkumiskustannuksia. Anturit seuraisivat jatkuvasti koneiden toimintaa ja siten auttaisivat tunnistamaan koneiden huollon tarvetta tai vian syitä. Tällöin yksi käynti paikan päällä voisi riittää tai ongelma voitaisiin ratkaista etänä. Lisäksi käyttäjälle voidaan ilmoittaa poikkeamista ja rohkaista huoltamaan tai perusteellisesti puhdistamaan laite. Vastaavia antureita voidaan käyttää myös elektroniikassa. (Manoochehri ym. 2022)

Omatoimisen korjaamisen tueksi on noussut digitaalisia alustoja, jotka auttavat ongelman tunnistamisessa ja myyvät varaosia. Kasvussa ovat myös vertaiskorjausta tukevat verkkosivustot, kuten Ifixit.com, jossa käyttäjät, joilla on kokemusta sähkö- ja elektroniikkalaitteiden korjaamisesta, voivat julkaista korjausoppaita. (Manoochehri ym. 2022)

Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden korjausalalle digitaalinen infrastruktuuri tarjoaa suuren potentiaalín yhdistämällä tietoja (big data) vioista ja ratkaisuisista kaikilta korjaamoilta, olivatpa ne ammattimaisia, vapaaehtoisia tai yksityisiltä kansalaisilta. Tietojen jakaminen mahdollistaa vikojen paremman tunnistamisen ja korjausongelmiin liittyvien tietojen etsimisen sekä nopeamman korkean onnistumisprosentin ratkaisujen löytämisen. Tekoälyä, kuten syväoppimista, voitaisiin soveltaa, jotta voidaan oppia aiemmista korjauksista, niiden kustannuksista ja työajasta jne. Kokemusten ja asiantuntemuksen jakamisen etuna on se, että uudet toimijat, kuten sosiaaliset yritykset, voisivat helpommin tulla mukaan korjausliiketoimintaan. (Manoochehri ym. 2022)

Suunnitteilla oleva digitaalinen tuotepassi, jonka käyttöönotossa elektroniikkatuotteet olisivat ensimmäisten joukossa, sisältäisi tuotteeseen liittyvät perustiedot, kuten yleiskatsauksen sen osista ja niiden tunnistamisesta, materiaalin koostumuksesta, tiedot sen markkinoille saattamisesta ja tuotannon alkuperästä. Tämä tieto auttaisi korjaajia tuotteen ja oikeiden varaosien tunnistamisessa. (Manoochehri ym. 2022)

Myös kuvantunnistus tehostaa korjaamista. Algoritmit, jotka on koulutettu visuaalisesti havaitsemaan tuotteet (RECUPEL, käytetty 10.10.2022) ja ehkä jopa viat, jos ne ovat näkyviä. Tämä voisi auttaa parantamaan tuotteiden luokittelua ja nopeuttamaan vianmäärittystä. Jotkut alustat käyttävät jo kuvantunnistustekniikkaa tuotteiden luokitteluun. Tästä esimerkkinä on flaaminkielinen käytettyjen tavaroiden

verkkosivusto 2dehands.be. Kun käyttäjät lataavat kuvan tuotteesta, jonka he haluavat myydä, se liitetään automaattisesti ehdotettuun tuote- (ala)luokkaan. (Manoochehri ym. 2022)

3D-tulostus voi auttaa, jos jokin osa, jota ei ole saatavilla, on korjattava tai vaihdettava. Joko kokonainen osa tai osan rikkoutunut elementti, kuten uusi pintakerros, voidaan tulostaa. Vaikka hyviä tukimateriaaleja on olemassa (kuten TUDelftin opas 3D-tulostukseen korjausta varten, joka tarjoaa ohjeita ja videoita, jotka auttavat korjaajia suunnittelemaan ja valmistamaan varaosia sekä My Minifactory, tiedostojen jakelualusta 3D-esitysten jakamiseen), tekniikka vaatii edelleen kehittämistä. jotta saadaan yhtä vahvoja tai jopa vahvempia osia kuin alkuperäiset. (Manoochehri ym. 2022)

Vaatteet

Vaatteiden korjausliiketoimintaa hallitsevat pienet, merkeistä riippumattomat yritykset, joissa voi omistajan lisäksi olla muutama työntekijä. Manoocherin ym, (2022) Saksan tilastojen perusteella tekemän arvion mukaan EU-alueella olisi yksi korjausompelija 10 000 asukasta kohti. Arvioitu liikevaihto koko EU27-alueella on 447 miljoonaa euroa vuodessa, mikä vastaisi noin yhtä euroa asukasta kohti vuodessa. Vaatteiden korjausliiketoiminnan liikevaihto on pieni ja se on vain noin 0.25 % vaatteiden vähittäiskaupan myynnistä.

Verrattuna uuden tuotteen ostamiseen korjauttaminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Koska pikamuotia valmistetaan massatuotantona maissa, joissa työvoimakustannukset ovat alhaiset, vaatteiden hinta voidaan laskea minimiin, mikä vaikeuttaa korjaamisen kilpailukykyä. (Manoochehri ym. 2022)

Uusia liiketoimintamalleja ja trendejä

Vaatteiden korjaamisen verkkopalvelut ovat nouseva trendi. Nämä digitaaliset markkinapaikat toimivat joko B2C-periaatteella tai välittäjänä yrityksen ja kuluttajan välillä tai näiden yhdistelmänä. (Manoochehri ym. 2022)

Vaatteiden korjausalan tärkein nouseva teknologia on palvelun digitalisointi. Se helpottaa tuotemerkkien ja asiakkaiden korjauspalvelujen käyttöä lisäämällä hinnan ja korjausajan läpinäkyvyyttä sekä järjestämällä vaatteiden toimitukset ja palautukset ilman, että asiakkaan tarvitsee mennä fyysisesti korjausompelimoon. (Manoochehri ym. 2022)

Huonekalut

Vuonna 2019 huonekalujen korjausalalla toimi noin 17 000 yritystä EU27:ssä, mikä tuotti 1,2 miljardia euroa lisäarvoa. Ala työllisti noin 27 000 henkilöä, mutta heistä vain 11 582 oli työntekijöitä, mikä osoittaa, että suurin osa on yksinyrittäjiä. Tämä näkyy myös yritysten hyvin pienenä keskikokona, noin 1,6 henkilöä yritystä kohden. Vastaavaan teollisuuteen (huonekalujen valmistus) verrattuna korjaustoimiala on hyvin pieni. (Manoochehri ym. 2022)

Toimiala kasvoi nopeasti vuosina 2011–2019. Kasvuvauhti oli erityisen nopeaa investointien, henkilöstön ja arvonlisäyksen osalta. Myös yritysten keskimääräinen koko ja työn tuottavuus kasvoivat. (Manoochehri ym. 2022) Yllä olevissa luvuissa ei ole mukana käytettyjen huonekalujen myyjien tekemä huonekalujen korjaus. Tästä ei ole tilastoja.

Alan tulevaisuudennäkymät eivät ole yhtä valoisat kuin yllä kuvattu kehitys. Tähän vaikuttaa halpojen uusien huonekalujen suuri osuus markkinoilla ja uusi teknologia (ks. alla domotiikka), joka houkuttelee hankkimaan uutta.

Uusia liiketoimintamalleja ja trendejä

Uusilla liiketoimintamalleilla pyritään parantamaan korjauspalveluiden kysynnän ja tarjonnan yhteensopivuutta. Kansainvälisellä tasolla IKEA:n äskettäin hankkima TaskRabbit tarjoaa mahdollisuuden etsiä sopivan korjaajan ja antaa myös tietoa palvelun hinnasta ja muista ominaisuuksista. Samanlaisia lähestymistapoja ovat ottaneet käyttöön myös kansalliset toimijat, kuten ProntoPro Italiassa. (Manoochehri ym. 2022)

Koottavien huonekalujen konsepti (ready-to-assemble approach) suosii korjattavuutta. Koottavahuonekalut ovat lähtökohtaisesti modulaarisia, mikä tekee korjaamisesta helppoa, koska jokainen moduli on helposti vaihdettavissa. Huonekalujen valmistajat voisivat myös saada tuottoa varaosien ja modulien myynnistä. Kuluttajien on helpompi korjata huonekaluja itse. (Manoochehri ym. 2022)

Viimeaikainen huonekalujen teknologinen kehitys eli integrointi domotiikkaan (esim. älykkäät vaatekaapit, sähköllä säädettävät sohvat) vaatii todennäköisesti huomattavaa panostusta huonekalujen korjaajien täydennyskoulutukseen. (Manoochehri ym. 2022)

Uusia liiketoimintamalleja ja trendejä (yleisesti tai muut tuotteet)

Esimerkkejä korjaamisen liiketoimintamalleista: Decathlon ja Patagonia ovat maailmanlaajuisia urheiluvälineyrityksiä, jotka kehittävät uudelleenkäyttö- ja korjausstrategioita. Ne tarjoavat asiakkailleen opetusohjelmia tuotteiden itsekorjaukseen. Decathlon tarjoaa korjausta maksullisena palveluna laajalle valikoimalle urheilutuotteita. Patagonia sen sijaan tarjoaa useimmille tuotteilleen elinikäisen takuun tarjoamalla maksuttomia korjauspalveluita aluekeskuksissaan. iFixit taas tarjoaa avoimen lähdekoodin elektroniikan korjaustiedon web-alustan, jota kaikki voivat käyttää Internetissä. iFixit on sekä korjaamojen yhteisö, joka jakaa asiantuntemusta foorumien ja opetusohjelmien kautta, että korjaussarjojen, työkalujen ja varaosien verkkokauppa. iFixit-varaosat eivät ole käytettyjä, vaan uusia OEM (Original Equipment Manufacturer) -osia. Ruohonjuuritason aloitteena Orratzetik Hari on ranskalainen ompelijoiden verkosto, joka tarjoaa yhteistyötilan ompelijoille sekä ompeluoppimistyöpajoja korjausta, upcyclingia ja uuden luomista varten. Se myy ammattilaisten suunnittelemaa ja valmistamia tuotteita sekä käytettyjä vaatteita. Verkosto kehittää yhteissuunnittelutyöpajoja auttaakseen kuluttajia suunnittelemaan omia tuotteitaan. Se on toimintamalliltaan jonkinlainen yritystoiminnan ja kansalaisjärjestön yhdistelmä. (Tyl ja Allais 2021)

Tyl ja Allais (2021) pilotoivat Living lab -konseptia mm. korjauspalveluiden kehittämiseen. Se osoittautui erityisen hyödylliseksi käyttäjänäkökulman mukaan saamisessa ja korjauskulttuurin luomisessa esimerkkien ja tiedon avulla. Koulutuksellinen näkökulma oli vahvasti esillä myös ammattilaisten keskuudessa. Esimerkiksi ompelija- ja vaatesuunnittelijaopiskelijat olivat hyvin aktiivisia vaatepilotissa. Yritykset olivat kiinnostuneita konseptista tuote- ja palvelusuunnittelun työkaluna.

Sähköpotkautojen ja sähköpyörien lisääntynyt käyttö lisää myös niiden korjaustarvetta. Tähän tarvitaan osaamista ja varaosia. Yksi havaittu korjaamisen este on se, etteivät valmistajat välttämättä tarjoa vaihtokkuja. (Manoochehri ym. 2022)

Korjauspalveluiden kysyntä

Tavaroiden korjaaminen on vähentynyt viime vuosikymmeninä, kotitaloudet käyttävät entistä vähemmän rahaa korjauspalveluihin. (Svensson-Hoglund ym. 2021)

Uusien tuotteiden hinnat vaikuttavat korjauttamiseen enemmän kuin korjauspalvelun hinta. Lisäksi uuden teknologian mainostaminen vähentää korjauttamishalukkuutta. Yleensä oletetaan, että taantuman aikana ihmiset korjaavat enemmän, mutta näyttää siltä, että taantuman aikana ihmiset saattavat yrittää säästää rahaa ja yrittää korjata itse. Ammattimaisen ja yksityisen korjauksen välinen osuus vaihteli

BKT:n perusteella. Tulojen kasvu vähentää tuotteiden korjaamisen ja huollon todennäköisyyttä, koska kuluttajat kokevat, että heidän aikansa on arvokkaampaa. Muita tunnistettuja esteitä, joita ei otettu huomioon matemaattisessa mallinnuksessa, olivat koettu matka- ja odotusaika, turhautumisen kustannukset ja harmitus, joka lisääntyy tuotteen rikkoutumisen ja huollon valmistumisen välillä. (Laitala ym. 2021)

Euromonitor -kyselytutkimus 28 jäsenvaltion EU:n kansalaisten keskuudessa osoitti, että yli kolme neljäsosaa (77 %) ovat valmiita korjaamaan rikkoutuneet laitteet ennen uusien ostamista kotitalousjätteen vähentämiseksi. Ne, jotka olivat eri mieltä väitteen kanssa, heittävät tuotteita pois yleensä koska he kokivat, että niiden korjaaminen on liian vaikeaa tai kallista (Euroopan komissio 2014). Tuorempi tutkimus kuitenkin osoitti, että pienempi osa EU-28:n kuluttajista oli todella korjannut tuotteita (64 %) (Euroopan komissio 2018). Korjausasteet kuitenkin todennäköisesti vaihtelevat eri kuluttajaryhmien ja tuotetyyppien välillä sekä sen mukaan, kuka korjaukset tekee (Laitala ym. 2021).

Tutkimusten mukaan kuluttajat ovat valmiita maksamaan korjauksesta noin 19–30 prosenttia verrattuna uuden kodinkoneiden hintaan. Eurooppalaisille kuluttajille tehty kysely osoitti, että he olivat valmiita maksamaan enemmän tuotteista, jotka ovat helpommin korjattavia ja joihin on merkitty tämä tieto. Korjauspäätös ei kuitenkaan riipu pelkästään taloudellisista seikoista, vaan tunneside tuotteeseen saattaa vaikuttaa korjauspäätökseen. Toisaalta emotionaaliset tekijät voivat olla myös korjaamisen esteenä. (Laitala ym. 2021)

Korjauspäätökseen voi vaikuttaa myös kuluttajan luottamus korjausten laatuun. EU:n kyselyssä 20 prosenttia korjauspalveluja käyttäneistä kuluttajista ilmoitti, että korjauksen laatu ei vastannut odotuksia, ja 28 prosenttia oli sitä mieltä, että korjauksen nopeus ei vastannut odotuksia. (Euroopan komissio 2018).

Tuotteiden väliset erot ovat myös ratkaisevia. Jotkin tuotteet hävitetään todennäköisemmin, vaikka ne ovat edelleen toimivia, koska niiden sosiaalinen käyttöikä on rajallinen muodin ja tuotteiden teknisen vanhentumisen takia. Nämä vaikuttavat esimerkiksi älypuhelinien hävittämiseen enemmän kuin pakastimien. (Euroopan komissio 2018, Laitala ym. 2021)

Kuluttajat ja korjausteollisuus ovat yksimielisiä siitä, mikä voi lisätä korjausten määrää: tuotteiden laadun parantaminen. Ihmiset korjauttavat eniten tuotteita, joilla on takuu voimassa eli korjauttaminen on ilmaista. Toisaalta ihmiset korjaavat entistä enemmän itse. Tämä on merkittävä asia erityisesti vaatteissa (Laitala ym. 2021) Tässä on jonkinlainen ristiriita, kun haluttaisiin luoda korjauspalveluita ja toisaalta

opettaa ihmisiä korjaamaan itse. Tuotteiden arvostuksen lisääminen voisi tässä olla avainasia. Sitä varten voisi kehittää ohjauskeinoja (huomioidaan ohjauskeinojen kehittämisessä).

Kuluttajien aikomuksiin käyttää huolto- ja korjauspalveluita vaikuttavat heidän käsityksensä ja odotuksensa korjauspalvelun käyttömukavuudesta ja laadusta. Käyttömukavuuteen vaikuttaa mm. se, miten helppo korjauttamispäätös ja sopivan korjaajan löytäminen on sekä miten paljon aikaa ja vaivaa korjauttaminen vaatii. Kuluttajien matka-aikaa lyhentävät palvelumallit, kuten erilaisten korjauspalvelujen liikkuva vastaanottopiste tai etädiagnoosi, voivat lisätä käyttömukavuutta. Myös se, miten kauan korjaaminen kestää, vaikuttaa korjauttamispäätökseen. Esimerkiksi ilman älypuhelinta on nykypäivänä vaikea tulla toimeen. (Güsser-Fachbach ym. 2023)

Itävaltalaisen kuluttajien mukaan korjauspalveluiden käyttömukavuutta vähentävät seuraavat seikat:

- ei ole mainoksia eikä halpoja ja nopeita tapoja saada selville tuotteen korjattavuutta
  - hankalat myymälän aukioloajat
  - pitkät odotusajat
  - maksullinen kustannusarvio
  - takuu myönnetään vain tuotteen korjatulle osalle
- (Güsser-Fachbach ym. 2023)

Güsser-Fachbachin ym. (2023) tutkimuksen mukaan erityisen tärkeä korjauttamisen este on tiedon puute. Tämä aiheuttaa epävarmuutta mm. siitä, voiko tuotetta ylipäänsä korjata, miten paljon korjaus maksaa, voiko korjaajaan luottaa ja toimiiko tuote todella korjauksen jälkeen.

Korjauspalveluiden palvelumuotoilu on tärkeää. Korjauspalveluita tarjoaville pk-yrityksille voisi tarjota tukea palvelumuotoilussa.

Älypuhelimet

Älypuhelimia on saatavilla markkinoilla erilaisilla ominaisuuksilla ja eri hintaluokissa. Niiden vaihtosykli on ollut viime aikoina keskimäärin lyhyempi kuin kaksi vuotta. Älypuhelimet vaihdetaan usein ennenaikaisesti sosioekonomisista syistä (esim. jos halutaan uusi malli), käyttövirheiden sekä näyttöön, akkuun, takakanteen

ja ohjelmistoon liittyvien teknisten ongelmien vuoksi. Tuotteen käyttöikä voi-
daan pidentää parantamalla älypuhelimien luotettavuutta ja korjattavuutta.
(Cordella ym. 2021)

Kun laitteissa on vikoja, korjaamisen tulee olla nopeaa ja taloudellisesti kannatta-
vaa. Tässä tärkeää on varaosien ja korjauspalvelujen saatavuus. Korjattavuutta voi-
daan parantaa suunnittelukonsepteilla, joilla pyritään helpottamaan keskeisten
osien ja modulien purkamista sekä mahdollisesti myös laitteen osien päivitystä.
(Cordella ym. 2021)

On tärkeää vaikuttaa kuluttajiin, jotta toimivia älypuhelimia ei vaihdeta ennen-
aikaisesti mm. tarjoamalla heille ymmärrettävää ja luotettavaa tietoa älypuhelimien
käytöstä, huollosta ja korjaamisesta. (Cordella ym. 2021)

Vaatteet

Viime vuosikymmeninä tuotteiden säännöllinen korjauttaminen tai huolto on
vähentynyt erityisesti vaatteiden osalta. Lisäksi tutkimukset osoittavat, että
tuotteiden käyttöikä lyhenee. Yksi selitys tälle on pikamuodin lisääntyminen,
mikä vaikuttaa vaatteiden sekä fyysiseen että emotionaaliseen kestävyYTEEN.
(Manoochehri ym. 2022)

4 Tilastotarkastelu korjauspalveluiden tarjonnasta ja kysynnästä

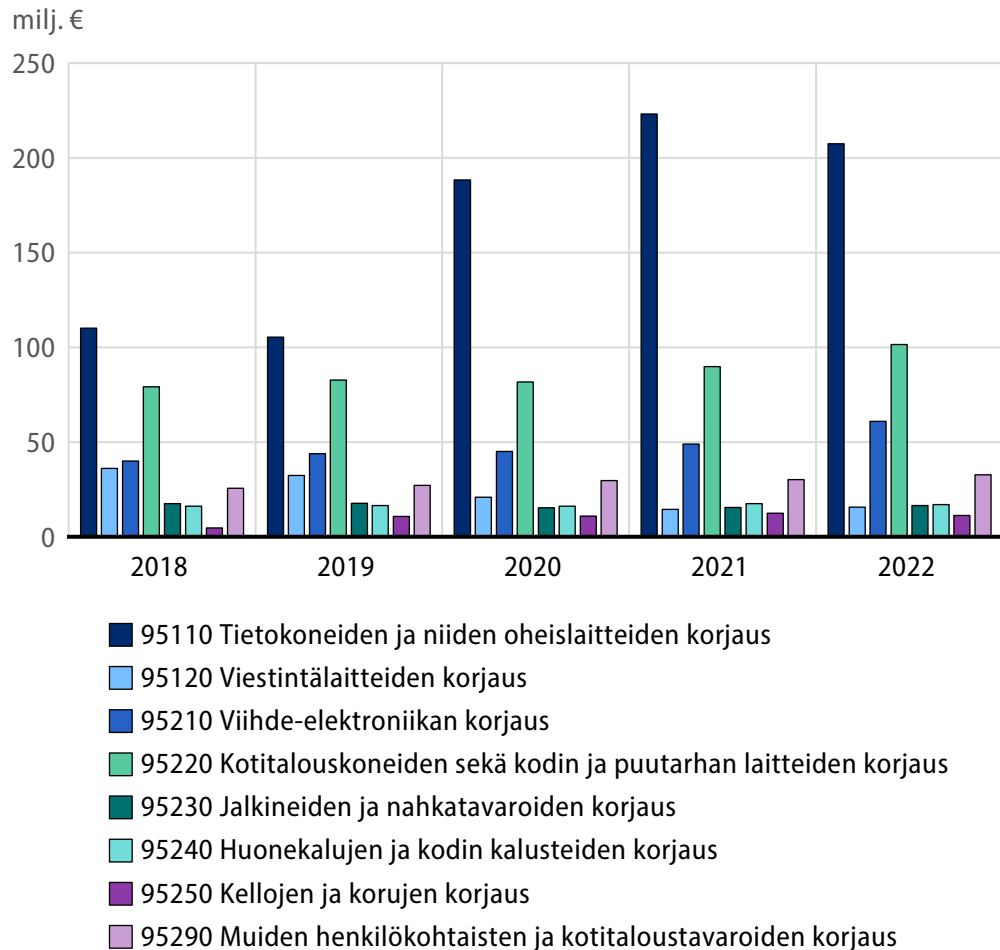
4.1 Korjauspalveluyritykset

Tilastokeskuksen TOL2008 tarjoaa kansallisella 5-numerotasolla luokittelun toimialoille. Luokittelun 95-alkuiset toimialat kuvaavat erilaisten tavaroiden korjaamista kotitalouksissa (pl. autot ja remontteihin vertautuvat korjaukset). 95-alkuisten toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2022 noin 386 miljoonaa euroa eli noin 14 % verrattuna autonkorjauksen toimialaan (TOL 452).

Kuviosta 1 nähdään korjaustoiminnan liikevaihdon kehitys eri toimialoilla viime vuosina. Volyymiltaan suurimpia toimialoja ovat tietoteknisten laitteiden (TOL 95110) ja kotitalouskoneiden (TOL 95220) korjaaminen. Nämä toimialat ovat pysyneet myös merkittävästi kasvattamaan nimellishintaista liikevaihtoaan (88 % ja 28 %). Myös viihde-elektroniikan (TOL 95210) korjaaminen on kasvanut (52 %), mutta volyymiltaan muita teknisten laitteiden korjaamisia huomattavasti pienempi viestintälaitteiden korjaaminen (TOL 95120) kutistui enemmän kuin puolet samalla ajanjaksolla (-56 %). Mainituista neljästä yhteenlaskettu, erilaisten teknisten laitteiden korjaaminen (TOL 9510 - 9522) kasvoi 45 %, ja muodosti vuonna 2022 kaikista tavaroiden korjaamisen liikevaihdosta noin 83 % (81 % vuonna 2018).

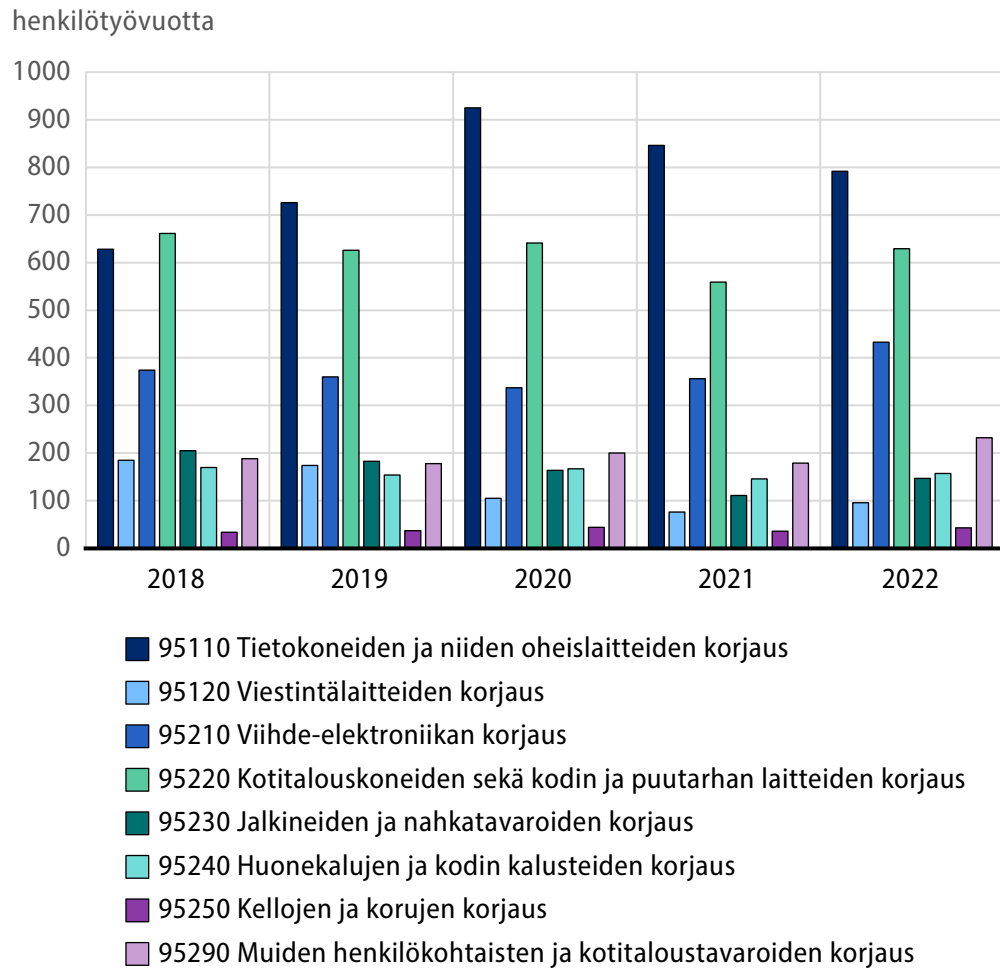
Liikevaihtoaan kasvattivat myös kellojen ja korujen korjaus (TOL 95250, 142 %) ja muiden tavaroiden korjaus (TOL 95290, 28 %). Ensin mainitulla kasvu johtuu hyp-päyksestä yksittäisenä vuonna 2019.

Liikevaihto väheni jalkineiden ja nahkatavaroiden korjaamisessa (TOL 95230, -6 %) ja kasvoi marginaalisesti huonekalujen ja kodin kalusteiden korjaamisessa (TOL 95240, 6 %). On kuitenkin huomattava, että kyse on nimellishintaisista liikevaihdoista eli inflaation vaikutusta ei ole tässä otettu huomioon.

Kuvio 1. Korjaustoimialojen liikevaihto vuosina 2018–2022

Tarkasteltujen korjauspalveluiden toimialalla tehtiin vuonna 2022 2 526 henkilötyövuotta (htv). Henkilötyövuosia tarkastellen (kuvio 2) nähdään samankaltaisen selkeä jako kasvaviin ja pieneneviin toimialoihin kuin liikevaihdossa. Vuosina 2018–2022 erilaisten teknisten laitteiden korjaaminen (TOL 9510 - 9522) kasvoi 6 %, ja muodosti vuonna 2022 kaikesta tavaroiden korjaamisen henkilötyövuosista noin 77 % (76 % vuonna 2018). Henkilötyövuosina kasvu oli näillä toimialoilla 102 henkilötyövuotta. Muita kasvaneita toimialoja olivat muiden tavaroiden korjaaminen (23 %, 44 htv) ja kellojen ja korujen korjaaminen (26 %, 9 htv).

Henkilötyövuosimäärä väheni huomattavasti jalkineiden ja nahkatavaroiden korjaamisessa (-28 %, -58 htv) ja jonkin verran huonekalujen korjaamisessa (TOL 95240, -8 %, -13 htv). Koko korjaustoimialalla (TOL95) henkilötyövuosien määrä vuosina 2018–2022 kasvoi 84 htv eli 3 %.

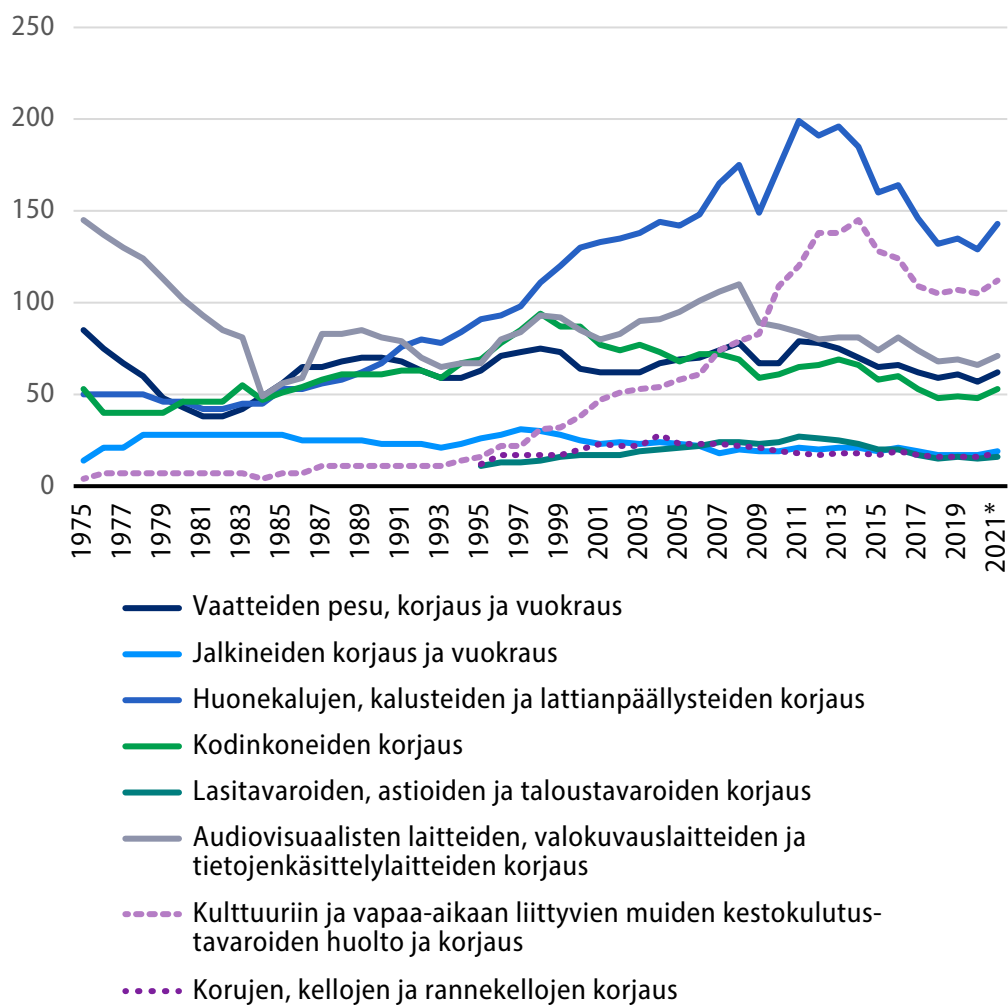
Kuvio 2. Henkilöstö korjaustoimialoilla vuosina 2018–2022

4.2 Kotitalouksien kulutus

Kotitalouksien kulutusmenoista on saatavilla aikasarjatilastoa vuodesta 1975 nelinumerotasolla osana kansantalouden vuositilinpitoa, joka on koottu muista perustilastoista. Kotitalouksien kulutusmenoissa yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus on kasvanut yli kolminkertaiseksi vuodesta 1975 vuoteen 2021. Sen kokoluokka on niin suuri verrattuna muihin, että muita kulutusluokkia on hyvä tarkastella tarkemmin erikseen. Asunnon huolto ja korjaus on toinen kulutusmenoluokka, jossa on tapahtunut selkeää lisääntymistä. Koska molemmat ovat luonteeltaan lähes pakollisia ja isoihin kertainvestointeihin liittyviä huolto- ja korjauspalveluita, päätimme jättää ne pois tarkasteluista tässä hankkeessa. Kuviossa 3 on esitelty muiden

korjaustoimintaan liittyvien kulutusmenoluokkien kehitykset vuodesta 1975. Tarkasteluun valituista kulutusluokista vain huonekalujen sekä kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyvien kestopulutuslavaroiden korjauksissa on tapahtunut selkeää kasvua.

Kuvio 3. Kotitalouksien kulutusmenot 1975–2021 korjaustoiminnan kulutusluokkiin (volyymisarja viitevuosi 2021)

Vaatteiden, jalkineiden, korujen, kellojen ja rannekellojen sekä lasitavaroiden osalta kulutusmenot ovat pysyneet tasaisina. Myös audiovisuaalisten laitteiden, valokuvauslaitteiden ja tietojenkäsittelylaitteiden luokkaan kohdistuva kulutusmeno on pysynyt tasaisena 80-luvun alkupuolelta lähtien. Kokonaisuudessaan kulutusmenojen tarkastelu vahvistaa toimialojen kehityksestä saatuja tuloksia.

Kulutusmenot kotitalousryhmittäin

Tilastokeskus tutkii kotitalouksien kulutusmenojen kehitystä otostutkimuksilla. Tutkimuksessa käytetty kulutusluokitus perustuu pitkälti Eurostatin COICOP-HBS-kulutusluokitukseen. Tarkastelimme vuoden 2016 tutkimuksen tuloksia, koska myöhempiä tuloksia ei ollut vielä saatavilla tietojen koonnin aikaan. Kulutustutkimuksen vuoden 2016 aineistoista on mahdollista tarkastella kotitalouksien kulutusmenoja myös ryhmiteltynä eri kotitaloustyypeittäin tai sosioekonomisen aseman mukaan. Aineistojen avulla voidaan tutkia mahdollisia kotitalouksien piirteitä, jotka voisivat vaikuttaa korjauttamisen määrään. Ryhmittelyt ovat karkealla tasolla ja kattavat vain edellä mainitut taustatiedot.

Kokonaisuudessaan kulutusmenot ovat lisääntyneet hieman. Yksityisajoneuvojen huolto ja korjaus on selkeästi suurin kulutusluokka kotitaloustyyppistä riippumatta ja se on kasvanut tarkasteluvuosina. Tarkasteluun valituissa kulutusmenoluokissa ei näy selkeää kasvua eikä eri luokkien välillä havaita merkittävää eroa kehityksessä. Tarkasteluun valituista kulutusluokista huonekalujen korjaus on suurin kaikissa ryhmissä.

Sosioekonomisia ryhmiä tarkastellessa työntekijöiden, ylempien ja alempien toimihenkilöiden sekä yrittäjäryhmien kulutuksessa korjauspalveluihin tapahtui kasvua verrattuna kaikkien kotitalouksien keskiarvoon. Muissa ryhmissä (opiskelijat, työttömät, eläkeläiset ja muut) kulutus väheni verrattuna kaikkien kotitalouksien keskiarvoon.

Kotitaloustyyppien yli katsottuna kulutusmenoissa näkyy ryhmien välillä hieman erilaisia kehityskulkuja. Kahden huoltajan lapsiperheet kuluttavat keskiarvoa enemmän. Alle 65-vuotiaiden yhden hengen taloudet sekä yli 64-vuotiaiden taloudet taas kuluttavat vähemmän korjauspalveluihin.

5 Yrityskyselyn tulokset

Lokakuussa 2023 korjauspalveluita tarjoaville yrityksille lähetetyn kyselyn tulokset on koottu alle. Tulokset on jaoteltu kyselyn osioiden mukaan. Yrityskyselyssä pyydettiin yrityksiä kuvailemaan markkinointiaan, yleistä kannattavuutta, kustannusrakennettaan sekä arvioimaan korjaustoiminnan ja mahdollisen toiminnan laajentamisen haasteita.

5.1 Kuvaus kyselyyn vastanneista yrityksistä

Yrityskyselyssä täydennettiin tarjolla olevan yritysrekisteriaineiston vajavaisuuksia kysymällä tarkennusta yrityksen tarjoamiin palveluihin. Vastaajat valitsivat annetusta 20 korjattavan tuotteen valikoimasta korjaamansa tuotteet tai kuvasivat sanallisesti listan ulkopuolisia tuotteita, joita he korjaavat.

Yritykset jaoteltiin kymmeneen ryhmään pääasiallisen korjaustoiminnan mukaan. Osa yrityksistä korjaa useita tuoteryhmiä eikä selkeitä toimialarajoja voitu aina määrittellä. Tämän vuoksi yritykset ryhmiteltiin hierarkkisen ryhmittelyanalyysin avulla käyttäen yritysten antamaa tietoa korjaamistaan tuotteista. Alustavaa ryhmittelyä täydennettiin tarkistamalla yritysten tietoja mm. yrityksen nimen perusteella nettisivuilta.

Lisäksi taustatietoina kysyttiin tietoja yritysten toiminnan koosta sekä kannattavuudesta. Keskimäärin korjaustoiminnan osuus vastanneiden yritysten liikevaihdosta oli 62 %.

Taulukko 3. Kyselyyn vastanneiden yritysten pääasialliset toimialat

Pääasiallinen korjaustoiminta (korjattu toimialatieto)	Vastaajien määrä (n)	Osuus (%)
Kodinkoneet	16	12 %
Pyörät ja ulkoilu	15	11 %
Vaatteet	12	9 %
Elektroniikka	19	14 %
Huonekalut	6	5 %
Soittimet	15	11 %
Muut korjaukset	5	4 %
Kengät	16	12 %
Verhoilu	20	15 %
Kellot ja korut	10	8 %

Vastaajat valitsivat kaikki tuoteryhmät, joita yritys korjaa. Yritysten pääasiallinen toimiala tunnistettiin ryhmittelyanalyysillä vastausten pohjalta ja tarkistettiin julkisten yritystietojen (mm. mahdolliset nettisivut) perusteella.

Kyselyyn vastanneet yritykset olivat pääasiassa suhteellisen pieniä. Keskimäärin yritykset työllistivät täysiaikaisesti noin 2 henkilöä ja 0,4 osa-aikaisesti.

Maantieteellisesti yritykset olivat hyvin jakautuneet ympäri Suomea, pienille ja suuremmille paikkakunnille. Vastaukset antavatkin hyvän kattauksen erilaisista yrityksistä niin korjaustoiminnan osalta kuin myös maantieteellisesti.

Korjaustoimijoiden väliset erot

Testasimme erilaista korjaustoimintaa harjoittavien yritysten välisiä eroja kyselyvastausten perusteella. Yritykset luokiteltiin päätoimialoihin hyödyntäen ryhmittelyanalyysiä sekä manuaalista tarkistamista oikean toimialan löytämiseksi. Kyselyssä yritykset saivat valita useamman tuoteluokan, jonka korjauksia ne suorittivat. Yrityksiä ei siis voitu luokitella suoraan kaikissa tapauksissa jollekin selkeälle toimialalle vaan luokittelu vaati jatkoanalyysiä.

Aluksi yritykset ryhmiteltiin kymmeneen pääryhmään. Ryhmien välisiä eroja tarkastellessa osa ryhmistä yhdistettiin analyysiä varten, jolloin jäljelle jäi kuusi pääryhmää. Päätoimialatietoa ja päätoimipaikan mukaan luokiteltua maaseutu-kaupunki tietoa käytettiin hyväksi eri ryhmien ja sijaintien välisiä mahdollisia eroja tutkittaessa.

Erlaisia korjauksia tarjoavien yritysten eroja vastauksissa testattiin tilastollisesti. Eri toimialoilla toimivien yritysten kustannukset ja työntekijöiden määrät olivat hyvin samankaltaisia. Ne eivät myöskään vaihdelleet huomattavasti sijainnin mukaan. Osassa erot alkoivat lähestyä tilastollista merkitsevyyttä. Varaosakustannuksissa elektroniikka ja vaate sekä kengät -toimialat erosivat toisistaan, mutta pääasiassa ryhmät ja sijainnit eivät vaikuttaneet kulurakenteisiin tai yrityksen kokoluokkaan merkittävästi hyvin konservatiivisilla merkitsevyyskorjauksilla tarkasteltuna. Maaseudulla sijaitsevat yritykset arvioivat työvoimakulujen osuuden pienemmäksi kuin yritykset joiden pääasiallinen toimipaikka oli kaupungissa. Energiakulujen osuuden maaseudulla sijaitsevat yritykset arvioivat vastaavasti suuremmaksi.

5.2 Näkyvyys ja mainostaminen

Yrityskyselyyn vastanneet yritykset mainostivat suhteellisen vähän. Pääpaino mainonnassa oli puskaradiossa eli tyytyväisten asiakkaiden kautta tapahtuvassa maineen luomisessa ja pienimuotoisessa muun muassa sosiaalisen median kautta tapahtuvassa markkinoinnissa.

Vaatteisiin ja kenkiin keskittyneet yritykset olivat aktiivisempia Instagramin käytössä kuin muut yritykset ja usealla yrityksellä oli profiili olemassa. Sosiaalisen median maksettujen mainoksien käytössä ei ollut merkitseviä eroja eri yritysten välillä.

Vastaajat arvioivat myös tarjoamiensa korjauspalveluiden suurimpia hyötyjä asiakkaille (kuvio 4). Keskeisimpinä hyötyinä yrittäjät näkivät työnsä korkean laadun ja sen, että he tarjoavat korjauksia, joita kuluttajat eivät osaisi suorittaa itse. Lisäksi ympäristöystävällisyys ja mahdollisuus säästää verrattuna uusien tavaroiden ostamiseen olivat vastaajien eniten valitsemien syiden joukossa.

Kuvio 4. Vastaajat valitsivat kolme tärkeintä asiaa, miksi heidän asiakkaansa hyötyvät heidän tarjoamistaan korjauspalveluista.

"Asiakkaani hyötyvät eniten tarjoamistani korjauspalveluista, koska..."

5.3 Kulut ja kannattavuus

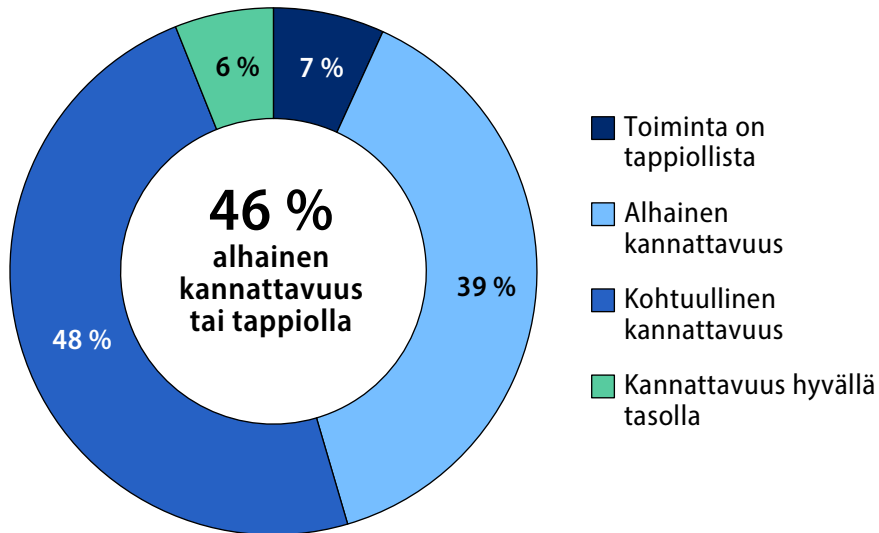
Pyysimme yrityksiä myös arvioimaan eri pääkululajien osuuksia toiminnassaan. Työvoimakustannukset muodostivat suurimman kustannuserän, vaikkakin arviot vaihtelivat suuresti lähes kaikissa kululajeissa (taulukko 4).

Taulukko 4. Kyselyyn vastanneiden yritysten arviot eri kululajien osuuksista yrityksen kokonaiskustannuksista

	Työvoima	Tilat	Energia	Varaosat	Työkalu
Minimi	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Mediaani	40 %	14 %	5 %	20 %	10 %
Keskiarvo	39 %	16 %	8 %	23 %	12 %
Maksimi	90 %	100 %	100 %	95 %	50 %
Puuttuvia (kpl)	21	13	18	12	13

Vastaajia yhteensä 134 kpl. Kululajien arvioitujen osuuksien summan tuli olla vastauksissa alle 101 %.

Kulujen lisäksi yrityksiä pyydettiin arvioimaan korjaustoiminnan kannattavuutta. Korjausalan yritysten kannattavuus on kyselyn tulosten perusteella tiukalla. Lähes puolet yrityksistä ilmoitti kannattavuuden olevan alhaista (39 %) tai toiminnan olevan jopa tappiollista (7 %) (kuvio 5).

Kuvio 5. Korjaustoiminnan kannattavuus. Tasoja yhdistetty.

Keräsimme tietoa myös siitä, miten yritykset ottavat vastaan tilauksia. Taulukossa 5 on esitetty, kuinka moni yritys käyttää kyseistä kanavaa ja kuinka monelle kanava on ainoa käytetty. Tärkein kanava yrityksille oli fyysisesti liikkeessä ja puhelin oli lähes yhtä tärkeä kanava. Onlinetilaukset olivat myös tärkeä kanava, mutta vain yksi yritys vastaajien joukosta käytti sitä ainoana tilausten vastaanottokanavana.

Taulukko 5. Yritysten käyttämät tilausten vastaanottokanavat

Kanava	Vastaanottaa tilauksia...	Vastaanottaa tilauksia ainoastaan...
liikkeessä	102	11
verkossa	83	1
puhelimitse	112	8
muulla tavalla	34	2

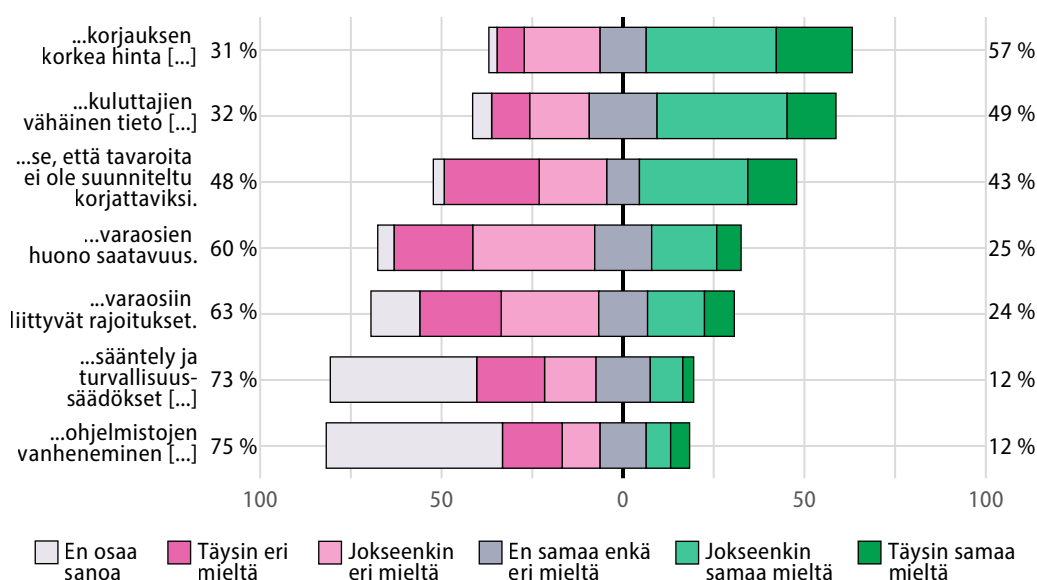
Vastaajia yhteensä 134 kpl. Muita käytettyjä kanavia listattu avoimet vastaukset osiossa (5.5.).

5.4 Haasteet

Korjaustoimijat saivat myös kertoa, mitkä ovat heidän mielestään keskeisimpiä korjaustoiminnan haasteita. Yhteenlasketut tulokset vastauksista on esitetty kuviossa 6. Tulokset on jaoteltu myös yritystyyppin mukaan, mahdollisten eri korjausalojen välisten erojen havaitsemiseksi ja kyseiset tulokset on esitetty kuviossa 7.

Kuvio 6. Korjaustoiminnan haasteet. Osuus vastaajista, jotka samaa tai eri mieltä haasteisiin liittyvän väittämän kanssa.

Tarjoamalla korjaustoiminnalle on suuri haaste...

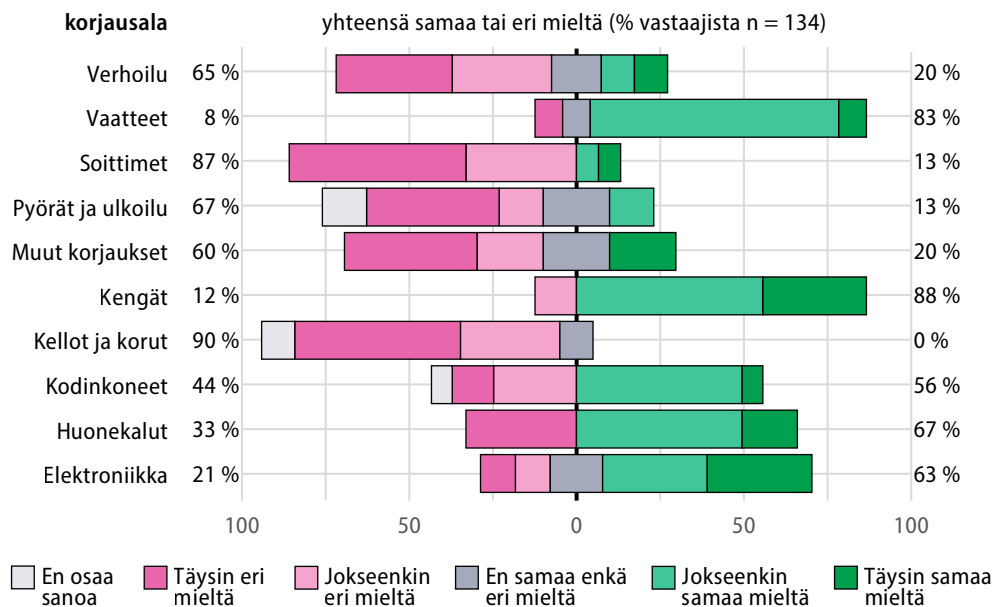
Yli puolet vastaajista (57 %) oli samaa mieltä väittämän kanssa, että korjauksen korkea hinta on suuri tarjoamalleen korjaustoiminnalle. Kuluttajien vähäinen tieto korjausmahdollisuuksista nähtiin myös suureksi haasteeksi (49 % vastaajista). Ohjelmistojen vanheneminen muutoin korjattavissa olevissa laitteissa ei koskenut lähes puolet vastaajista korjaustoimintaa, mutta yritystyypeittäin jaotelluissa tuloksissa nähtiin, että tämä on suuri haaste elektroniikkakorjauksia tarjoavien yritysten mielestä (42 % elektroniikkakorjauksia tarjoavista vastaajista).

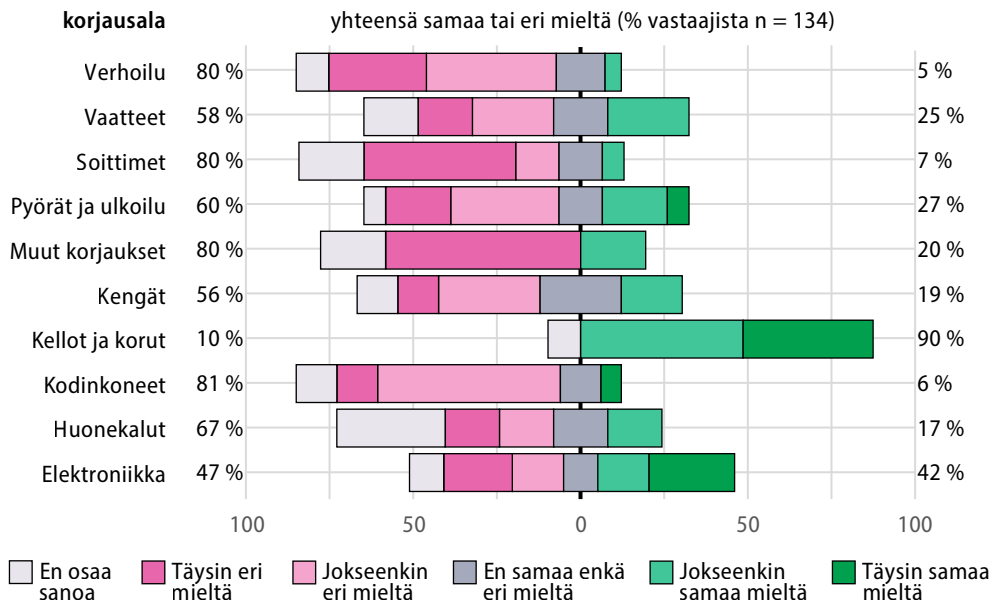
Eri alojen korjaustoimijoiden mielipiteet alan keskeisimmistä haasteista erosivat toisistaan myös muiden haasteiden osalta. Ryhmien välisiä eroja testattiin myös tilastollisesti ja kahdessa haasteessa, ryhmien väliset erot nousivat merkitseviksi. Ryhmien välisessä vertailussa nousi esiin se, että elektroniikan ja vaatteiden

osalta tavaroiden suunnittelu nähtiin useammin ongelmana kuin muissa ryhmissä (kuvio 8). Ainoastaan kellojen ja korujen korjausalalla nousi selkeästi ongelmaksi varaosien puute (kuvio 8).

Kuvio 7. Korjaustoiminnan haasteet, tavaroita ei suunniteltu korjattaviksi

Tarjoamalla korjaustoiminnalle on suuri haaste se, että tavaroita ei ole suunniteltu korjattaviksi

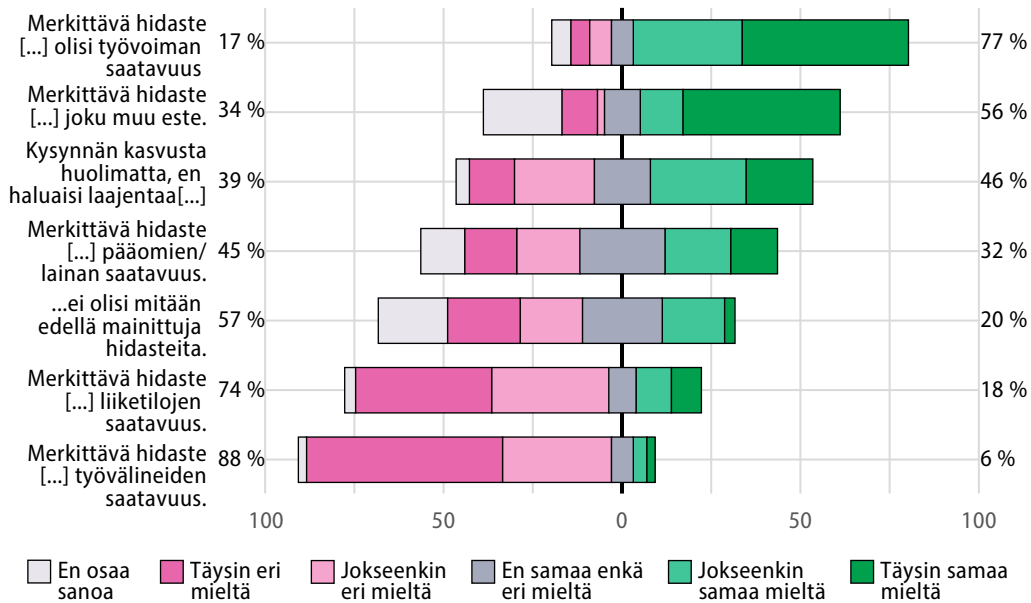
Kuvio 8. Korjaustoiminnan haasteet, varaosien rajoitukset**Tarjoamalleni korjaustoiminnalle on suuri haaste varaosien rajoitukset**

Vastaajat arvioivat kyselyssä myös mahdollisen toiminnan laajentamisen haasteita, jos korjauspalveluiden kysyntä kasvaisi nopeasti ja merkittävästi (kuvio 9). Yli kolme neljästä vastaajasta koki työvoiman saatavuuden olevan merkittävä hidaste mahdolliselle laajentamiselle. Lisäksi halukkuus laajentaa ja muut vaihtoehtoissa listamattomat hidasteet koettiin merkittäviksi. Jokin muu -vastausten osalta tuloksia on avattu tarkemmin osiossa 5.5. Myös niissä esiin nousivat työvoimaan ja toiminnan luonteeseen liittyvät haasteet.

Kuvio 9. Korjauspalveluiden laajentamiseen liittyvät väittämät. Osuudet samaa tai eri mieltä olevista (N = 134).

Työvoiman saatavuus hidastaisi eniten laajentamista korjausten kysynnän kasvaessa.

Vastaajat arvioivat väittämiä liittyen mahdolliseen korjauspalveluiden kysynnän kasvuun ja tarjonnan lisäämiseen toimintaansa kasvattamalla.

5.5 Avoimet vastaukset

Kyselyssä kerättiin mielipiteitä myös kattavalla avoimien kysymyksien valikoimalla. Avoimissa kysymyksissä tiedusteltiin laajemmin mielipiteitä esimerkiksi ketjuuntumiseen, alan kehittämiseen ja haasteisiin liittyen.

Taulukkoon 6 on koottu avoimissa vastauksissa toistuneet teemat siitä, miten alaa tulisi kehittää tai millaisiin ongelmiin tulisi yhteiskunnan keinoin puuttua.

Taulukko 6. Miten alaa pitäisi kehittää

Kehityskohde	Vastaajien lukumäärä
Alempi alv-kanta	29
Koulutuksen puute	15
Työllistämisen kustannukset, korkean verotuksen tai TYEL	13
Kotitalousvähennys tulisi ulottaa koskemaan myös korjaustoimintaa	10
Asiakkaiden tietoisuus (mm. laatutekijöistä, ympäristöstä, statuksesta, asenteista ja kyvykyys pitää tavaroista huolta)	8
Halpatuotanto (ja sen mukanaan tuoma tottumus ostaa aina uusi halvalla	8
Korjauksen hinta suhteessa uusiin tuotteisiin	6
Varaosien ja valmistajien suuruus suhteessa pieniin korjausyrittäjiin (jälleenmyyjät välissä)	3
Varaosien saatavuus muihinkin kuin uusimpiin malleihin	3
Varaosien hinta Suomessa	2
Näkyvyys	3
Tuotteiden korjattavuus	3

Lisäksi mainittiin kertaalleen liiketilojen hinta, liiketilojen saatavuus kauppakeskukissa, yrittäjien osuuskunta, RoHS-direktiivi (Euroopan unionin säädös, jolla rajoitetaan tiettyjen haitallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa), alle 30 000 asukkaan paikkakunnilla ei riitä asiakkaita, aika ei riitä, korjausohjelmistot (apple) sekä sähköluvista seuraavasti:

”Suurin vaikeus aloittaa korjaustoiminta on saada sähköluvut. Sähkölupien saaminen on todella haastavaa koska (ainakin aiemmin) niiden saaminen edellyttää työkokemuksen hankkimista, mutta iso osa alalla työskentelevistä yrittäjistä ei pysty ottamaan työharjoittelijoita tai palkkaamaan työntekijöitä, koska liiketoiminta on vuosien aikana löytänyt stabiilin ja kannattavan mallin, jossa yksi ihminen hoitaa kaiken ja tilat on optimoitu tähän. Työharjoittelijan palkkaaminen yksinkertaisesti tarkoittaisi yrittäjälle kohtuuttomia lisäkuluja ja enemmän töitä.”

Taulukko 7. Muita merkittäviä hidasteita toiminnan kasvattamiseen vastaajien mielestä.

Hidaste	Vastaajien lukumäärä
Ikä	6
työvoiman palkkaamisen hinta/riski	6
Osaavan työvoiman saatavuus	5
Kannattavuus ja työstä saatava hinta	4
Oma aika	3
Kysynnän kausiluonteisuus	2
Varaosien saatavuus	2

Lisäksi vastaajat mainitsivat muita yksittäisiä haasteita: motivaatio, kysyntä, talous, ALV, muu työ jne.

Suurin osa yrityksistä otti tilauksia vastaan puhelimitse tai suoraan liikkeessä. Kahdeksan prosenttia otti tilauksia vastaan vain liikkeessä. Neljäsosa vastaajista käytti myös muita kanavia ja taulukossa 8 on nostettu niistä avoimista vastauksista tärkeimpiä kategorioita.

Taulukko 8. Muita kanavia tilausten vastaanottamiselle

Missä (muualla) vastaanottaa tilauksia
sähköposti
some
nouto
maahantuoja
kuriiri/posti tuo

Vastaajat arvioivat avoimilla vastauksilla myös ketjutoiminnan mahdollisia hyötyjä ja haittoja korjaustoiminnassa. Positiivisia seikkoja mainitsi 23 vastaajaa, negatiivisia 46 vastaajaa (lukuihin sisältyy 13 vastaajaa, jotka mainitsivat sekä negatiivisia että positiivisia seikkoja).

Positiivisina seikkoina mainittiin etenkin ketjun tuki markkinointiin ja tunnettuteen. Lisäksi myönteisenä koettiin ketjun tuki työvoiman koulutukseen, varaosien saatavuuteen, työtiloihin, verkostoitumiseen ja mahdollisuus korkeampiin hintoihin sekä erikoistumiseen ketjun sisällä. Erään vastaajan mukaan ketju voisi mahdollistaa myös työntekijänä työskentelyn, yrittäjyys kun ei hänen mukaansa sovi kaikille ihmistyypeille.

Negatiivisina seikkoina mainittiin etenkin päätösvallan menettäminen (valtaosa kyselyyn vastanneista toimii yksityisinä ja yksinäisinä yrittäjinä). Jonkin verran ennakotiin, että ketju ei pystyisi tuottamaan kokonaisuutena yhtä laadukasta jälkeä kuin yrittäjä itse, mikä olisi tietenkin mainehaitta yrittäjälle itselleen. Ketjun suruutta ei nähty itseisarvoisen tavoiteltavana asiana. Ketju nähtiin enemmän halpana massatuotantona kuin persoonallisena jokaisen asiakkaan yksilöllisesti huomioivana toimijana. Lisäksi mainittiin riskit ketjuliikkeiden keskittymisestä suuremmille paikkakunnille, korkeampi hinta asiakkaalle ja ketjun hallinnointikustannuksista, palveluiden yksipuolistuminen.

6 Korjauspalveluiden tarjoajien haastatteluiden tuloksia

Tässä luvussa käsiteltävät korjauspalveluja tarjoavien yritysten (korjausyrietykset) haastattelujen tulokset on jaettu neljään osioon: kannattavuus ja kysyntä, esteet, mahdollistajat ja ehdotetut tukitoimet. Haastatteluista nousi esille, kuinka kannattavuus ja kysyntä sekä kyky vastata eri yhteiskunnallisella tasolla esiintyviin haasteisiin vaihtelee yritysten välillä. Korjausyrietykset ovat usein pieniä ja niiden resurssit rajalliset, mikä voi olla merkittävä tekijä niiden kyvyssä vastata erilaisiin taloudellisiin haasteisiin. Haastatteluissa esille nousseet yhteiskunnalliset esteet vaikuttavat korjausalan kehitykseen. Nämä esteet liittyvät muun muassa kuluttajien toimintaan, varaosien saatavuuteen, tuotesuunnitteluun, korjausalan koulutuksen tarjontaan sekä korjauksen ja uusien tuotteiden väliseen hintaeroon. Toisaalta haastattelujen esiin nostamat korjausalaa edistävät ja mahdollistavat tekijät kertovat osaltaan, mikä on toiminut tähän mennessä ja mitä kannattaa vaalia.

6.1 Kannattavuus ja kysyntä

Korjausyrietysten näkemykset toimintansa kannattavuudesta vaihtelivat. Kolme osallistujaa kuvaili kannattavuuden olevan heikkoa, tai kuten eräs osallistujista asian ilmaisi: ”[...] ei se mikään kultakaivos ole”. Elektroniikkalaitteita korjaava yritys kuvaili tilanteen olevan vieläkin heikompi: ”Täs on tota haasteita ja hankaluuksia ollu ihan tota kirjaksi asti”. Eräs haastateltavista kertoi, ettei pystynyt enää jatkamaan toimintaa. Loput haastateltavista kuvailivat toiminnan kannattavuuden hyväksi tai kohtuulliseksi.

Ne haastateltavista, jotka kuvailivat kannattavuuttaan huonoksi, kokivat sen myös heikentyneen. Yksi syy on teknologinen kehitys, joka on heikentänyt tuotteiden korjattavuutta. Toinen mainittu syy on, ettei yritys enää kyennyt mainostamiseen aiemmin käytetyssä mainospalvelussa, mikä on heikentänyt kysyntää ja sitä kautta kannattavuutta. Kolmas perustelu oli investointien puute, minkä vuoksi toimintaa ei ehditty saamaan kannattavaksi.

Loput haastatelluista kuvailivat kannattavuuden parantuneen hieman tai pysyneen samalla tasolla. Yksi syy kannattavuuden paranemiselle oli mainostamisen helpottuminen sosiaalisen median myötä. Muita syitä olivat oman ammattitaidon parantuminen tai toimintatapojen kehittymisen tuoma tehokkuuden kasvu.

Myös kysynnässä esiintyi vaihtelua eri yritysten välillä. Kolme haastateltavaa ilmaisi kysynnän olevan niin runsasta, että asiakkaat joutuvat jonottamaan korjauksia. Suutarien ammattiliiton edustaja kertoi tietävänsä useita suutareita, joilla on töitä jonoksi asti. Molemmat polkupyöriä korjaavat yritykset kertoivat kysynnän kasvaneen selvästi. Kaksi yritystä taas koki kysynnän olevan hyvin heikkoa.

Haastateltujen yritysten kysynnässä tapahtuneiden muutosten osalta tilanne oli melko kahtiajakautunut. Eräs matkapuhelimen korjausyritys kuvaili kysynnän olleen pitkään kasvussa sen vuoksi, että kuluttajat olivat viimein alkaneet luottaa ei-valtuuttuihin matkapuhelinkorjaamoihin. Kasvu on kuitenkin jo laantunut tai jopa kääntynyt laskuun entistä kestävämpien laitteiden takia. Kaksi yritystä ei ollut havainnut kysynnässä merkittävää muutosta. Loput haastateltavista kuvailivat kysynnän olleen pitkällä aikavälillä tasaista tai vaihtelevaa. Viimeaikainen yleisen hintatason nousu on näkynyt korjauspalvelujen kysynnän selvänä laskuna. Joidenkin osalta tämä on johtanut kysynnän merkittävään hiljentymiseen, eikä töitä ole välttämättä enää lainkaan.

Ompelijat, verhoilijat ja polkupyöräkorjaajat kuvailivat kysynnän kasvaneen merkittävästi COVID-19 pandemian aikana. Näistä kaksi ensimmäistä kuvaili kysynnän kasvun liittyneen siihen, että ihmiset ehtivät kotona ollessaan kiinnittää enemmän huomiota kodin korjattaviin esineisiin.

Kysyntä vaihtelee myös eri päivinä ja vuodenaikojen mukaan. Yleisesti vilkkaimpia olivat työpäivää edeltävät ja jälkeiset tunnit. Kiireisimpänä viikonpäivänä pidettiin maanantaita, koska viikonlopun aikana ihmisillä on enemmän aikaa havaita korjaustarpeita. Palkanmaksun jälkeiset päivät ovat myös vilkkaita. Vuodenaikainen kysynnän vaihtelussa on eroja eri tuotekategorioiden välillä. Kodinkoneiden, vaatteiden, ja huonekalujen korjaamisen kysyntä kasvaa juhlapäivien yhteydessä. Esimerkiksi joulun aikaan täyteen ahdetut jääkaapit ovat herkempiä hajoamaan, tai ylioppilasjuhliin täytyy paikata juhlavaatteita. Lisäksi vuodenaikainen sään vaihtelu vaikuttaa kysyntään. Talven kynnyksellä tuodaan korjattavaksi talvitakkeja ja -kenkiä. Vuodenaikainen vaihtelu voi muodostua myös ongelmaksi, kuten polkupyörien korjauksessa. Molemmat polkupyöräkorjaamot kuvailivat jyrkkää kontrastia talvi- ja syyskauden sekä kevät- ja kesäkauden välillä. Talvisin kysyntä voi olla niin alhaista, että korjaajat joutuvat kehittämään jotain muuta toimeentuloa.

6.2 Esteet

Haastatellut nostivat esille useita toimintaansa hankaloittavia tekijöitä. Nämä esteet voidaan jakaa karkeasti käyttäytymiseen liittyviin, taloudellisiin, teknisiin, systeemiin ja lainsäädännöllisiin sekä operatiivisiin esteisiin.

Käyttäytymiseen liittyvät esteet

Tietyt asenteet voivat heikentää kuluttajien halua käyttää korjauspalveluja. Esimerkiksi säästeliäisyys ilmenee muun muassa tinkimisenä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita välttämättä sitä, ettei kuluttajalla olisi varaa maksaa korjauspalvelusta. Kyse näyttäisi joidenkin haastateltujen mielestä olevan enemmän suhtautumisesta hintaan. Joissain haastatteluissa nousi esille myös kuluttajien halu pysyä tuotteista ajan tasalla ja ostaa aina uusi tuote. Muoti, uutuudenviehätys ja edullisuus ovat usein laatua, korjattavuutta ja kestävyyttä tärkeämpiä kuluttajien päätöksenteossa. Eräs haastateltavista pohti, kuinka halpatuotteiden tarjonta ruokkii tällaista ajatusmallia: *”Se just, että kun kama on niin halpaa, ni ajatellaan ‘Miks mun täytyis korjata?’”*.

Haastateltavat kokivat ajattelumallin muuttumiselle olevan tarvetta, jotta korjauttaminen nähtäisiin mielekkäänä. Suomessa myös vallitsee voimakas itse tekemisen kulttuuri eikä palveluja olla totuttu käyttämään. Tämä nousi esiin muun muassa verhoilijoiden haastatteluissa, jotka kokivat verhoilupalvelujen olevan monille tuntemattomia: *”Meitä ei niinku edes tiedetä. Et, jos sä sanot ‘verhoilija’, ne on ihan silleen, et ‘Mitä? Mitä se tekee?’ Tekeeks se jotain verhoja?”*.

Haastatteluissa pohdittiin myös sitä, kuinka ihmiset yhdistävät korjaamisen negatiivisiin mielikuviin, ja tulisiko näin ollen kokonaan välttää käyttämästä sanaa ”korjaus”:

”Sil sanalla ‘korjaus’... siis sillä on vähän semmonen niinku negatiivinen viba [...] et ei käytetä sanaa ‘korjaus’. Et, ku jotenki täs meidän yhteiskunnassa [...] semmosella vanhan korjaamisella on jotenki... ku me ollaan niin semmonen ‘Uusi Shiny’”

Kuluttajilla koettiin toisinaan olevan myös epärealistisia odotuksia korjauksen lopputuloksesta. Tämän vuoksi osa haastateltavista korostaa asiakkailleen sitä, että tuotteen ulkonäkö voi myös muuttua korjauksen aikana, jotta välttyttäisiin asiakkaiden pettymyksiltä. Joskus tieto tuotteen mahdollisista ulkonäöllisistä muutoksista oli johtanut korjauttamisen perumiseen. Osa asiakkaista ei tiennyt korjaamisen olevan mahdollista, vaikka kyse olisi ollut rutiininomaisesta korjauksesta.

Kuluttajilla koettiin olevan myös epärealistiset näkemykset korjaamiseen kuluva ajasta: *”...se on monelle asiakkaalle niinku tosi vaikee ymmärtää, et sitä työtä joutuu odottamaan”*. Verkosta löytyvät korjausvideot saattavat antaa väärän mielikuvan korjauksen nopeudesta. Toisinaan kuluttajien odotukset voivat johtaa hankalaan tilanteeseen, jossa korjaaja joutuu valitsemaan korjauksen lopputuloksen ja nopeuden välillä. Alkuperäisen näköisen varaosan hankkimiseen saattaa kulua paljon aikaa, mutta toisaalta tuotteen korjaaminen onnistuisi nopeammin varastosta löytyvillä varaosilla, jotka eivät täysin vastaa ulkonäöltään alkuperäistä osaa. Esiin tuli myös vääriä mielikuvia siitä, että korjauksen aika johtuu liiallisesta huolellisuudesta.

Haastatteluissa nousivat esiin myös kuluttajien näkemykset korjauspalvelujen hinnasta ja kannattavuudesta. Korjausompelija mainitsi, kuinka *”...ensimmäinen mielikuva on aina, et se on ihan suhteettoman kallista [...], että ‘Mä en ees ota selvää siitä, kun mulla on tämmönen mielikuva [...], et mul ei oo ikinä siihen varaa’”*. Tämän näkemyksen nähtiin koskevan palveluita yleisellä tasolla. Tiedon ja ymmärryksen puutteen koettiin osittain vähentävän kuluttajien luottamusta korjauspalveluihin. Tätä havainnollisti toinen pyöräkorjaajista: *”...se on kyl hulluu, et kuinka paljon tää perustuu luottamukseen. Et ei ne asiakkaat tavallaa tiä paljo yhtää”*.

Asiakkaiden toiminnalla on myös vaikutuksia korjauksen onnistumiseen ja lopulliseen hintaan. Korjauksen hinta voi kasvaa myös hyvin suureksi, mikäli tuote korjataan vasta, kun tuotteen korjausvelka on hyvin suureksi. Toisinaan tuote voi olla jo niin huonossa kunnossa, ettei sitä voida enää saada käyttökuntoon. Tuotteen heikko kunto voi myös pitkittää korjausta, mikäli osien irrottaminen hankaloituu, esimerkiksi ruostumisen takia.

Taloudelliset esteet

Taloudellisista esteistä haastatteluissa korostuivat erityisesti korjauksen ja uuden tuotteen välinen hintasuhte sekä työvoiman kustannukset. Muita esille nousseita seikkoja ovat korkeat vuokrat, varaosien hinta ja mainostamiseen liittyvät kustannukset.

Korjauksen ja uuden tuotteen hinta

Useimmat yritykset kokivat haasteelliseksi kilpailuasetelman, jossa korjauspalvelut tulisi hinnoitella. Useimmiten korjauksen hintaa ei voida laskea kylliksi, jotta se kykenisi kilpailemaan uuden vastaavan tuotteen hinnan kanssa. Tilannetta pahentaa halpatuotanto.

Nykyinen tilanne, jossa uuden tuotteen saa huomattavasti korjausta edullisemmin, on toisinaan johtanut taloudellisesti kannattamattomiin korjaustöihin. Haastatte- luissa nousi esiin tapauksia, joissa yritys ei ole veloittanut työstään mitään, vaan ainoastaan uuden varaosan hinnan. Yritys on siis tehnyt ilmaista työtä, jotta tuote on saatu korjatuksi.

Korjattavan tuotteen arvo

Uuden, korvaavan tuotteen hinnan lisäksi korjattavan tuotteen alkuperäinen hinta voi vaikuttaa päätökseen olla korjauttamatta tuotetta. Jotkut haastateltavista kertoivat vähimmäishinnan, jota edullisemmat tuotteet kannattaa jättää korjauttamatta: kolmen haastateltavan mielestä se on 50 euroa, yhden mielestä 100 euroa.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannuksia pidettiin merkittävämpänä korjauksen hintaan vaikuttavana tekijänä. Ne rajoittavat korjauspalveluja tarjoavien yritysten mahdollisuuksia vastata uusien tuotteiden markkinoiden matalaan hintatasoon. Jotkut yrityksistä kokivat työvoimakustannusten ja yleisen hintatason aiheuttaman epäsuhtaan korjattavuut- takin merkittävämpänä ongelmana:

”Ei se [korjattavuus] oo sinänsä niiden osavalmistajien ongelma, vaan se on se työn hinta versus tuotteiden hinta... se epäsuhta on niin äärimmäinen. Et nykyään ei oo hirveesti järkee korjaa monii asioita, koska se työ on vaan liian kal- lista ja se materia on niin naurettavan halpaa.”

Yhteiskunnan yleinen hinta- ja palkkataso asettavat minimirajan sille, kuinka pal- jon yritykset pystyvät vaikuttamaan työvoimakustannuksiin. Korkeat työvoima- kustannukset rajoittavat yrityksen mahdollisuuksia palkata uusia työntekijöitä. Mikäli korjaustyön hintaa joudutaan nostamaan uuden työntekijän palkkaamiseksi, kysyntä saattaa laskea tasolle, joka tekee korjaustoiminnasta taloudellisesti kannat- tamatonta. Monet haastateltavista pitivät uuden työntekijän palkkausta isona talou- dellisena riskinä etenkin, jos yrityksen olisi koulutettava uusi työntekijä itse.

Korkeiden työvoimakustannusten vuoksi myös korjausta hidastavat tekijät, kuten korjattavuutta hankaloittava tuotesuunnittelu tai korjausmanuaalien puuttuminen muodostavat keskeisen taloudellisen esteen korjauspalveluja tarjoaville yrityksille. Eräs haastateltava pohti, kannattaako korjaustyötä edes tehdä Suomessa:

”Tavallaan sen vois must ajatella silleen, et miten tehotonta, jos ajattelee korjausta niinku tuotantona. Et se, et täällä on tyyppejä, jotka tulee kaupungin [nimi poistettu] keskustaan niinku korkean elintason maassa... ja sit niinku tekee semmosena käsityönäperryksenä, ja sit se on taas ehjä. Versus se, et sul on joku megakeskitetty systeemi, mis koneet tekee sen. Tavallaan, et semmonen teollinen massa... Ku aattelee, et joku putiikki keskustassa tekee sen niinku käsin, ni se on vaa tosi kallista.”

Varaosiin liittyvät kustannukset

Varaosien ja materiaalien kustannuksiin vaikuttavat monet eri tekijät, jotka vaihtelevat eri tuotekategorioiden, tuotteiden ja korjaustarpeiden välillä. Esimerkiksi kodinkoneita ja elektroniikkalaitteita korjaavan yrityksen työntekijä kuvaili, kuinka elektroniikan varaosien hinnat voivat olla mitättömiä verrattuna kodinkoneiden varaosien hintoihin. Samaan tapaan suutari arvioi varaosien osuuden korjauksen hinnasta olevan 10 % luokkaa, kun taas kodinkoneiden korjaaja totesi varaosien maksavan kolminkertaisesti työn osuuden verran.

Varaosien hinta voi myös vaihdella selvästi eri valmistajien välillä. Valmistajan merkitys riippuu siitä, tarvitaanko korjauksessa valmistajan alkuperäistä varaosaa. Alkuperäisten varaosien hinnassa saattaa olla merkittävää vaihtelua saman tuoteryhmän eri valmistajien välillä. Esimerkiksi tietyn valmistajan vanhojen matkapuhelinmallien näyttöjen hinnat pysyvät samana ajasta riippumatta ja vanhojen puhelinmallien näyttöjen vaihtamisesta on tullut haastatellulle yritykselle taloudellisesti kannattamatonta. Alkuperäisen varaosan hintaan vaikuttaa se, kuuluuko korjausyritys valtuutettuihin takuukorjaajiin, joille toisinaan tarjotaan varaosia alennettuun hintaan.

Toisinaan varaosia voi ostaa niitä maahantuovilta yleistukkureilta, joilla on usein edullisemmat hinnat kuin valmistajalta suoraan tilattaessa. Jotkin valmistajat ovat kuitenkin kieltäytyneet tarjoamasta tiettyjä varaosia tukkurien kautta. Tietyt tukkurit antavat myös paljousalennuksia, jos korjausyritys kykenee tilaamaan suuremman erän itse tai osallistumaan yhteistilauksena. Yhteistilausten tekeminen on yleensä mahdollista, jos kuuluu korjausyritysten verkostoon.

Tekniset esteet

Tuotesuunnittelu

Haastatteluissa korostui tuotesuunnittelun rooli korjattavuuden esteenä. Tiettyissä tuotekategorioissa tuotesuunnitteluun vaikuttivat teknologinen kehitys sekä muotimaailman trendit. Muotitrendien merkitys näkyi erityisesti ompelijoiden, suutarien ja verhoilijoiden haastatteluissa. Teknologinen kehitys korostui erityisesti kodinkoneiden, matkapuhelimien ja elektroniikkalaitteiden haastatteluissa. Vaikka tuotesuunnittelulla kyetään myös parantamaan korjattavuutta, monet haastateltavista olivat havainneet joidenkin valmistajien piittaamattomuutta korjattavuuden suhteen myynnin kasvattamiseksi. Haastateltavat kokivat, että toisinaan tuotesuunnittelussa tehdyt valinnat eivät olennaisesti paranna tuotteen toiminnallisia ominaisuuksia, mutta hankaloittavat korjaamista. Tämän nousi esille erityisesti matkapuhelimia ja polkupyöriä korjaavien yritysten haastatteluissa.

Matkapuhelimien osalta korjattavuutta haittaava tuotesuunnittelu näkyi niin sanotun part-pairingin muodossa. Part-pairingissa osien vaihdettavuutta hankaloitetaan ohjelmiston kautta siten, että osien vaihtaminen aiheuttaa pysyvän ilmoituksen. Pahimmassa tapauksessa tietyt matkapuhelimen ominaisuudet katoavat, kun osa on vaihdettu. Esimerkiksi näytön vaihtaminen voi johtaa näytön automaattisen kirkkaussäädön hajoamiseen, tai akun vaihdossa tieto akun varauksesta ei näy alkuperäisellä tavalla. Haastatteluiden mukaan part-pairingissa ei näyttäisi olevan hyötyä kuluttajan näkökulmasta, vaan sitä käytetään ei-valtuutettujen korjauspalvelujen toiminnan hankaloittamiseen.

Myös pyöräkorjaamojen haastatteluissa korostui uusien pyörien suunnittelussa tehdyt, korjausta hankaloittavat valinnat. Erityisesti ulkomaisista verkkokaupoista tilattujen pyörien osalta korjattavuus on heikko: *”Mä oon ajattelu ite niinku, ne on tehty niinku myytäviks ja sit se loppuu siihen [...] Se on just ja just tehty ajettavaks [...] se on vaa halpa ja sit se toimii silleen eri tavalla ku joskus”*. Tuotesuunnittelun takia polkupyöristä oli haastateltavan mukaan tullut *”mustia laatikoita”*, joille ei voi tehdä mitään.

Haastatteluissa nousi esiin myös tuotteita, joiden korjaaminen on tuotesuunnittelun vuoksi erityisen hankalaa tai jopa mahdotonta. Esimerkiksi teknologinen kehitys on tehnyt televisioiden korjaamisesta huomattavasti aikaisempaa kalliimpaa ja vaikeampaa. Siinä, missä kodinkoneiden, elektroniikkalaitteiden ja matkapuhelimien kohdalla korjattavuus heikentyi teknologisen kehityksen myötä, vaatteiden, huonekalujen ja suutarien tapauksessa suunnittelun vaikutus on vähemmän riippuvaista ajasta. Sekä korjausompelija että verhoilija kertoivat, kuinka korjattavuutta hankaloittavaa tuotesuunnittelua on esiintynyt aina.

Erityisesti korjausompelijoiden haastatteluissa korostui tuotesuunnittelun rooli siinä, kuinka nopeasti korjauksesta voi suoriutua. Erilaiset valinnat tuotesuunnittelussa voivat vaikeuttaa huomattavasti hajonneen osuuden purkamista, joka on usein aikaa vievin osuus korjauksesta: *”Esimerkiks takeissa, jos on lyöty nepparit niin, et ne on siel vetskarin kangasosien päällä, ni perkele pitää poistaa joka ikinen neppari sielt ensin ja sit laittaa uudet sinne, joka hidastaa sitä työtä ihan hirveesti ja myöski tulee kalliimmaks”*. Samanlaisia kokemuksia oli myös toisella korjausompelijalla: *”...jotain semmosii yksityiskohtia esimerkiks on, mitä ei selvästi oo niinku mietitty, että se vaate on korjattava [...] esimerkiks neppareita niin lähellä saumaa, että et pääsee siihen saumaan käsiks”*. Käytettyjen materiaalien korjattavuus voi olla huono, mikäli materiaalien käsittely vaikeutuu. Mielenkiintoinen huomio tuli korjausompelijalta, joka kertoi ekologisena pidetyn kierrätyspolyesterin vaikeuttavan korjausta huomattavasti.

Varaosien saatavuus

Brändien ulkopuolisten valmistajien varaosia on usein helppo saada, mutta valmistajien alkuperäisten varaosien saatavuudessa on usein haasteita. Jotkin valmistajista eivät joko valmista tai muusta syystä tarjoa tuotteiden alkuperäisiä varaosia korjauspalvelujen käyttöön. Tämä voi johtaa muutoksiin tuotteen ulkonäössä tai toiminnallisuudessa, ja myös siihen, että kuluttaja jättää tuotteen korjauttamatta.

Kodinkoneiden alkuperäisten ja brändien ulkopuolisten varaosien saatavuus on yleensä hyvä, kun kyse on tunnetuista laatumerkeistä. Lisäksi alkuperäisosien saatavuus voi edellyttää huoltosopimusta valmistajan kanssa, jolloin niihin pääsevät käsiksi vain valtuutetut korjausyritykset.

Varaosien saatavuudessa merkittäviä ongelmia aiheutuu halpatuotantotuotteista, joiden varaosatilanne on erittäin heikko. Yksi haastateltavista kertoi ulkomaisista verkkokaupoista tilatuista, halvoista polkupyöristä, joita ei olla tehty korjattavaksi, ja joiden varaosien saatavuus on erittäin heikkoa: *”[...] siis AliExpressist tai jostain sellasii juttui, mitä ei oikee oo tehty korjattavaks, tai et mille ei tavallaa oo [...] varaosa tai niinku käytäntöpohjaa täällä, et mitä korjais”*. Yhtenä keskeisenä ongelmana tämän kaltaisten polkupyörien osalta pidettiin sitä, että taustalta sattaa puuttua pysyvä brändi, joka varmistaisi varaosien saatavuuden.

Ongelmia varaosien ja materiaalien saatavuudessa aiheutui myös COVID-pandemian aikana. Verhoilija kuvasi, kuinka huonekaluissa käytettävän polystyreenin saatavuus oli heikentynyt, kun materiaalia käytettiin myös kasvomaskien valmistukseen. Myös muiden, yksittäisten tapahtumien aiheuttamat häiriöt globaaleissa

tuotantoketjuissa ovat aiheuttaneet ongelmia varaosien saatavuudessa. Esimerkiksi, Suezin kanavassa karille ajanut rahtilaiva esti veneiden pressujen pääsyn Suomeen, jonka seuraukset näkyivät niiden saatavuudessa.

Varaosien määrä ja yhteensopivuus

Varaosien saatavuuden lisäksi toimintaa hankaloittaa varaosien yhteensopivuus ja erilaisten varaosien määrä. Markkinoilla olevien ja tarvittavien varaosien määrää kasvattaa erityisesti käytäntö, jossa valmistajat käyttävät jokaisen uuden mallin kohdalla uusia komponentteja, jotka ovat yhteensopimattomia aikaisempien mallien kanssa. Tämä on hankaloittanut sekä matkapuhelimien että pyörien korjattavuutta.

Korjauksen kestoon vaikuttaa oikean varaosan löytämiseen ja tilaamiseen kuluva aika. Erilaisten varaosien suuren määrän vuoksi on mahdotonta ylläpitää varastoa, jossa kaikki varaosat olisivat valmiiksi saatavilla kunkin tuotteen korjaamista varten. Kattava varaosavarasto vaatisi kohtuuttoman suuren varastotilan. Tuotteiden kehityksen vuoksi kattavan varaosavaraston ylläpitäminen voi olla myös merkittävä taloudellinen riski. Varastoon tilatut varaosat saattavat jäädä pölyttymään tai ne täytyy heittää pois.

Yksi haastatteluihin valituista matkapuhelimia korjaavista yrityksistä on ratkaisut ongelmaa purkamalla osia vanhoista matkapuhelimista, joita voidaan käyttää yhdessä uusien komponenttien kanssa. Esimerkiksi mikäli puhelimen näytöstä on särkynyt pelkästään näytön päällä oleva lasi, kokonaan uuden näytön sijasta vanhasta puhelimesta irroitettu näyttö voidaan ehostaa pelkällä uudella lasilla. Tämä vähentää tarvittavien varaosien määrää ja säästää luonnonvaroja. Toiminta vaatii kuitenkin korjausyritykseltä ylimääräisiä resursseja, sillä osien irrottamiseen ja toimintakunnon testaamiseen tarvitaan aikaa, työvoimaa ja osaamista.

Kodinkoneita korjaavilta haastateltavilta kysyttiin, voisiko 3D-printteriä hyödyntää uusien varaosien valmistamiseksi paikan päällä. Haastateltavat suhtautuivat tähän epäilevästi, koska tällöin tulisi tarvittavien 3D-mallien olla valmiiksi saatavilla. Lisäksi monet komponenteista koostuvat useista materiaaleista.

Tarvittavien korjausmanuaalien ja -oppaiden saatavuus voi olla merkittävä tekijä korjauksen onnistumisen ja keston suhteen. Näiden tarpeellisuus korostuu, kun eri tavoin suunniteltuja tuotteita on yhä enemmän markkinoilla. Korjaajat kohtaavatkin työssään jatkuvasti tuotteita, joiden korjaamisesta heillä ei ole kokemusta. Pyöräkorjaaja kertoi, että he joutuvat opettelemaan jatkuvasti korjaamaan entuudestaan tuntemattomia vanhoja ja uusia pyörämalleja. Mikäli ohjeita ei ole helposti saatavilla, korjaus voi pitkittyä huomattavasti, mikä nostaa korjauksen hintaa. Toisinaan

polkupyörien korjaajat joutuvat turvautumaan YouTubesta löytyviin, muiden korjaajien tekemiin oppaisiin: *”Tieto on huonosti saatavil, niinku virallist. Se on just joku YouTube aina. Pitää ettii, et joku tyyppi on tehny sen videon”*.

Yritystoimintaan liittyvät esteet

Sijainti ja näkyvyys

Keskeinen sijainti voi olla yritykselle monella tapaa hyödyksi, mutta sekin voi tuoda mukanaan ongelmia. Keskeinen sijainti muodostaa myös kilpailutilanteen muiden alueen korjauspalveluja tarjoavien yritysten kanssa.

Korjauspalvelun saavutettavuuden ja korjattavien tavaroiden kuljetettavuuden kannalta riittävä pysäköintitila voi toisinaan olla tarpeellista. Näistä kertoi yksi korjausompelijoista: *”[...] tulee isompii juttui, ni niiden pitää päästä tohon. Ja sitte vanhuksia on niin paljon asiakkaana, et niitten pitää päästä”*. Kyseisen korjausompelijan liiketilan rakennuksen ollessa remontissa hänen täytyi mennä itse näiden asiakkaiden kotiin, jotta tavarat tulivat korjatuksi.

Haastateltavilta kysyttiin myös siitä, miten he mainostavat palveluitaan. Sosiaalisen median myötä mainostamisen koettiin olevan aikaisempaa helpompaa, mutta sen vaikuttavuutta epäiltiin. Useimmat haastateltavista luottivatkin puskaradion tehokkuuteen. Tämä edellyttää hyvää mainetta, jossa työn jäljellä on tärkeä merkitys: *”[...] tavallaan se hyvin tehty työ on se paras vakuuttaja”*. Toisinaan haastateltavat ovat mainostaneet palveluita yhdessä muiden korjauspalveluja tarjoavien yritysten kanssa tai hyödyntäneet vaikuttajia sosiaalisessa mediassa. Monesti markkinoinnin esteiksi muodostuvat rahan, ajan tai osaamisen puute. Erityisesti vanhempien korjaajien osaamista sosiaalisen median hyödyntämisen suhteen epäiltiin.

Ammattitaito ja työvoima

Monet haastateltavista kokivat työntekijöiden saatavuuden heikoksi. Erityisesti ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuus koettiin esteeksi lähes kaikissa tuotekategorioissa. Tilanteen nosti esille muun muassa matkapuhelinten korjaaja: *”On helppo saada työntekijöitä, mut vaikee saada osaavia työntekijöitä”*. Polkupyöräkorjaaja kertoi haasteista, joita he ovat kohdanneet yrittäessään palkata työntekijöitä, joilla olisi alan työkokemusta: *”Et tosi harvoin sä saat sellast työntekijää, joka on ollu sil alal töissä. Lähes kaikki uudet työntekijät on sellasii, et ei ne oo ollu pyöräalal töissä. Ne on vaan harrastajii”*. Yksi haastateltavista kertoi, että uuden

työntekijän tulisi olla taitavampi kuin hän itse, jotta tuottavuus korvaisi suuret työvoimakustannukset. Ammattitaito voi myös nopeuttaa korjausta, ja näin ollen laskea korjauksen hintaa.

Mikäli ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole saatavilla, joutuu korjausyritys kouluttamaan itse uudet työntekijänsä joko työssäoppimisen tai oppisopimuskoulutuksen kautta. Oppisopimuskoulutus voi sisältää myös taloudellisen tuen yrittäjälle, mutta haastatteluissa tätä ei koettu riittäväksi. Korjaaja joutuu varaamaan koulutukseen aikaa, joka on pois tuottavista korjaustöistä. Lisäksi voi kestää pitkään ennen kuin uusi työntekijä suoriutuu korjaustöistä itsenäisesti. Mikään ei myöskään takaa, että koulutettava työntekijä jää yritykseen. Palkkaaminen onkin pienille korjausyrityksille merkittävä taloudellinen riski.

Toisinaan korjaus voi edellyttää tiettyä erityisosaamista, joka korjausyritykseltä puuttuu. Tällaisia haastatteluista esiin nousseita erityisosaamiseen liittyviä esteitä olivat tablettien ja matkapuhelimien emolevyjen korjaus. Yksi matkapuhelinkorjaamoista hyödynsi vanhoja näyttöjä korjatessaan hajonneita näytön laseja. Tämä kuitenkin vaatii omaa erikoisosaamista, jota ei toisella matkapuhelinkorjaamolla ollut. Jotkin näistä taidoista voivat olla niin harvinaisia, että vanhan työntekijän tilalle ei löydy enää uutta. Tällöin korjausyritys ei kykene enää tarjoamaan näitä korjauksia asiakkailleen. Näin oli käynyt erään haastateltavan tapauksessa, jonka yritys ei enää voi tarjota televisioiden korjauksia edellisen työntekijän eläköidyttyä. Haastatteluissa korostui eläkkeelle jäävien korjausalan yrittäjien riski korjauspalvelujen saatavuudelle:

”Suomessa on ollut nyt vähän sellanen suuntaus, että noi pienemmät huollot häviää täältä. Niihin ei löydy jatkajia. [...] Ni sitte on aika haastavaa joihinkin alueille saada huolto. Tulee pitkiä matkoja, ja se korjaaminen tulee sitä kautta kalliiks. Mä luulen, että aikalailta syrjäkylillä [...] yrittävät itte jotain korjata, ja jos ei se onnistu, ni ostavat uuden.”

Korjaustyön houkuttelevuus ammattina nousi haastatteluissa esiin keskeiseksi esteeksi ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle. Korjausala voi olla joillekin epähoukutteleva vaihtoehto, koska se vaatii usein oman yrityksen perustamista. Houkuttelevuutta voi heikentää myös se, että korjausyritysten voi olla vaikeaa tarjota uusille korjaajilleen kilpailukykyistä palkkaa. Samasta ongelmasta olivat tietoisia myös polkupyörähuollot, joissa tätä houkuttelevuutta heikentää myös alan voimakas kysynnän kausivaihtelu.

Institutionaaliset esteet

Koulutuksen saatavuus

Haastattelut paljastivat, että korjausalalla on merkittäviä puutteita koulutuksen saatavuudessa. Kaikista eri tuotekategorioista vain suutareilla, korjausompelijoilla ja verhoilijoilla on jonkinlaista koulutusta saatavilla. Muissa kategorioissa koulutusta ei ole ollut saatavilla lainkaan tai se on lopetettu, mahdollisesti kannattamattomana. Vaikka korjausompelijoille on tarjolla koulutusta, sen soveltuvuutta korjausalalle kyseenalaistettiin:

”On sitä saatavilla, joo. Mut ku se nykyinen koulutus ei kyl ihan vastaa aina-kaan mun standardeja [...] ku ne nykyään rönsyilee niin paljon, et ne tekee ihan kaikkee, ni sit ne ei osaa kunnolla mitään. Ni siin on niinku se iso ero, että kun ne ei opi enää sitä ihan, ihan, ihan kaikist perusteisinta asiaa [...] Sitä tarvitaan korjausompelussa hyvin paljon. Sun pitää ymmärtää, miten se on tehty, että sä voit korjata sen.”

Sähköasentajan koulutuksen nähtiin antavat jonkinlaisen pohjan kodinkoneiden ja elektroniikkalaitteiden korjaamiseen. Tämä ei kuitenkaan takaa riittävää osaamista kodinkoneiden korjaukseen, jossa edellytetään tätä laajempaa osaamista: *”No sähköasentaja tietysti... se on niinku kaiken perusta, mutta... Vähän näis hommissa kodinkonehuoltoalalla pitää olla vähän putkimiestä, vähän pitää olla puuseppää ja vähän pitää olla vähä kaikkee niinku välillä”.*

Talouspoliittiset ja lainsäädännölliset esteet

Talouspoliittisista esteistä haastatteluissa erityisesti huomiota sai osakseen työn verotus ja korjauspalvelujen ALV-kanta. Tämä liitettiin myös siihen, miten kuluttajat ymmärtävät korjauksen hinnan: *”Ihmiset ei ymmärrä sitä [...], et okei, me maksetaan niinku... menee puolet niinku samantien veroihin, ja sit kaikki kulut ja muut”.* Myös korjauspalvelujen jääminen kotitalousvähennyksen ulkopuolelle koettiin esteeksi.

Haastatteluissa nostettiin esille myös Suomen rakenteellisia esteitä yritystoiminnalle, jotka hankaloittavat pienien korjausyrityksen toimintaa. Eräs haastateltavista harmitteli, kuinka monet yhteiskunnan yrityksiin kohdistuvat vaatimukset on suunniteltu suuria yrityksiä ajatellen, eivätkä ne ota huomioon yksinyrittäjän kohtaamia haasteita. Myös taloudellisen tuen puute nostettiin esille, kun eräs alustatalouteen pohjautuvaa korjausyritys ei pystynyt jatkamaan toimintaa tuen puutteen takia:

”Et ehkä mäki tietyl taval petyin sitte siihen... yleiseen vähän semmoseen fiilikseen sitä, et minkä takia sitte kiertotalousyrityksiä ei niinku isommin tueta [...] ja

ihmetellään, miks ei tehä tota tai tätä, mut sit loppupeleissä niinku, et niille [ei ole tukea], jotka oikeesti ois niinku tekemässä sitä muutosta.”

Takuukorjauksiin liittyvät esteet

Yleisesti haastateltavat, jotka kuuluivat valtuutettuihin takuukorjaajiin, kokivat järjestelmästä olevan hyötyä. Haastatteluissa nousi kuitenkin esiin tapauksista, joissa valmistaja on jättänyt vielä korjattavissa olevan tuotteen korjauttamatta ja antanut kuluttajalle uuden tuotteen tilalle. Käytäntö koski erityisesti halpatuotteita. Eräs suutari kertoi, kuinka halvat tuotteet, kuten kengät, eivät juurikaan päädy takuukorjaukseen halvan hintansa vuoksi. Reklamaatiotilanteessa jälleenmyyjät luultavasti vain vaihtavat hajonneet kengät uusiin ja heittävät vanhat roskiin. Toisaalta korjauspalvelut toimivat myös tärkeässä roolissa kuluttajan ja valmistajan välillä tarkastaessaan, onko tuotteen hajoaminen johtunut kuluttajan toiminnasta vai ei. Mikäli tätä kontrollia ei olisi, saattaisivat valmistajat laittaa jokaisen vikatapauksen kuluttajien syyksi.

Vakuutukseen liittyvät esteet

Osa haastateltavista kuului vakuutusyhtiöiden kumppaneihin, joita vakuutusyhtiöt suosittelevat asiakkailleen tuotteen korjauttamista varten. Muut yritykset kokivat kumppanitoiminnan heikentävän kilpailukykyään. Päästäkseen vakuutusyhtiön kumppaniksi täytyy korjausyhtiön täyttää tietyt kriteerit, joita tarkastellaan vakuutusyhtiöiden kilpailutuksessa. Kriteerit vaativat yritykseltä runsaasti lisätyötä, kuten jatkuvaa raportointia ja yhteydenpitoa. Etenkin pienillä korjausyhtiöillä voi olla vaikea löytää aikaa tähän.

Vakuutus ei välttämättä tue tiettyjen tuotteiden korjausta lainkaan. Joidenkin tuoteryhmien hinnat ovat usein matalampia kuin vakuutuksen omavastuu, jolloin niiden korjauttaminen vakuutuksen kautta ei ole taloudellisesti kannattavaa. Tästä keskusteli suutarina toimiva haastateltava: *”[...] [suutarin tuotteet] jää kaikki sen omavastuun alle, et ei... ei ne mee vakuutusyhtiöille sitten. Tosi kallista joo, et se menis sitte.”* Lisäksi vakuutuksesta saatava korvaus laskee tavaran iän myötä, vaikka esimerkiksi pyörää olisi korjattu useilla sadoilla euroilla, mikä ei kannusta ihmisiä korjauttamiseen.

Haastatteluissa pohdittiin myös sitä, kannustaako vakuutuksesta saatava rahallinen korvaus kuluttajia ostamaan vain uuden tuotteen tilalle: *”[...] mä luulen, et se on niin, et ne asiakkaat saa sen hinnan ja ne ostaa uuden”.*

6.3 Mahdollistajat

Käyttäytymiseen liittyvät mahdollistajat

Vaikka uuden tuotteen ja korjauksen hinnan vaikutus kuluttajien korjauspäätökseen voi olla merkittävä, myös asenteiden positiivinen vaikutus näkyi haastatteluissa. Kysyttäessä siitä, miten yritysten asiakaskunta on muuttunut, riippumatta tuotekategoriasta, asiakkaiden asenteissa havaittiin muutos. Muutos koski erityisesti ympäristömyönteisten arvojen ja niiden vaikutusten lisääntymistä asiakaskunnassa. Haastateltu ompelija kuvaili tämän vaikutusta asiakkaissa: *”Ihmistä tulee entistä tiedostavampia, niin kyllä se näkyy ihan selvästi. On tosi paljon niitä ihmisiä, jotka sanoo, että ‘Jaa, ei hän olisi ennen ehkä korjauttanut’”*. Tämä muutos näkyy erityisesti nuorten asiakkaiden lisääntymisenä, johon syyksi epäiltiin sitä, että ympäristö-ongelmista on puhuttu enemmän heidän elinaikanaan.

Useimmat haastateltavista luottavat mainonnassaan erityisesti puskaradion voimaan. Tästä syystä hyvän maineen ylläpito ja positiivisen mielikuvan antaminen asiakkaille on heille erityisen tärkeää. Haastatteluissa nousi erityisesti kommunikation rooli asiakastytyväisyyden suhteen. Polkupyöräkorjaamo, joka soittaa asiakkailleen aina, kun korjauksen hinnassa on odotettavissa muutoksia, oli saanut tästä paljon positiivista palautetta. Ylipäättään asiakkaille tulevien negatiivisten yllätysten välttäminen koettiin tärkeäksi. Monet yrityksistä selostavat asiakkaalleen tarkasti korjauksen odotettavissa olevat muutokset tuotteen ulkonäössä sekä mahdollisen hinnan vaihteluvälin.

Yritystoimintaan liittyvät mahdollistajat

Yrityksen keskeinen sijainti koettiin edistäväksi tekijäksi kaikissa haastatteluissa ja erityisesti, kun alueelle oli hyvät julkiset kulkuyhteydet. Lisäksi kotikäyntejä tekevien kodinkonehuoltojen osalla tämä alentaa myös korjauksen hintaa, kun matka-aika lyhenee. Mitä lähempänä keskustaa korjausyritys sijaitsee, sitä laajempi on myös asiakaspohja. Toisaalta sijainnin merkitys vähenee, kun asiakaskunta on alkanut vakiintumaan. Tällöin yrityksen voi olla parempi muuttaa edullisempaan sijaintiin hieman etäämmälle.

Osa haastatelluista yrityksistä olivat perustaneet omia koulutusohjelmiaan. Ne takaavat yrityksen työntekijöiden riittävän ammattitaidon ja mahdollistavat erikoisosaamista vaativat korjaustyöt. Yksi haastatelluista matkapuhelimia korjaavista yrityksistä pystyi omalla koulutuksellaan ratkaisemaan alaa pitkään vaivanneen puutteen työntekijöistä, jotka kykenevät korjaamaan matkapuhelimien lisäksi myös

tablettitietokoneita: "[...] mul oli [...] kaveri, joka osas tehdä iPad-huoltoja. Suomes ei ollu mun mielest niinku ketää muut, joka osas tehdä niitä [...] Ja nyt meil on niinku 200 kaverii, jotka pystyy tehdä niit samoja huoltoja".

Myös yhdellä haastatteluun osallistuneella polkupyöriä korjaavalla yrityksellä on oma koulutusohjelma. Heilläkin se oli koettu tehokkaaksi tavaksi saada koulutettua työvoimaa. Lisäksi yritys järjestää ilmaisia myös yrityksen ulkopuolisille avoimia pyöränhuollon koulutusohjelmia, jotka toimivat yrityksen rekrytointikanavana. Vaikka korjausyritysten omat koulutusohjelmat parantavat ensisijaisesti heidän oman henkilökuntansa ammattitaitoa, ne parantavat myös ammattilaisten saataavuutta koko alalla.

Korjausyritysten toimintaa edistävät myös yhteistyö eri korjausyritysten tai korjausyritysten ja muiden yritysten välillä. Yleisintä on ammattiliiton kautta tapahtuva korjausyritysten välinen yhteistyö. Lisäksi yrityksillä on usein kanava epäviralliseen kommunikaatioon, kuten WhatsApp- tai Facebook-ryhmä. He voivat kysyä ohjeita tuntemattoman tuotteen kohdalla tai varaosaa, jota on ollut vaikeaa löytää.

Virallisempaa yhteistyötä tehtiin kodinkoneita ja polkupyöriä korjaavissa yrityksissä, jotka tekevät yrityskäyntejä. Kodinkonehuoltaja kertoi, että he menevät erääseen yritykseen ajoittain korjaamaan asiakkaiden palauttamia tuotteita. Polkupyöriä korjaavat yritykset tekivät työpaikkavierailuja, joissa työntekijät toivat polkupyöriään huollettavaksi. Tämä koettiin kannattavaksi, koska tuntihinta oli usein sovittu etukäteen eikä korjauksen kannattavuus näin ollen riipu korjattavuudesta. Erityisesti kodinkoneiden, elektroniikan ja matkapuhelimien kohdalla ilmeni käytäntö, jossa jälleenmyyjät suosittelivat tiettyjä korjauspalveluja asiakkailleen.

Yksi erityinen yhteistyömuoto on vakuutusyhtiöiden ja korjausyritysten välillä. Asiakkaan asioidessa kumppaniyrityksessä häneltä säästyy paljon vaivaa, kun korjausyritys hoitaa osan vakuutusasiakirjoista. Korjausyritykset, jotka olivat mukana kumppanuustoiminnassa, kokivat sen hyvin tärkeäksi liiketoiminnalleen sen tuoman lisäkysynnän vuoksi. Toisaalta haastateltava, jonka kilpailijat kuuluvat vakuutusyhtiöiden kumppaneihin, koki käytännön vääristävät alan kilpailuasetelmaa.

6.4 Ehdotetut ohjauskeinot

Yrityksiltä kysyttiin, miten valtio tai kunnat voisivat edistää korjauspalveluita. Yleisimmät ehdotukset olivat korjauspalvelujen arvonlisäveron (ALV:n) alentaminen sekä korjauspalvelujen sisällyttäminen kotitalousvähennykseen soveltuvien

palvelujen piiriin. Näiden tukien uskottiin keventävän uuden työntekijän palkkaamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä alentavan korjauksen hintaa. Toisaalta yksi korjausompelijoista oli työskennellyt alalla aikana, jolloin Suomessa oli alennettu korjausompelijoiden ALV:a, eikä hän kokenut sen juurikaan vaikuttaneen hintaan. Hän kuitenkin uskoi tämän parantaneen alan kannattavuutta. Myös toinen korjausompelijoista suhtautui varauksella ALV:n alentamisen ratkaista alan ongelmia:

”Varmaan en ole ainoa, joka vastaa, että kyllähän toi arvonlisävero esimerkiksi on sellanen, mikä niin tota varmasti kannustais. En mä usko, että se tekee autuaaksi, koska kyllähän niinku ongelma on ehkä myös muualla kuin siinä arvonlisäverossa. Mut tosiaan se, et pääsisi, jos ei nyt ihan kokonaan arvonlisäverottomaksi, niin vaikka johonkin pienempään kantaan.”

Haastatteluissa ehdotettiin myös muita taloudellisia tukitoimia. Polkupyörähuoltojen toimintaa edistänyttä työsuhdepyöräjärjestelmää voisi kehittää houkuttelevammaksi. Kevyempi työsuhdepyörrien verotus voisi kannustaa ihmisiä hankkimaan laadukkaamman työsuhdepyörän, joka tulisi todennäköisemmin korjatuksi. Jotkut haastatteluista pohtivat myös mahdollisuutta suoraan tukeen, esimerkiksi korjaussetelin muodossa. Lisäksi ehdotettiin alempia tullimaksuja EU:n ulkopuolelta tila-tiluille varaosille sekä tukea postipalvelun luomiseen ja korkeisiin vuokriin. Valtio voisi tukea yrityksiä tarjoamalla edullista osamaksujärjestelmää, jotta osamaksua olisi mahdollista tarjota asiakkaalle ilman ylimääräisiä kuluja. Valtio voisi tukea korjausyrityksiä myös kiertotaloutta tukevien käytäntöjen toteuttamisessa, kuten vanhoista laitteista purettujen osien hyödyntämisessä, joka nykyisin on liian kallista pienille yrityksille.

Haastateltavat ehdottivat myös muutoksia sääntelyyn. Matkapuhelinten korjausyritykset ehdottivat ohjauskeinoja korjattavuuden parantamiseksi. Erityisen tärkeänä pidettiin part-pairingiin puuttumista: *”[...] tällaset kolmannen osapuolen huollot, eli ei-valtuutetut, niin meil pitäis olla samat mahdollisuudet tehdä huoltoja, kun valmistajan valtuuttamalla huolloilla”*. Lisäksi toivottiin puuttumista valmistajien nykyiseen toimintapaan, jossa joka vuosi tuodaan uusi malli markkinoille: *”Ehkä vois olla niin, että ois joku tietty raja [...], kuinka usein tulee uusia malleja näille puhelimille. Et eihän täs oo mitään järkee, et joka vuosi tulee näin mont mallii ulos”*. Yksi korjausompelijoista puolestaan ehdotti pikamuodin kieltä, ja että valmistajat veloitettaisiin tuottamaan vain sen verran vaatteita kuin ne pystyvät myymään alkuperäisellä hinnalla. Haastatteluissa ehdotettiin yrityksille hajonneiden tavaroiden poisheittämisestä kieltä. Yritykset veloitettaisiin korjauttamaan esimerkiksi hajonneet huonekalut. Haastateltavat ehdottivat myös asiakaspalautuksena saapuneiden tuotteiden poisheittämisestä kieltämistä.

Varaosien standardointia pidettiin yhtenä mahdollisena keinona puuttua suureen määrään eri varaosia. Tämä nopeuttaisi korjausta ja tekisi siitä edullisempaa. Polkupyöräkorjaajat kuitenkin kertoivat varoittavan esimerkin omalta alaltaan, jossa eri varaosastandardien määrä on tuonut markkinoille osasarjoja, jotka ovat keskenään yhteensopimattomia. Standardoinnissa tulisikin edetä varoen, jotta vältetään lisäämästä yhteensopimattomien osien määrää.

Lisäksi haastateltavat pitivät tärkeänä parantaa korjausalan koulutusta jotta he eivät joudu kantamaan työvoimansa kouluttamisesta aiheuttavia kustannuksia ja riskejä. Yksi haastateltavista ehdotti, että työvoimatoimisto voisi järjestää korjauskoulutuksia, joita pitäisivät korjausyritysten työntekijät. Näin korjausyritykset saisivat lisää töitä ja parannettaisiin alan työvoimatilannetta.

Haastatteluissa nousi esiin myös tarve lisätä kuluttajien ymmärrystä korjauksen hyödyistä. Kuluttajien tietoisuuden lisääminen korjaamisen ympäristöhyödyistä julkisissa keskusteluissa voisi kannustaa heitä korjaamaan tuotteita niiden korvaamisen sijaan. Korjausompelijat ilmaisivat myös tarpeen muuttaa nykyisiä kulutustottumuksia. Yksi korjausompelijoista kertoi esimerkin Lontoosta, jossa on perustettu kauppakatu, jossa on vain kiertotalousyrityksiä.

Korjausyritykset toivoivat enemmän toimitiloja keskeisiltä paikoilta, kuten kauppakeskuksista. Myös suoraa vuokratukea ehdotettiin. Kaupungeilta toivottiin myös pysäköintilupia, jotka mahdollistaisivat kodinkonekorjaajien ilmaisen pysäköinnin. Matkapuhelinkorjaaja ehdotti sopimusta kaupungin kanssa maksusitoumusasiakkaista, joka hyödyttäisi molempia osapuolia, nykyisten yksittäisten asiakkaiden sijasta.

Suomessa ei ole tällä hetkellä lainkaan korjauspalvelujen yhteistä ammattiverkostoa, joka mahdollistaisi laajemman yhteistyön korjausyritysten välillä. Verkoston perustamiseen kaivattiin tukea esimerkiksi kunnilta.

7 Kuluttajakyselyn tuloksia

7.1 Kyselyaineiston kuvaus

Kyselyyn vastasi 1 000 kuluttajaa eri puolilta Suomea. Vastaajien keski-ikä oli 48 vuotta ja vastaajista naisia oli 53 % (Taulukko 9). Noin puolet asui suurissa kaupungeissa tai pääkaupunkiseudulla, ja maaseudun taajama-alueella tai harvaan asutulla maaseudulla asui yhteensä 18 %. Vastaajista suurin osa kuului lapsettomiin aikuistalouksiin ja lapsiperheitä oli neljäsosa. Pienellä osalla (5 %) vastaajista työ tai elinkeino liittyi jollakin tapaa korjaamispalveluihin tai kiertotalouteen.

Taulukko 9. Kyselyvastaajien (n=1 000) sosiodemografinen tausta.²

Muuttuja	Luokat/kuvaus	%
Ikä (vuosina)	18–29	19
	30–39	18
	40–49	19
	50–59	18
	60–75	27
Sukupuoli	Nainen	53
	Mies	46
	Muu/ei halua vastata	1
Asuinalue	Helsinki-Uusimaa	33
	Muu Etelä-Suomi	21
	Länsi-Suomi	25
	Itä- tai Pohjois-Suomi	21

² Aistila Oy ilmoitti yhden kyselyvastauksen kohdalla mahdollisesta laatuongelmasta. Koska aineisto on suuri (1 000 vastaajaa), ei tällä ole vaikutusta aineistosta tehtäviin tilastollisiin tarkasteluihin.

Muuttuja	Luokat/kuvaus	%
Asuinseutu	Pääkaupunkiseutu	22
	Suuri kaupunki (yli 100 000 as.)	26
	Pienempi kaupunki tai kaupunkimainen kunta	34
	Taajaan asuttu kunta/maaseudun taajama-alue	11
	Harvaan asuttu maaseutu	7
Kotitalouden yhteenlasketut bruttotulot	alle 20 000 €	18
	20 000–39 999 €	27
	40 000–59 999 €	18
	60 000–89 999 €	17
	yli 90 000	8
	En halua vastata	12
Koulutusaste	Perusaste	15
	Keskiaste	46
	Korkea-aste	38
Kotitalouden tyyppi	Yksin asuva (yksi aikuinen)	36
	Lapseton pariskunta	26
	Muu aikuistalous (vain yli 18-vuotiaita)	11
	Lapsiperhe, jossa alle 18-vuotiaita	25
	Jokin muu	1
	En halua vastata	1
Oma työ tai elinkeino liittyy korjauspalveluihin	Kyllä	5
	Ei	94
	En tiedä tai halua vastata	1
Oma työ tai elinkeino liittyy kiertotalouteen	Kyllä	5
	Ei	93
	En tiedä tai halua vastata	2

7.2 Korjauspalveluiden käyttö ja niihin liittyviä kokemuksia

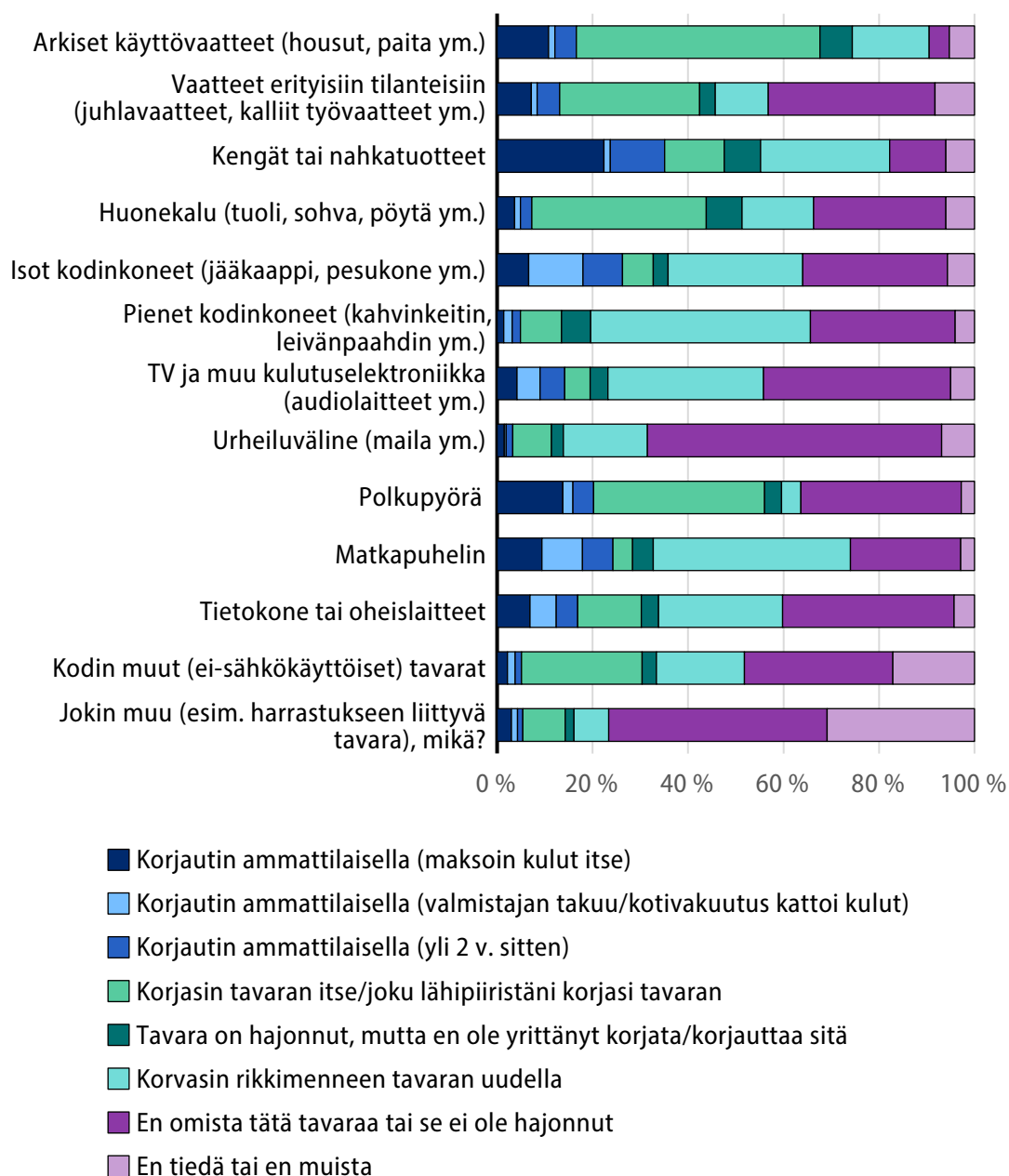
Korjaaminen ja korjauttaminen tavarakategorioittain

Kysyimme korjauttamiseen liittyviä kokemuksia kolmestatoista tavarakategoriasta kahden viime vuoden ajalta (helposti muistettava ajanjakso). Kokonaiskuvan saamiseksi sisällytimme vastausasteikkoon myös muita vastausvaihtoehtoja, kuten tavaroiden itse korjaaminen, korjaamatta jättäminen ja tavaroiden korvaaminen korjaamisen sijaan sekä korjauttamisen ammattilaisella yli 2 vuotta sitten.

Kaikkia mukana olleita tavarakategorioita oli sekä korjautettu että korjattu itse tai sukulaisen tai tuttavan avulla (kuvio 10). Eniten korjauspalvelua oli käytetty kenkien tai nahkatuotteiden, polkupyörien ja matkapuhelinten korjaamiseen. Myös isoja kodinkoneita oli korjautettu ja näistä pieni osa raportoi maksaneensa korjauskulut itse ja 11 % kohdalla kotivakuutus tai valmistajan takuu oli kattanut korjauskulut. Vähiten oli korjautettu pieniä kodinkoneita ja kodin muita (ei-sähkökäyttöisten) tavaroita. Itse korjaaminen oli yleisempää vaatteiden, huonekalujen, polkupyörien ja kodin muiden (ei-sähkökäyttöisten) tavaroiden osalta.

Pieni osa (2–8 %) vastaajista raportoi, että tavara oli hajonnut, mutta sitä ei ollut yritetty korjata tai korjauttaa. Joissakin tavarakategorioissa korvaaminen uudella korjaamisen sijaan oli yleistä, kuten esimerkiksi pienten kodinkoneiden (46 %) matkapuhelinten (41 %) ja kulutuselektroniikan (TV, audiolaitteet, matkapuhelimet) (33 %) osalta.

Kuvio 10. Korjaaminen (korjauspalvelua käyttäen tai itse korjaten) tavarakategorioittain sekä korjaamatta jääneet tavarat viimeisten kahden vuoden ajalta. Muu, mikä -luokkaan sisältyi mm. soittimia, harrastusvälineitä ja auto tai sen osat.

Vertailimme vastausten jakaumia ikäryhmien välillä käyttäen ristiintaulukointia. Yhdistimme sitä varten korjauspalveluiden käyttöä kuvaavat luokat yhdeksi luokaksi ja luokittelimme vastaajat iän perusteella kolmeen ryhmään: 34-vuotiaat tai sitä

nuoremmat, 35–59 -vuotiaat ja 60 vuotiaat tai sitä vanhemmat. Havaitimme jakaumissa eroja. Vanhimpaan ikäluokkaan kuuluvat raportoivat käyttäneensä muita hieman enemmän korjauspalveluja mm. vaatteiden, kenkien tai nahkatuotteiden, huonekalujen, isojen kodinkoneiden, kulutuselektroniikan, tietokoneiden tai oheislaitteiden sekä kodin muiden tavaroiden osalta. Toisaalta nuorimmat ikäryhmät raportoivat vanhempia ikäluokkia useammin, etteivät omista tavaraa tai ettei se ole hajonnut (esim. huonekalut, TV ja muu kulutuselektroniikka, isot ja pienet kodinkoneet). Ristiintaulukointien tulokset on raportoitu erillisessä Liitedokumentissa.

Kuluttajien viimeisin korjauttamiskokemus

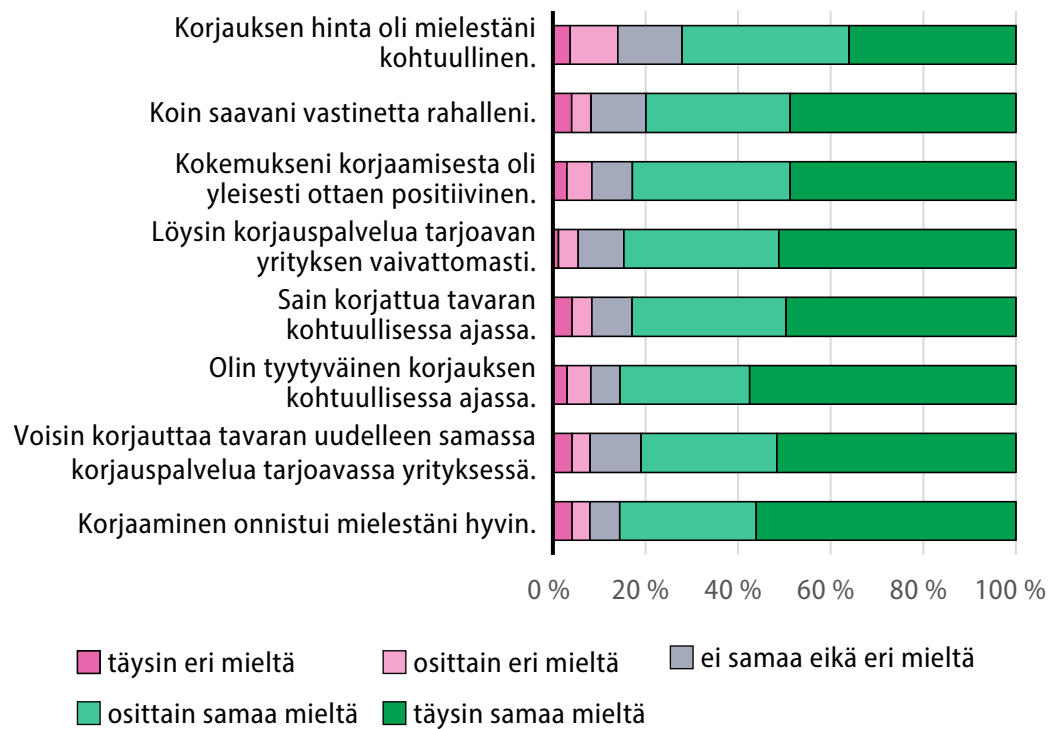
Vastaajista 76 % raportoi korjauttaneensa jonkun tavaran ammattilaisella (taulukko 10). Yleisimmin vastaajat olivat korjauttaneet viimeksi kenkiä tai nahkatuotteita (19 %) ja vaatteita (yhteensä 13 %). Hieman alle viidesosa vastaajista ei ollut korjauttanut mitään tavaraa maksullista korjauspalvelua käyttäen.

Taulukko 10. Vastausten jakauma kysymykseen: Minkä tavaran korjautit viimeksi korjauspalvelua käyttäen

Tavarakategoria	%
Arkiset käyttövaatteet (housut, paita ym.)	9
Vaatteet erityisiin tilanteisiin (juhlavaatteet, kalliit työvaatteet ym.)	4
Kengät tai nahkatuotteet	19
Huonekalu (tuoli, sohva, pöytä ym.)	2
Isot kodinkoneet (jääkaappi, pesukone ym.)	9
Pienet kodinkoneet (kahvinkeitin, leivänpaahdin ym.)	1
TV ja muu kulutuselektroniikka (audiolaitteet ym.)	4
Urheiluväline (mala ym.)	0,4
Polkupyörä	9
Matkapuhelin	9
Tietokone tai oheislaitteet	4
Kodin muut (ei-sähkökäyttöiset) tavarat	1
Jokin muu (esim. harrastukseen liittyvä tavara)	5
En ole korjauttanut mitään tavaraa maksullista korjauspalvelua käyttäen	18
En tiedä tai muista	6

Kysyimme erikseen korjauspalvelua käyttäneiden vastaajien kokemuksia ja korjauspalvelua käyttämättömiltä vastaajilta heidän korjauspalveluihin liittyviä näkemyksiään. Suurin osa korjauspalvelua käyttäneistä vastaajista oli ollut tyytyväisiä saamaansa palveluun ja korjauksen laatuun, ja he olivat valmiita korjauttamaan tavaroita uudelleen samassa yrityksessä (kuvio 11).

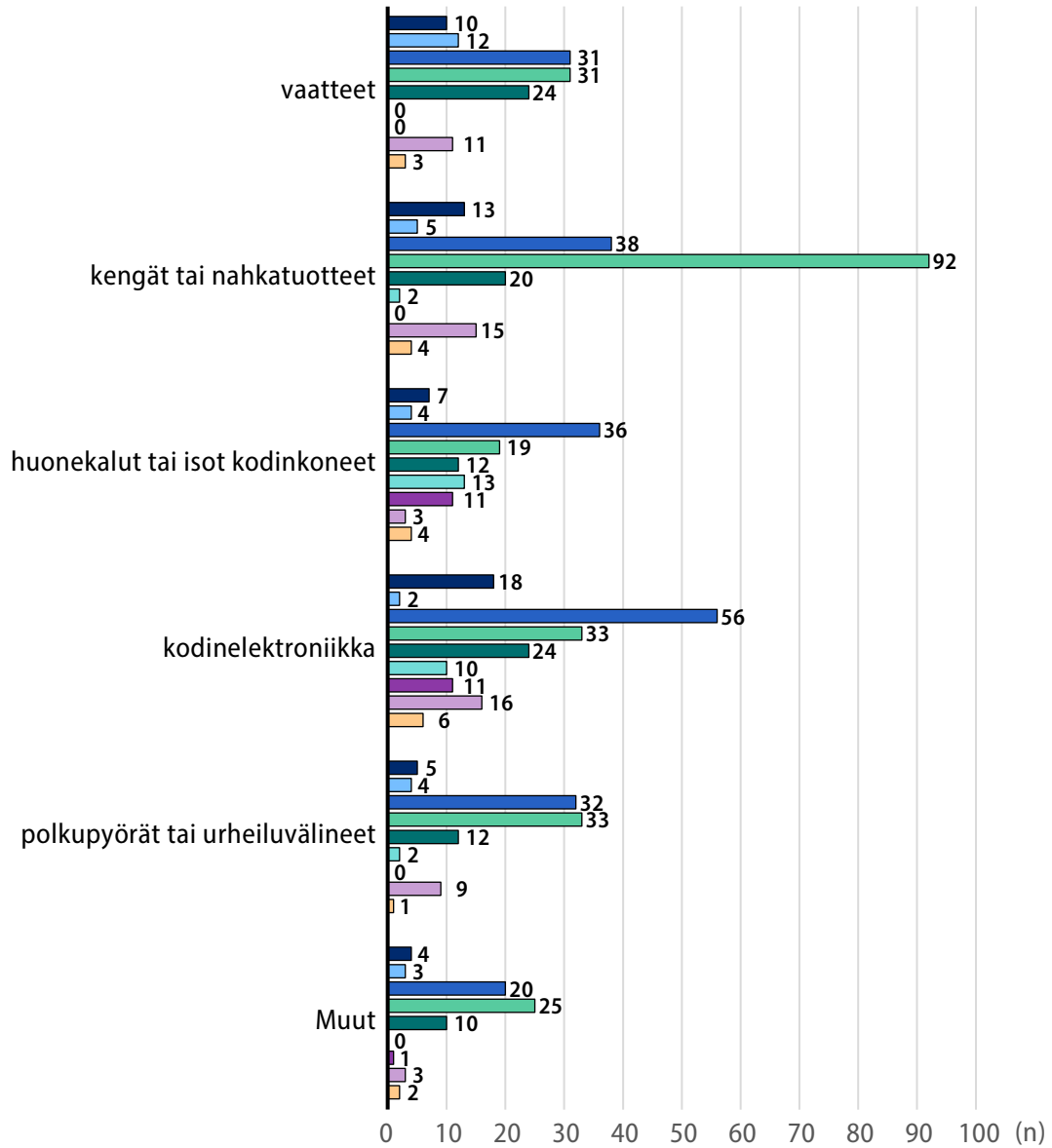
Kuvio 11. Korjauspalvelua käyttäneiden (n=762) vastaajien näkemyksiä viimeisimmästä korjauspalvelun käytöstä

Korjauspalvelua käyttäneiltä kysyttiin myös, miten he olivat löytäneet korjauspalveluyrityksen. Vastaajista 31 % oli käyttänyt palvelua aiemmin ja 13 % kohdalla sukulainen tai tuttava oli suositellut palveluntarjoajaa. Reilu neljännes (28 %) oli löytänyt palveluntarjoajan hakukoneen avulla ja 7 % oli nähnyt yrityksen mainoksen internetissä tai sosiaalisessa mediassa. Lisäksi 7 % oli löytänyt korjauspalvelun maahantuojaan tai vakuutusyhtiön kautta ja 4 % lehti-ilmoituksen tai kaupan ilmoitustaulun kautta. Yhteensä 7 % oli löytänyt jotakin muuta kautta (esimerkiksi nähnyt yrityksen ostoskeskuksessa tai ohikulkiessa) ja 3 % ei muistanut, miten oli palveluntarjoajan löytänyt.

Tarkastelimme saatuja vastauksia myös tavarakategorioittain (kuvio 12). Luokitelimme sitä varten uudelleen taulukon 10 tavarakategoriat. Yhdistimme arkiset käyttövaatteet ja vaatteet erityisiin tilanteisiin, huonekalut ja isot kodinkoneet, polkupyörät ja urheiluvälineet. Kodinelektroniikka sisältää luokat TV ja muu kulutus-elektroniikka, matkapuhelimet sekä tietokoneet ja oheislaitteet. Luokkaan ”muu” yhdistimme pienet kodinkoneet, kodin ei-sähkökäyttöiset tavarat ja vastausvaihtoehdon ”muu, mikä”. Luokittelu on tehty sen perusteella, että samassa kategoriassa ovat korjaukseltaan toisiaan vastaavat tavarakategoriat (tavaran koon ja arvioidun hinnan mukaan). Kenkien tai nahkatuotteiden kohdalla korostuivat omakohtaiset kokemukset, kun taas huonekalujen tai isojen kodinkoneiden sekä elektroniikan kohdalla internetin hakukoneet olivat yleisimpiä.

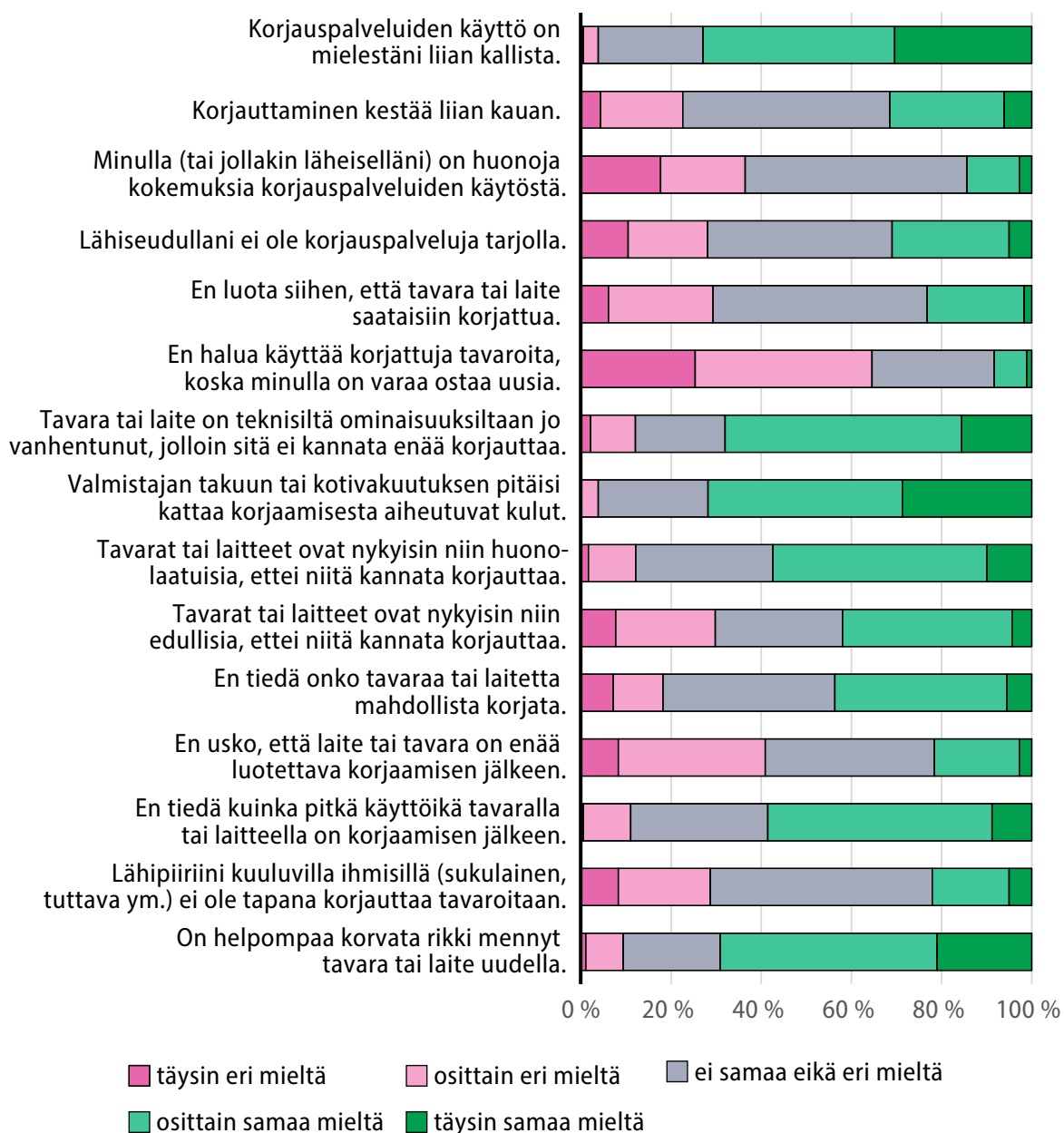
Kuvio 12. Vastausten jakautuminen tavarakategorioittain kysymykseen, mitä kautta vastaaja oli löytänyt korjauspalvelun.

- näin yrityksen mainoksen internetissä tai sosiaalisessa mediassa
- näin yrityksen mainoksen lehdessä, kaupan ilmoitustaululla tms.
- löysin korjauspalveluyrityksen internetistä hakukoneen avulla (esim. Google)
- olen käyttänyt palvelua itse aiemmin
- tuttavani tai sukulaiseni suositteli yritystä
- maahantuojan kautta
- vakuutusyhtiön kautta
- muulla tavalla, miten?
- en muista

Korjauspalveluja käyttämättömät (n=181) saivat jatkokysymyksenä esteisiin liittyviä väittämiä (kuvio 13). He kokivat korjauttamisen kalliiksi ja rikkimenneen tavarankorvaamisesta uudella korjauttamisen sijaan pidettiin helpompana vaihtoehtona. Suurin osa korjauspalvelua käyttämättömistä vastaajista oli sitä mieltä, että valmistajan takuun tai kotivakuutuksen tulisi korvata korjaamisesta aiheutuvat kulut. Yli puolen mielestä nykyiset tavarat tai laitteet ovat niin huonokuntoisia tai teknisiltä ominaisuuksiltaan vanhentuneita, ettei niitä kannata korjauttaa.

Kuvio 13. Korjauspalveluja käyttämättömien (n=181) näkemyksiä korjauspalveluihin liittyen.

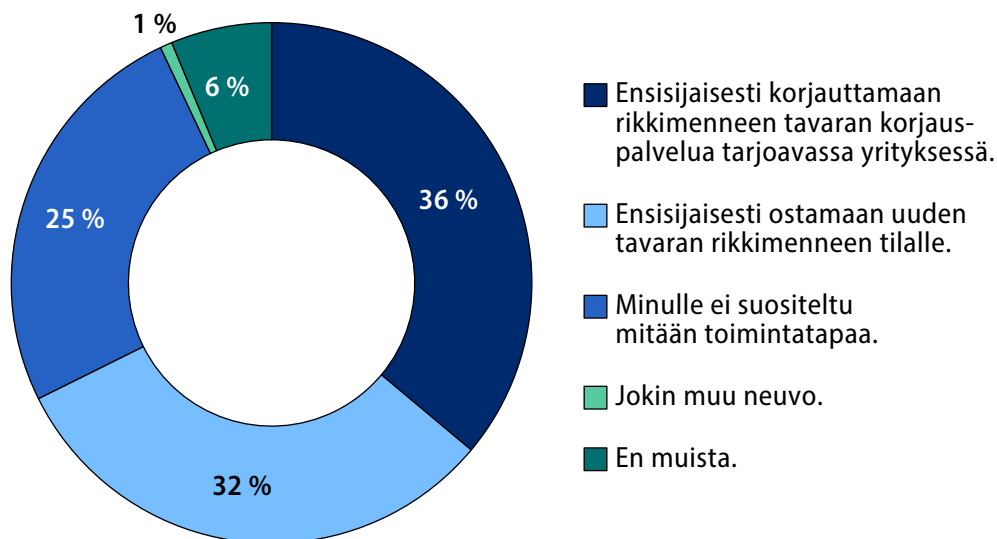

Korjauspalvelua käyttämättömät (n=181) vastasivat myös avoimeen kysymykseen, jossa heiltä kysyttiin, mikä voisi motivoida heitä korjauspalveluiden käyttöön. Vastauksissa korostui etenkin korjauttamisen hinta, jonka mainitsi reilut puolet vastaajista. Vastaajista noin joka viides mainitsi myös palveluiden paremman saatavuuden motivoivaksi tekijäksi. Korjauspalveluista toivottiin myös lisää tietoa. Osaa motivoisi pidempi takuu-aika ja myös korjatulle tavaralle toivottiin takuuta. Lisäksi parempi-laatuiset tavarat motivoisivat: *”Tavaroiden pitäisi olla laadukkaampia, jotta ne varmasti kestävät korjauksen jälkeen vielä pitkään”*. Vastaajista 8 jätti vastaamatta ja 19 vastasi, ettei osaa sanoa. Yhteensä 7 koki, ettei heitä motivoi mikään. Näistä yksi totesi: *”Tuskin mikään, jos jonkin tavara esim. puhelin hajoaa, en voi odottaa useampia päiviä korjaamista ja hinnat ovat yleensä niin kalliita, että järkevämpi ostaa kokonaan uusi tavara.”*

Vakuutusyhtiöiden korvaukset ja korjauttaminen

Kysyimme myös mahdollisesta vakuutusyhtiön myöntämästä korvauksesta tavarankorvauksena. Vastaajista 40 % raportoi saaneensa vakuutusyhtiötä korvauksen, 50 % ei ollut saanut ja 10 % ei tiennyt tai muistanut. Korvauksen saaneista (n=399) vastaajista 36 % raportoi, että vakuutusyhtiö oli korvauksen myöntäessään neuvonut ensisijaisesti korjauttamaan rikkimenneen tavarankorjauspalvelua tarjoavassa yrityksessä (kuviokuva 14). Noin kolmasosalle korvauksen saaneista vakuutusyhtiö oli neuvonut ensisijaisesti ostamaan uuden tavarankorvauksen saaneen tilalle ja 25 % kohdalla vakuutusyhtiö ei ollut suositellut mitään toimintatapaa ja 2,5 % ei muistanut. Kolme vastaajaa oli valinnut vaihtoehdon ”jokin muu neuvo”, joiksi he mainitsivat rahallisen korvauksen ja vahinkoilmoituksen lähettämisen.

Kuvio 14. Vastausten (n=399) jakauma kysymykseen mitä toimintatapaa vakuutusyhtiö on suositellut myöntäessään korvauksen jonkin tavaran rikkouduttua.

7.3 Korjauttaminen tulevaisuudessa ja uudet liiketoimintamallit

Korjauttamisen hinta

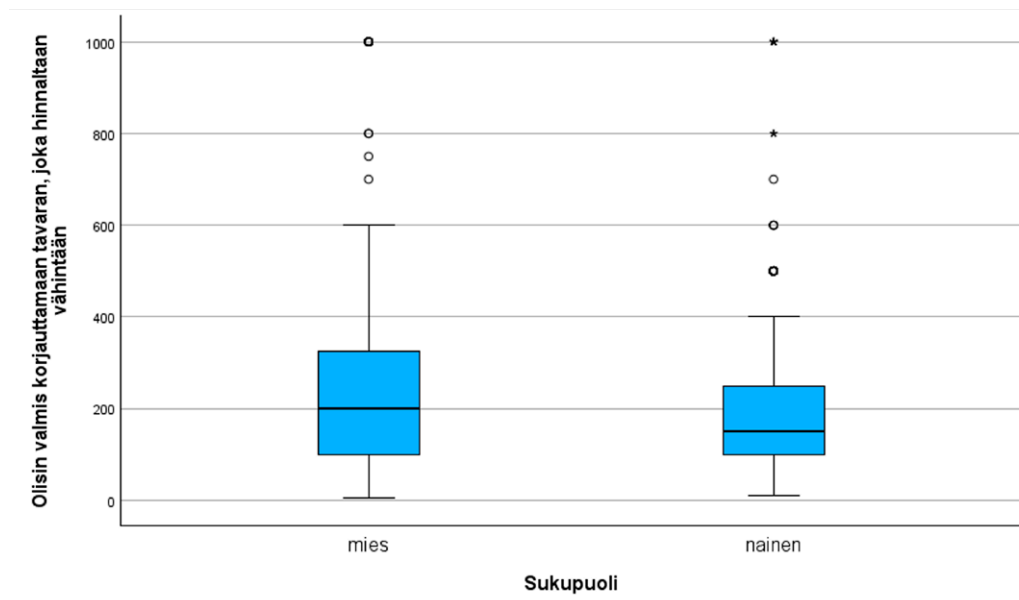
Kysyimme minkä hintaisen tavaran vastaajat olisivat valmiita korjauttamaan ammattimaisella korjaajalla, jos se menisi rikki ja korjauskuluista pitäisi vastata itse. Vastaajista 33 % ei osannut sanoa minimihintaa korjautettavalle tavaralle ja 1 % ei olisi valmis korjauttamaan rikkimennyttä tavaraa tai laitetta.

Vastaajista 66 % raportoi minimihinnan korjattavalle tavaralle ja heiltä kysyttiin jatkokysymyksenä kuinka paljon korjaaminen saisi tällöin maksaa. Tarkastelemme seuraavaksi tarkemmin näitä vastauksia. Tavarain minimihinta vaihteli 6–10 000 € välillä ja annettujen hintojen keskiarvo oli 273,73 € (SD 613,1) ja mediaani 200 €. Korjauttamisen hinnan keskiarvo oli 81,27 € (SD 114,4), mediaani 50 €. Näihin lukuihin vaikuttavat yksittäiset, selvästi muita korkeammat hinnat (1 500, 2 500, 4 500 ja 10 000 € (jälkimmäisen valinnut kaksi vastaajaa)). Lisäksi yksi vastaaja ilmoitti, ettei olisi valmis maksamaan yhtään korjauttamisesta ja kolme muuta olisivat valmiita maksamaan muista selvästi korkeampia korjauskuluja (korjauskustannukset olisi saaneet olla 500 %, 722 % ja 900 % korjattavan tavaran hinnasta). Poistettaessa nämä muista selvästi poikkeavat vastaukset, korjattavan tavaran hinnan

keskiarvoksi tuli 236,00 € (SD=224,00, min 6,00 max 1 000,00) ja mediaanista 200 €. Korjauskulujen keskiarvoksi tuli 74,80 € (SD=90,8, min 1,00 €, max 1 000,00 €). Näiden perusteella korjauksen hinta voi olla noin 32 % tavarann hinnasta. Naiset olisivat valmiita korjauttamaan hieman edullisempia tavaroita kuin miehet (kuvio 15).

Kuvio 15. Jana-laatikko-kuva minkä hintaisen tavarann kuluttajat olisivat valmiita korjaamaan (n=653). Miesten osalta mediaani oli 200 € (keskiarvo 258,24 €) ja naisten osalta 150 € (keskiarvo 213,49 €)

Riippumattomien otosten T-testi: naisten ja miesten välillä tilastollisesti merkitsevä ero minkähintaisen tavarann olisi valmis korjauttamaan ($t_{642,863}=2.546, p=0.01$)

Korjaustoimijoiden haastatteluissa (luku 6) esille tulleen korjauttamisen kannattavuuden "raja-arvoon", 50 €, liittyen kysyimme vastaajilta, miten he toimisivat tilanteessa, jossa hinnaltaan 30–50 € tavara hajoaisi ja sen korjaaminen tulisi kalliimmaksi kuin uuden ostaminen. Suosituimmat toimintatavat olisivat tavarann korjaaminen itse tai tavarann käyttäminen siitä huolimatta, että se olisi hieman rikki (Taulukko 11). Reilu viidennes korjauttaisi tavarann korjauspalvelualan yrityksellä, jos tavara olisi itselle tärkeä tai tarpeellinen ja pieni osa korjauttaisi tavarann joka tapauksessa ammattilaisella. Reilu kolmannes hankkiutuisi tavarann eroon.

Taulukko 11. Vastaajille esitetty monivalintakysymys erilaisista toimintatavoista 30–50 € arvoisen tavaran rikkoontuessa. Vastaajat saivat valita enintään kolme vaihtoehtoa.

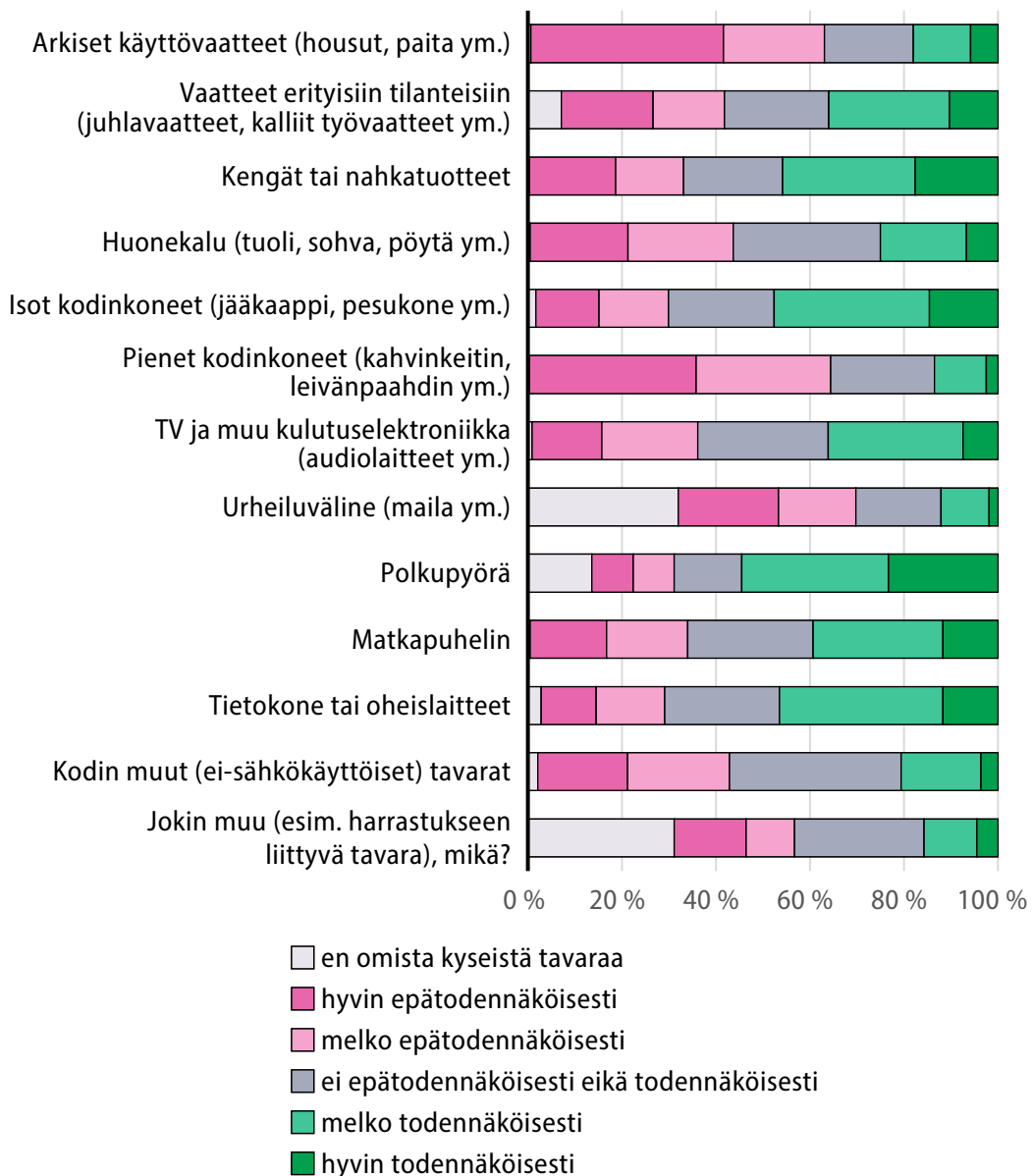
Toimintatapa 30–50 € tavaran hajotessa	% vastaajista
pyrkisin korjaamaan sen itse	55,2
käyttäisin tavaraa, vaikka se olisi hieman rikki	37,0
hankkiutuisin siitä eroon (esim. veisin roskeen tai kierrätykseen)	34,7
hyödyntäisin sitä varaosina tai esimerkiksi ”tuunauksessa”	28,1
korjauttaisın sen korjauspalvelua tarjoavalla yrityksellä vain, jos se on minulle tärkeä tai tarpeellinen tavara	23,6
säilyttäisin sitä vielä jonkin aikaa kodissani toiveenani löytää jokin korjausratkaisu myöhemmin	23,4
pyytäisin apua sukulaiselta tai tuttavalta sen korjaamiseen	22,4
korjauttaisın sen korjauspalvelua tarjoavalla yrityksellä joka tapauksessa	2,8
en osaa sanoa	2,0
Yhteensä	229,2 %

Korjauttamisaikomukset ja uusien liiketoimintamallien käyttö tulevaisuudessa

Vastaajilta kysyttiin heidän aikomustaan korjauttaa seuraava rikkimennyt tavara sekä korjata rikkimenneitä tavaroita säännöllisesti, mikäli niiden korjaaminen on mahdollista. Enemmistö olisi valmis korjauttamaan seuraavan rikkimenneen tavaran (20 % täysin samaa mieltä ja 49 % osittain samaa mieltä) sekä korjauttamaan tavaroita säännöllisesti (täysin samaa mieltä 17 % ja osittain samaa mieltä 51 %). Yhteensä vain 6 % ei aikoisı korjauttaa seuraavaa rikkimennytä tavaraa ja 9 % ei korjauttaisı rikkinäisiä tavaroita säännöllisesti. Vastaajilta kysyttiin myös heidän aikomustaan korjauttaa rikkimennyt tavara ammattimaisella korjaajalla, jos he joutuisivat maksamaan korjauskulut itse, ja hieman alle puolet vastaajista oli väittämän kanssa samaa mieltä (11 % täysin samaa mieltä ja 37 % osittain samaa mieltä). Noin viidesosa ilmaisi, ettei olisi tällöin valmis korjauttamaan (4 % täysin eri mieltä ja 19 % osittain eri mieltä).

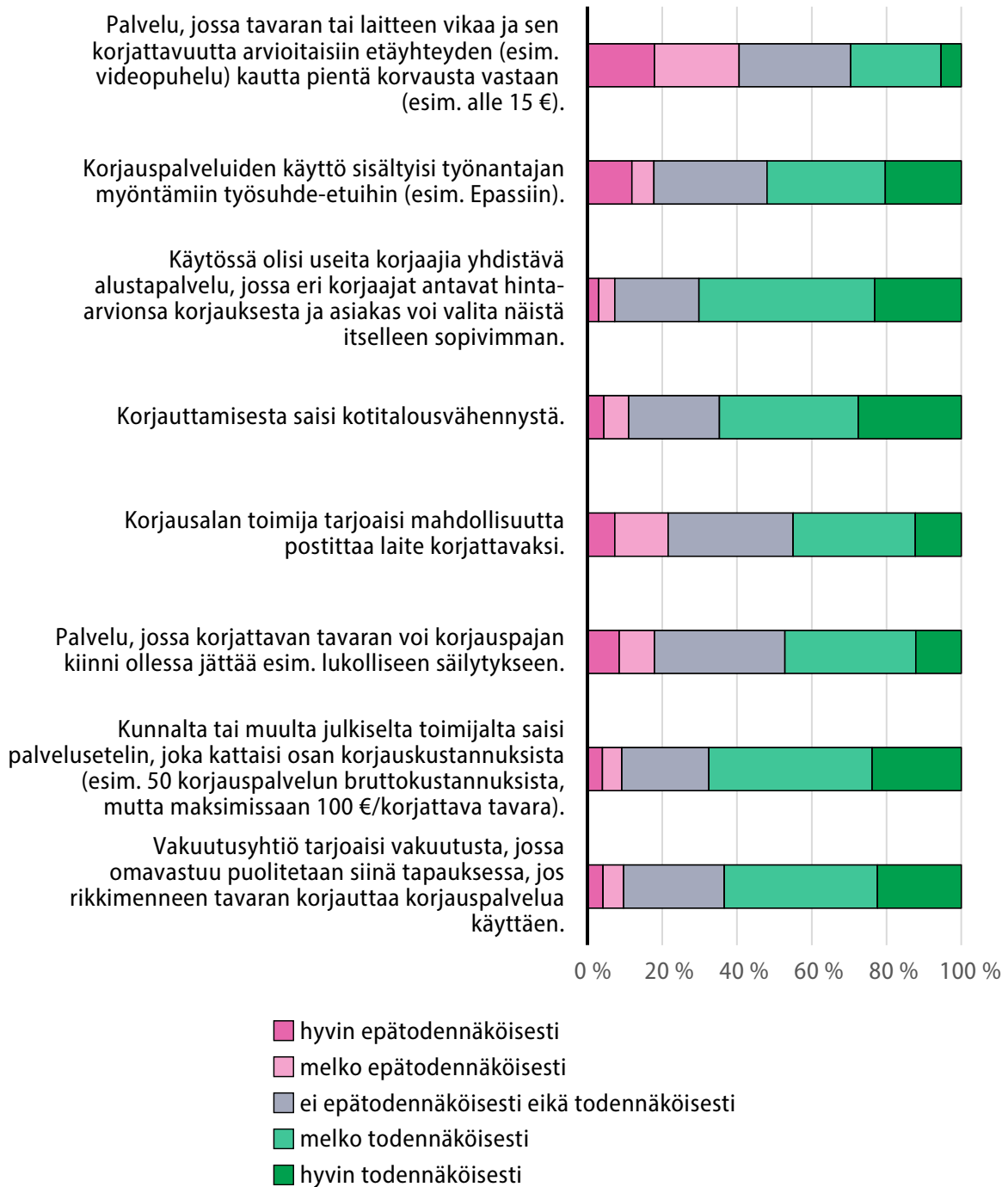
Kysyimme lisäksi korjauspalveluiden ja erilaisten uusien liiketoimintamallien mahdollisesta käytöstä tulevaisuudessa. Vastaajat olivat valmiimpia korjauttamaan polkupyöriä, isoja kodinkoneita sekä kenkiä tai nahkatuotteita (kuvio 16). He arvioivat korjauttavansa epätodennäköisimmin pieniä kodinkoneita ja arkisia käyttövaatteita.

Kuvio 16. Korjauspalveluiden käytön todennäköisyys tulevaisuudessa tavarakategorioiden mukaan. Vastaajia pyydettiin miettimään tilannetta oman kotitaloutensa näkökulmasta.

Yli puolet vastaajista piti todennäköisenä käyttävänsä uusista liiketoimintamalleista useita korjauspalveluyrittäjiä yhdistävää alustapalvelua, jos sellainen olisi tarjolla (kuvio 17). Myös mahdollinen kotitalousvähennys, kunnalta/muulta julkiselta toimijalta saatava palveluseteli tai kotivakuutus, johon liittyisi pienempi omavastuu korjauksen yhteydessä, kuuluivat etujärjestelmiin, joita vastaajat voisivat todennäköisesti käyttää tulevaisuudessa. He käyttäisivät epätodennäköisimmin palvelua, jossa korjauspalveluyrittäjä arvioisi laitteen vikaa ja sen korjattavuutta etäyhteydellä maksua vastaan.

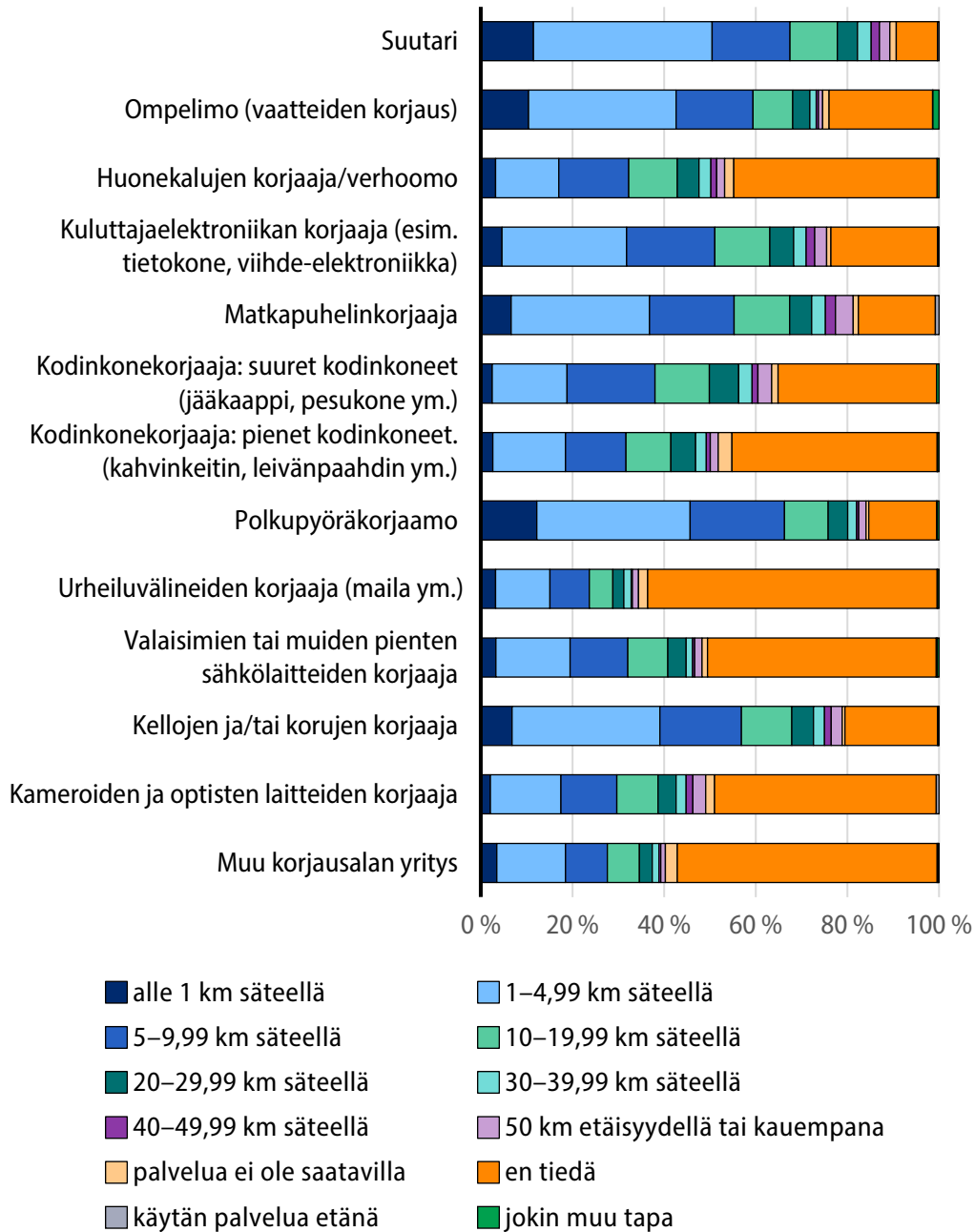
Kuvio 17. Todennäköisyys käyttää uusia korjauspalveluja tai alalle mahdollisesti syntyviä liiketoimintamalleja.

7.4 Korjauspalveluiden saavutettavuus

Pyysimme vastaajia arvioimaan omalla asuinseudullaan erilaisten korjauspalveluiden etäisyyttä, joka kuvastaa palveluiden saavutettavuutta kuluttajan näkökulmasta. Vastausasteikko sisälsi eri pituisia etäisyyksiä 1–50 km säteellä ja sitä kauempana, sekä vaihtoehtoisia tapoja käyttää korjauspalveluja. Palveluista lähimpänä sijaitsevat vastaajien oman arvion mukaan suutari, ompelimo, matkapuhelinten ja polkupyörien korjaajat (kuvio 18). Noin puolet vastaajista ei tiennyt urheiluvälineiden korjaajan, valaisimien ja pienten sähkölaitteiden korjaajan, kameroiden tai optisten laitteiden, tai pienten kodinkoneiden korjaajan sijaintia.

Kuvio 18. Korjauspalveluiden saavutettavuus

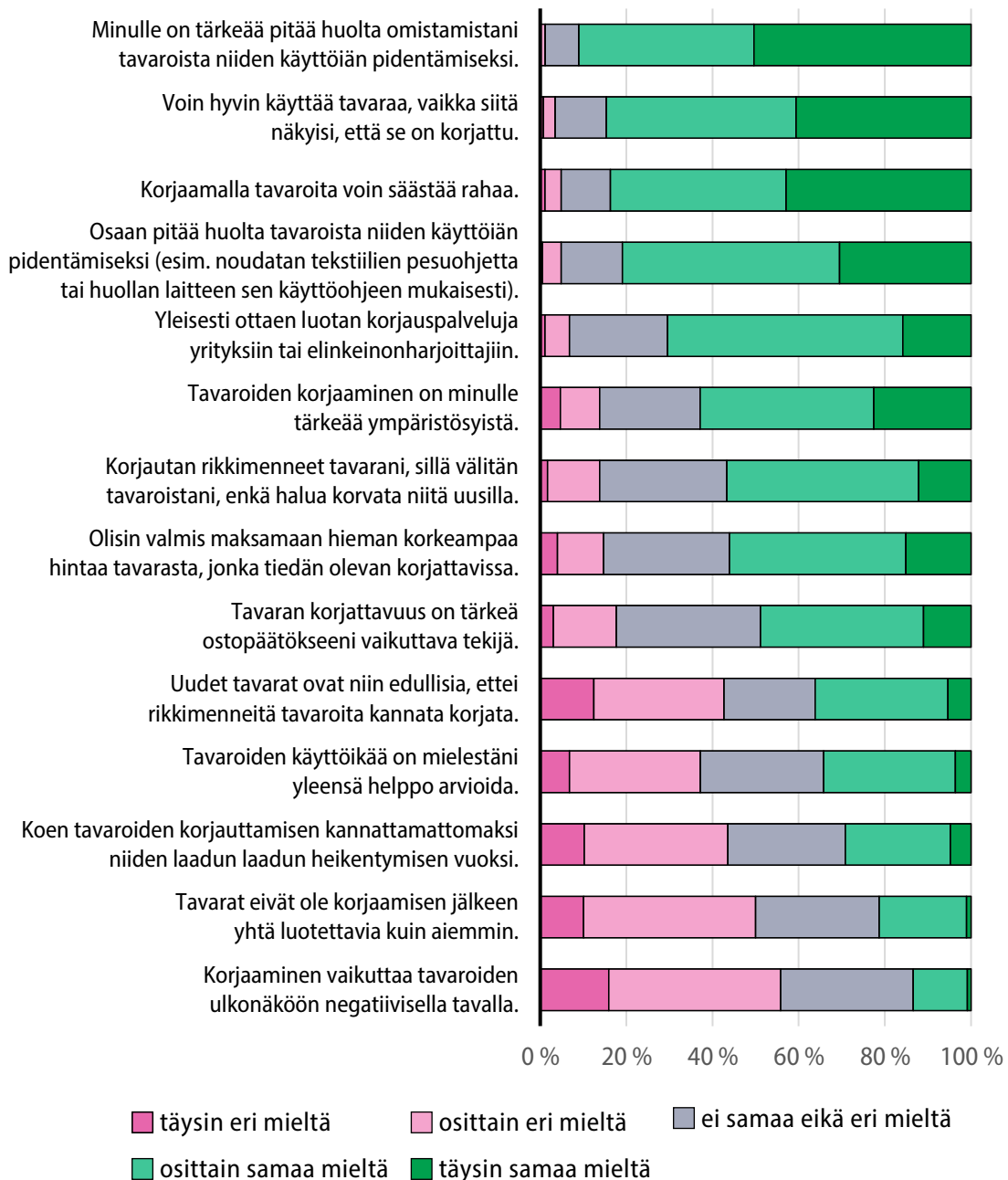

7.5 Korjaamiseen liittyviä asenteita

Korjauttamiseen liittyviä asenteita

Valtaosa vastaajista koki, että on tärkeää pitää huolta omistamistaan tavaroista niiden käyttöiän pidentämiseksi ja lähes yhtä moni koki osaavansa pitää huolta tavaroista (kuvio 19). Suuri osa vastaajista koki, että korjaamalla tavaroita voi säästää rahaa. Vastaajista suuri osa raportoi myös luottavansa korjauspalveluja tarjoaviin yrityksiin. Puolet vastaajista oli eri mieltä väittämän kanssa, jonka mukaan tavarat eivät ole korjaamisen jälkeen luotettavia ja korjaamisen ei koettu myöskään vaikuttavan negatiivisella tavalla tavarankäyttöön. Vastaajista kolmasosa koki, että tavaroiden käyttöikä on helppoa arvioida, kun taas 40 % oli väittämän kanssa eri mieltä. Yli kolmasosa oli sitä mieltä, että uudet tavarat ovat niin edullisia, ettei niitä kannata korjata, mutta toisaalta 40 % oli väittämän kanssa eri mieltä.

Kuvio 19. Vastausten jakaumat kysymykseen 1.1. Väittämät on järjestetty siten, että ne, joiden kanssa vastaajat ovat eniten samaa mieltä, ovat kuvassa ensimmäisenä.

Vertailimme seuraavaksi väittämiä taustamuuttujien suhteen ja korjauspalveluja käyttäneiden ja käyttämättömien välillä Mann-Whitney U-testillä ja Kruskal-Wallis -testillä (kts. analyysien kuvaus erillisestä Liitedokumentista). Naisille oli hieman

tärkeämpää kuin miehille pitää huolta omistamistaan tavaroista niiden käyttöiän pidentämiseksi ja he myös kokivat osaavansa pitää tavaroista miehiä hieman paremmin huolta. Naiset myös raportoivat luottavansa korjauspalvelun tarjoajiin hieman miehiä enemmän, ja korjauttavansa tavaroita korvaamisen sijaan, koska välittävät tavaroista eivätkä halua korvata niitä uudella. Lisäksi naiset kokivat korjauttamisen tärkeäksi ympäristösyistä. Emme havainneet sukupuolten välisiä eroja tavaroiden jäljellä olevan käyttöiän arvioimisen, korjattuihin tuotteisiin liittyvän stigman (negatiivinen vaikutus tavarun ulkonäköön tai halukkuus käyttää korjattua tavaraa), uusien tavaroiden edullisuuden, tai korjattujen tavaroiden luotettavuuteen liittyvän epäilyn suhteen. Myöskään tavarun korjattavuuden vaikutuksella ostopäätökseen tai halukkuudessa maksaa hieman korkeampaa hintaa korjattavissa olevasta tavarasta ei ollut sukupuolten välillä eroja.

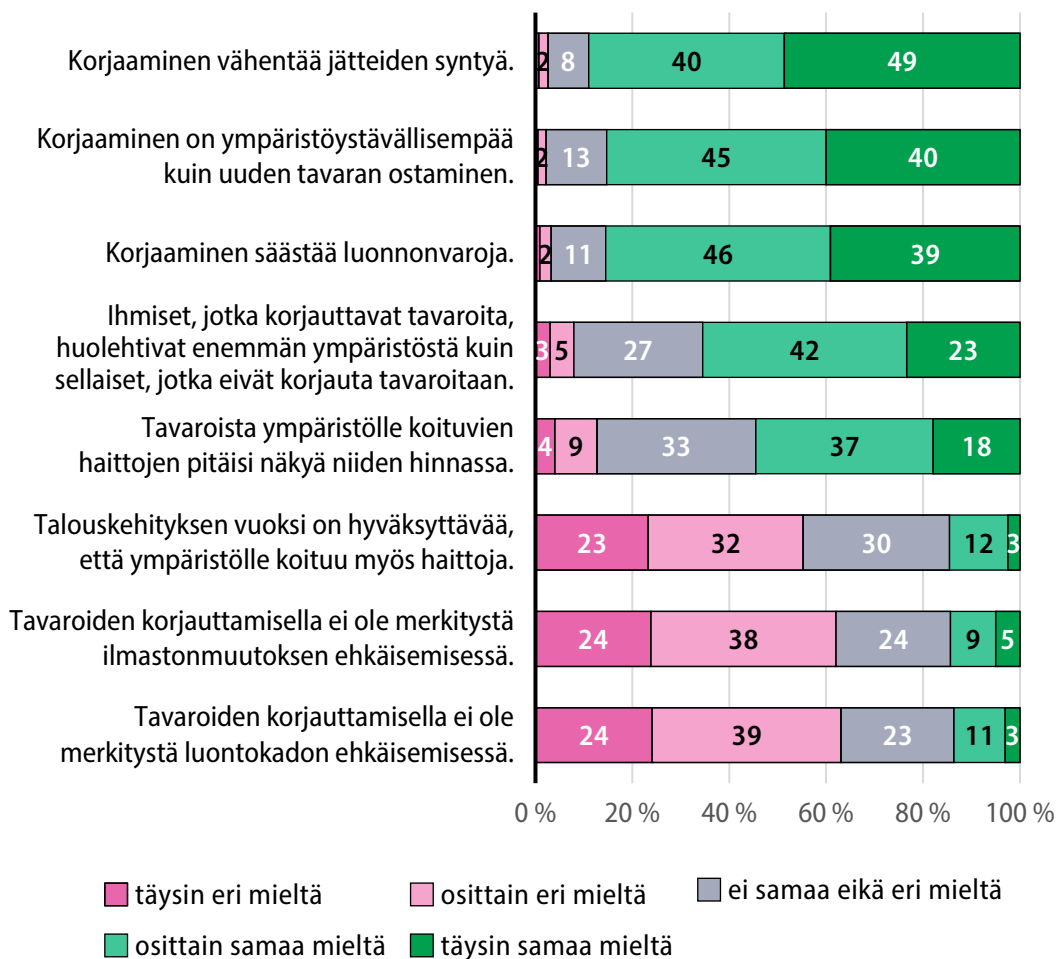
Korjauspalveluita käyttäneet kokivat tavaroista huolen pitämisen niiden käyttöiän pidentämiseksi tärkeämpänä kuin korjauspalveluja käyttämättömät. He kokivat myös tavaroiden korjattavuuden tärkeämmäksi ostopäätökseen vaikuttavaksi tekijäksi kuin korjaamatta jättäneet ja he olisivat myös valmiimpia maksamaan hieman korkeampaa hintaa korjattavissa olevista tavaroista. Korjauspalvelua käyttäneet luottivat hieman enemmän korjauspalveluiden tarjoajiin, halusivat korjauttaa rikki menneet tavaransa korvaamisen sijaan ja he voisivat käyttää tavaraa, vaikka siitä näkyisi, että se on korjattu. Lisäksi he kokivat korjaamisen ympäristösyistä tärkeämmäksi kuin korjauspalveluja käyttämättömät. Tavaroita korjauttavat kokivat lisäksi säästävänsä korjaamalla rahaa. Vastaajat, jotka eivät olleet korjauttaneet tavaroitaan, kokivat muita useammin korjauttamisen kannattamattomaksi tavaroiden laadun heikentymisen takia sekä uusien tavaroiden olevan niin edullisia, ettei rikkimenneitä tavaroita kannata korjata. Muiden väittämien suhteen emme havainneet tilastollisesti merkitseviä eroja.

Vertasimme korjauksen (tai korjattavan tavarun) hintaan liittyviä väittämiä (*”Tavarun korjattavuus on tärkeä ostopäätökseeni vaikuttava tekijä”, ”Olisin valmis maksamaan hieman korkeampaa hintaa tavarasta, jonka tiedän olevan korjattavissa”, ”Korjaamalla voin säästää rahaa”, ”Koen tavaroiden korjauttamisen kannattamattomaksi niiden laadun heikentymisen vuoksi” ja ”Uudet tavarat ovat niin edullisia, ettei rikkimenneitä kannata korjata”*) tuloluokkien suhteen. Havaitsimme tuloluokkien välillä eroja ainoastaan maksuhalukkuuden osalta: vastaajat, joiden kotitalouden yhteenlaskettu bruttotulo oli yli 60 000 € olivat pienituloisimpiin kotitalouksiin verrattuna valmiimpia maksamaan hieman korkeampaa hintaa tavarasta, jonka tietäisivät olevan korjattavissa. Muiden tuloluokkien tai analyysissä olleiden muuttujien osalta emme havainneet tilastollisesti merkitseviä eroja.

Ympäristöön liittyviä asenteita

Suuri osa vastaajista oli sitä mieltä, että korjaaminen säästää sekä luonnonvaroja että vähentää jätteiden syntymistä ja on ympäristöystävällisempää kuin uuden ostaminen (kuvio 20). Noin puolet ei pitänyt hyväksyttävänä asiana, että ympäristölle koituisi haittoja talouskehityksen takia. Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tavaroiden ympäristölle aiheuttamien haittojen pitäisi näkyä niiden hinnassa. Lähes kaksi kolmasosaa oli eri mieltä väittämien kanssa, joiden mukaan korjauttamisella ei olisi merkitystä luontokadon tai ilmastonmuutoksen ehkäisemisessä.

Kuvio 20. Vastausten jakaumat ympäristöön ja korjauttamiseen liittyviin väittämiin. Väittämät on järjestetty siten, että ne, joiden kanssa vastaajat olivat eniten samaa mieltä, ovat kuvassa ensimmäisenä.

8 Korjaamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutukset

8.1 Tavaroiden kulutusmenot ja vaikutukset vuonna 2019

Kotitaloudet kuluttivat rahaa vaikutusanalyysiin (ks. menetelmäkuvaus, luku 2.6) valittuihin tavaratuoteryhmiin vuonna 2019 noin 12,5 miljardia euroa (sisältäen korjauspalvelut, noin 350 miljoonaa euroa). Summa oli noin 10 % kotitalouksien kaikista kulutusmenoista. Eniten euroja käytettiin vaatteisiin, muihin tuotteisiin ja huonekaluihin (taulukko 12). Tuontituotteiden osuus tarkasteltavissa tuoteryhmissä oli huomattavan suuri, pääsääntöisesti yli 80 %, mutta joissakin tuoteryhmissä jopa 100 %. Huonekaluissa tuonnin osuus oli 54 %. Korjauspalvelujen kulutus sitä vastoin tyydytettiin täysin kotimaisella tarjonnalla.

Kulutuksen aikaansaama elinkaarinen arvonlisäys kotimaassa oli yhteensä noin 4,3 miljardia euroa (noin 6 % kotitalouksien kulutuksen kokonaisvaikutuksesta), ja kotimaan elinkaariset työllisyysvaikutukset olivat noin 51 000 henkilötyövuotta (noin 8 % kotitalouksien kulutuksen kokonaisvaikutuksesta). Kulutuksen kohdistuessa pääasiassa tuontituotteisiin kotimainen arvonlisäys- ja työllisyysvaikutus syntyi ennen kaikkea kaupan ja logistiikan arvoketjuissa. Suurimmat vaikutukset synnytti vaatteiden ostaminen.

Taulukko 12. Vaikutusarviointiin valittujen tuoteryhmien kulutusmenot, tuonnin osuus ja elinkaariset arvonlisäys- ja työllisyysvaikutukset Suomessa 2019.

Tuoteryhmä	Kulutusmenot yht, ostajan-hintaan (M€)	Tuonnin osuus	Arvonlisäys (Meur)	Työllisyys (htv)
Vaatteet	3 464	96 %	1 210	14 284
Muut tuotteet	2 164	87 %	773	8 961
Huonekalut	1 314	54 %	565	6 885
Tekstiilit	1 040	82 %	367	4 356
Kodinkoneet	980	96 %	269	3 151

Tuoteryhmä	Kulutusmenot yht, ostajan- hintaan (M€)	Tuonnin osuus	Arvonlisäys (Meur)	Työllisyys (htv)
Nahka ja nahkatuotteet	848	88 %	302	3 585
Kulutus- elektroniikka	561	100 %	148	1 740
Tietokoneet ja niiden oheislaitteet	544	99 %	112	1 308
Muut kulkuneuvot, osat ja tarvikkeet	477	88 %	124	1 333
Viestintälaitteet	443	100 %	107	1 262
Tietokoneiden ja kotitalous-tavaroiden korjauspalvelut	350	0 %	218	2 930
Sähkölamput ja -valaisimet	190	87 %	71	834
Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet; kellot	117	86 %	39	445
Yhteensä	12 491	88 %	4 306	51 075

Kotitalouksien kulutuksen elinkaariset kasvihuonekaasupäästöt eli ns. hiilijalanjälki oli suurin vaatteiden tuoteryhmässä (taulukko 13). Kokonaisuutena tarkasteltujen tuoteryhmien yhteenlaskettu hiilijalanjälki oli noin 3 500 Mkg CO₂-ekvivalenttia eli noin 8 % kotitalouksien hiilijalanjäljestä. Elinkaarisista khk-päästöistä valtaosa syntyi Suomen ulkopuolella; jopa korjauspalveluissa noin ⅔ päästöistä, mikä liittyy korjauksen arvoketjun runsaaseen tuontituotteiden käyttöön (esim. varaosat).

Raaka-aineiden käytön osalta tarkasteltavat tuoteryhmät muodostivat noin 10 % kotitalouksen materiaalijalanjäljestä (noin 6 300 Mkg). Merkittävin tuoteryhmä oli tässäkin kategoriassa vaatteet. Tuonnin merkitys oli tässäkin vaikutusluokassa huomattava. Pienin osuus oli huonekaluilla, joiden kotimainen tarjonta oli miltei yhtä suurta kuin tuontituotteiden.

Luontokadon osalta tarkasteltavien tuoteryhmien osuus oli noin 4 % kotitalouksien koko kulutuksesta. Suurin vaikutus oli tälläkin indikaattorilla mitattuna vaatteilla. Luontokato kohdistui enemmän kotimaahan kuin hiili- ja materiaalijalanjälkien tapauksessa. Kotimaisten kaupan ja kuljetuksen arvoketjujen luontokatovaikutus nosti Suomen osuutta vaikutusluokassa, vaikka tuontituotteiden valmistamisen aiheuttama luontokato onkin tapahtunut ulkomailla.

Taulukko 13. Vaikutusarviointiin valittujen tuoteryhmien elinkaariset ympäristövaikutukset ja niiden ulkomaille kohdistunut osuus vuonna 2019 (järjestetty kulutusmenojen volyymin mukaisesti).

Tuoteryhmä	Kasvihuone- kaasupäästöt (Mkg CO ₂ -ekv.)	Tuonnin osuus	Raaka- aineet, yhteensä (Mkg)	Tuonnin osuus	Luonto- kato (indeksi)	Tuonnin osuus
Vaatteet	1 338	88 %	2 196	84 %	0,15	42 %
Muut tuotteet	444	78 %	852	73 %	0,07	19 %
Huonekalut	263	71 %	550	67 %	0,10	53 %
Tekstiilit	293	83 %	503	78 %	0,10	73 %
Kodinkoneet	275	87 %	515	84 %	0,02	12 %
Nahka ja nahkatuotteet	284	86 %	611	86 %	0,03	24 %
Kulutuselektronikka	144	87 %	251	82 %	0,02	27 %
Tietokoneet ja niiden oheislaitteet	164	91 %	284	88 %	0,01	18 %
Muut kulkuneuvot, osat ja tarvikkeet	73	85 %	126	87 %	0,00	15 %
Viestintälaitteet	124	89 %	227	86 %	0,01	3 %
Tietokoneiden ja kotitalous- tavaroiden korjaus- palvelut	43	67 %	82	72 %	0,01	51 %
Sähkölamput ja -valaisimet	48	81 %	99	79 %	0,01	6 %
Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet; kellot	19	75 %	34	68 %	0,00	15 %
Yhteensä	3 513	85 %	6 330	81 %	0,53	43 %

Toteutuneiden vaikutustasojen lisäksi on syytä tarkastella tavaratuoteryhmien nettovaikutuksia intensiteettikertoimien avulla. Taulukossa 14 on esitetty tuoteryhmien nettovaikutusten kertoimet (vaikutus jaettuna euroarvolla), joita voidaan vertailla keskenään tärkeimpien tuoteryhmien tunnistamiseksi. Kunkin tuoteryhmän vaikutuskertoimista on vähennetty keskimääräisten korjauspalveluiden vaikutuskertoimet ja täten on saatu laskettua nettovaikutuskertoimet.

Kasvihuonekaasupäästöjen ja raaka-aineiden kulutuksen osalta kaikkien tuoteryhmien nettovaikutuskertoimet ovat negatiivisia. Tämä tarkoittaa sitä, että kulutusmenojen kohdistuminen uusien tuotteiden hankinnasta korjaamiseen tuottaa ympäristöhyötyjä. Suurimmat hyödyt voidaan saavuttaa vaatteiden sekä nahan ja nahkatuotteiden tuoteryhmissä

Luontokadon osalta nettovaikutuksen etumerkki riippuu tuoteryhmästä. Tekstiilien, huonekalujen ja vaatteiden osalta nettovaikutus on negatiivinen eli korjauttaminen vähentää luontokatoa verrattuna lähtötilanteeseen. Muiden tuotteiden ja nahan ja nahkatuotteiden osalta nettovaikutus on erittäin lähellä nollaa. Loppujen tuoteryhmien kohdalla nettovaikutus on positiivinen eli korjauspalvelujen käyttö kasvattaa luontokatoa. Vaikutus on kuitenkin varsin pieni etumerkistä riippumatta. Maankäyttöön pohjautuvassa indikaattorissa korostuu tuoteryhmien arvoketjujen tarvitsema maapinta-ala. Näin ollen metsätalouteen ja maatalouteen liittyvät tuoteryhmät korostuvat kaivannaisten sijaan suuren maankäytön vuoksi. Vaikka kaivosten aiheuttama luontokato on suurta, se kohdistuu vain pienelle pinta-alalle.

Arvonlisäys- ja työllisyysvaikutusten nettokertoimet ovat kaikissa tuoteryhmissä positiivisia eli tavoiteltavia. Korjauttaminen lisää kotimaista arvonlisäystä ja työllisyyttä enemmän kuin kaupan ja logistiikan arvoketjuissa sitä menetetään. Tuotteiden valmistuksen vaikutukset kohdistuvat miltei täysin ulkomaille korkean tuontiosuuden vuoksi.

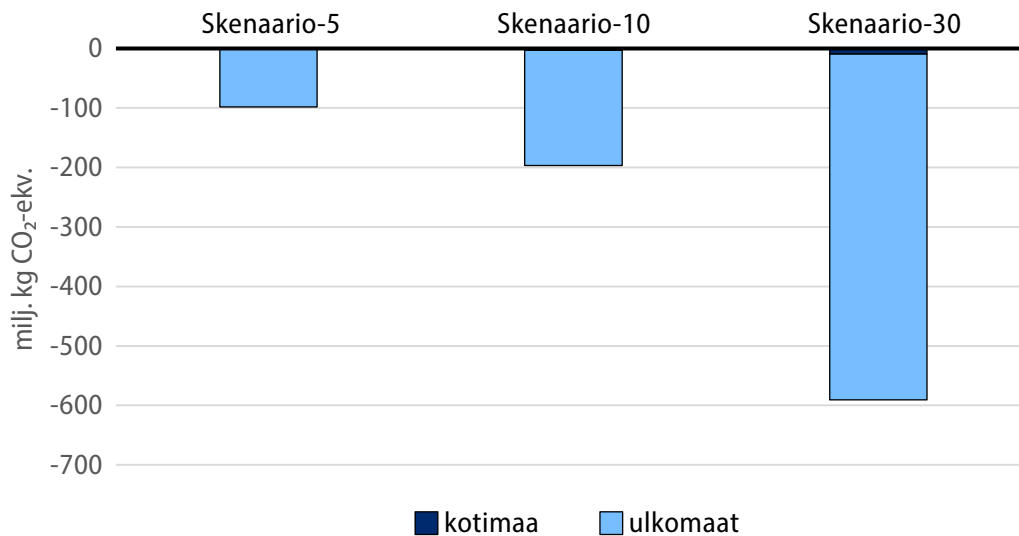
Taulukko 14. Korjautettavien tuoteryhmien nettovaikutuskertoimet (järjestetty kulutusmenojen volyymin mukaisesti).

Tuoteryhmä	Kasvihuone- kaasu- päästöt (kg/€)	Raaka- aineet yhteensä (kg/€)	Luonto- kato (PDF- indeksi/ M€)	Arvon- lisäys (€/€)	Työllisyys (htv/M€)
Vaatteet	-0,26	-0,40	-0,000012	0,27	4,2
Muut tuotteet	-0,08	-0,16	0,000001	0,26	4,2
Huonekalut	-0,08	-0,18	-0,000043	0,19	3,1
Tekstiilit	-0,16	-0,25	-0,000063	0,27	4,2
Kodinkoneet	-0,16	-0,29	0,000010	0,35	5,2
Nahka ja nahka- tuotteet	-0,21	-0,49	-0,000001	0,27	4,1
Kulutus- elektroniikka	-0,13	-0,21	0,000005	0,36	5,3
Tietokoneet ja niiden oheslaitteet	-0,18	-0,29	0,000014	0,42	6,0
Muut kulku- neuvot, osat ja tarvikkeet	-0,03	-0,03	0,000025	0,36	5,6
Viestintälaitteet	-0,16	-0,28	0,000014	0,38	5,5
Sähkölamput ja -valaisimet	-0,13	-0,29	0,000004	0,25	4,0
Mittaus-, testaus- ja navigointi- laitteet; kellot	-0,04	-0,06	0,000006	0,29	4,5

8.2 Korjauttamisen skenaariotulokset

Korjauttamisessa tarkasteltiin kolmea eri skenaariota eli korjauttamisen volyymin tasoa (ks. tarkemmin luku 2.6)³. Tuloksia verrattiin vuoden 2019 lähtötilanteeseen korjautettavien tuoteryhmien osalta. Kuviossa 21 on esitetty korjauttamisen aikaansaama kasvihuonekaasupäästöjen nettomuutos suhteessa lähtötilanteeseen. Päästövähennykset tapahtuvat ennen kaikkea ulkomailla tuontituotteiden suuren osuuden vuoksi. Kotimaassa korjauspalvelujen aiheuttama lisäpäästö ja vähenevän kotimaisen tavaratuotannon ja kaupan päästövähennys kutakuinkin kumoavat toisensa. Skenaarioiden päästövähennykset ovat yhteensä noin 0,1 Mt CO₂-ekv., noin 0,2 Mt CO₂-ekv. ja noin 0,6 Mt CO₂-ekv. Verrattuna kotitalouksien kulutusmenojen hiilijalanjälkeen vuonna 2019 ylletään 30 %:n skenaariossa noin 1,4 %:n päästövähennykseen.

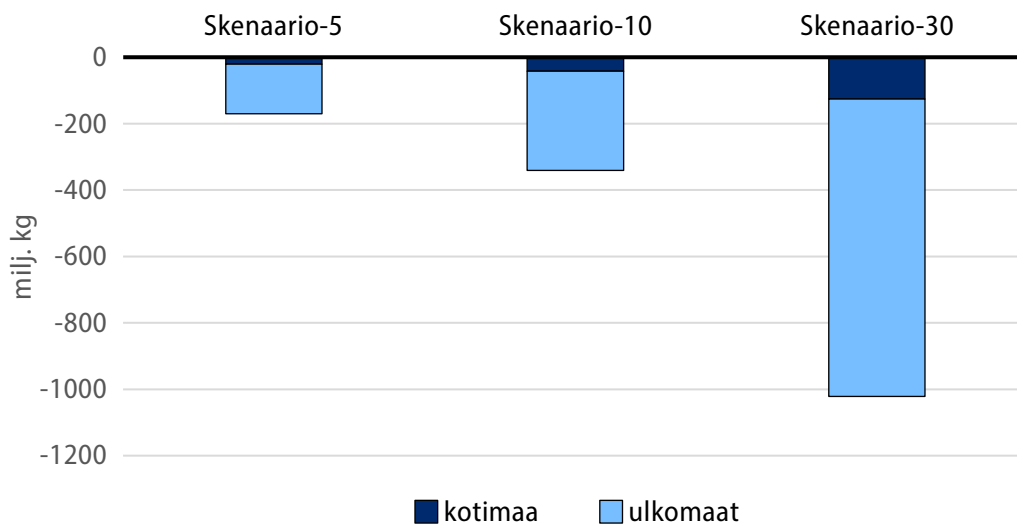
Kuvio 21. Elinkaaristen kasvihuonekaasupäästöjen muutos kotimaassa ja ulkomailla korjauttamisen skenaarioissa suhteessa lähtötilanteeseen, Mkg CO₂-ekv.

3 Mallinustapa on lineaarinen eli mallinnettujen vaikutusten suuruusluokka suhteessa oletettuun korjauttamisen tasoon on kiinteä. Korjauttamisprosentin kaksinkertaistaminen siis tuplaa myös vaikutuksen. Tuloksissa esitellään esimerkinomaisesti kolme eri-alaista korjauttamisen tasoa eli skenaariota.

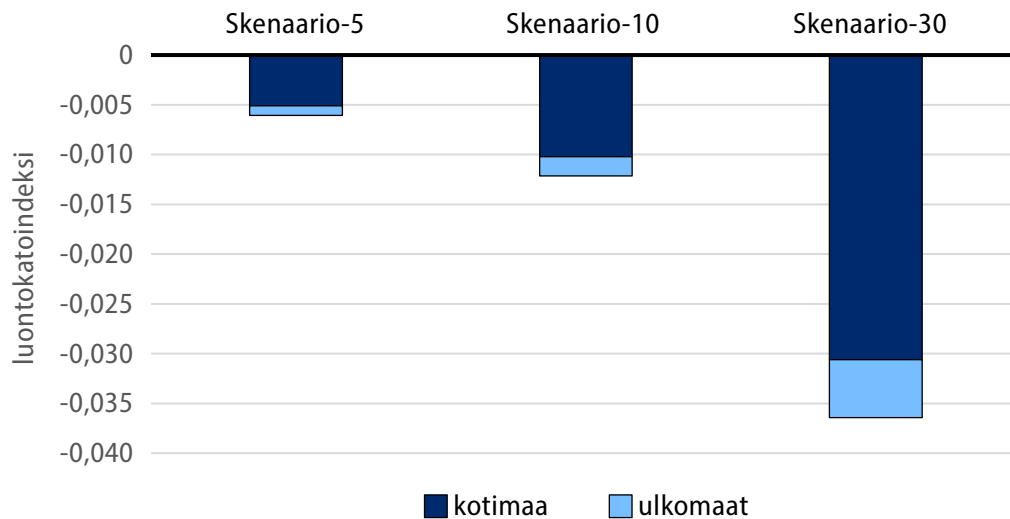
Raaka-aineiden kulutus pienenee korjauttamisen myötä erityisesti ulkomailla, mutta vaikutusta on myös kotimaisten raaka-aineiden kulutukseen (kuvio 22). Kunnianhimoisimmassa skenaariossa raaka-aineiden kulutus pienenee noin 1,6 % suhteessa kotitalouksien koko materiaalijalanjälkeen, mikä on samaa tasoa kuin vaikutus hiilijalanjälkeen.

Kuvio 22. Kotimaisten ja ulkomaisten raaka-aineiden kulutuksen muutos korjauttamisen skenaarioissa suhteessa lähtötilanteeseen, Mkg.

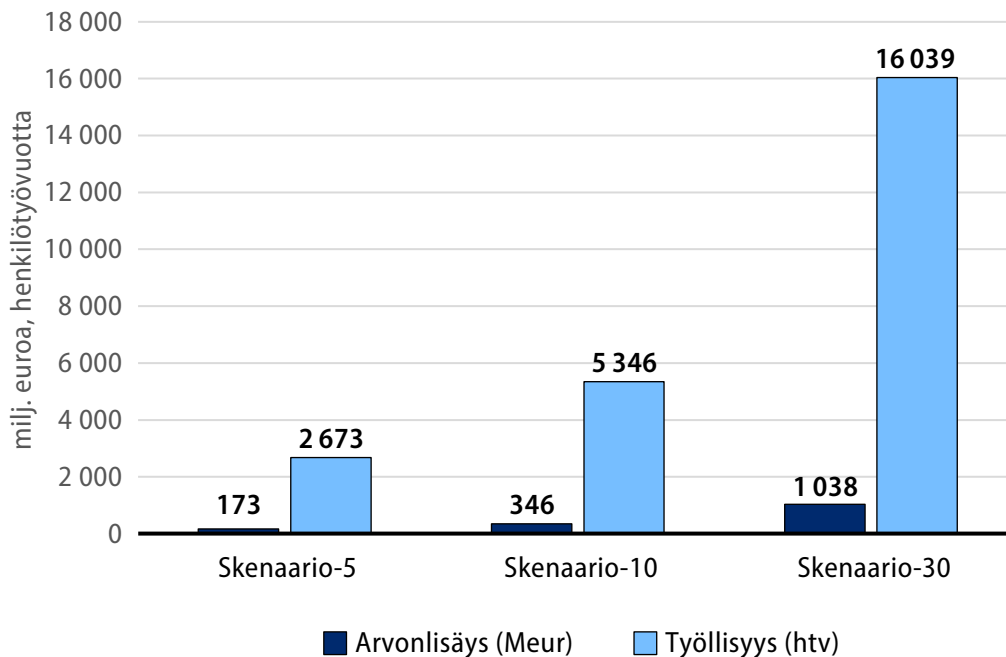
Lisääntyvä korjauttaminen vähentää myös luontokatoa (kuvio 23). Toisin kuin kasvi- huonekaasupäästöjen ja raaka-aineiden kulutuksen kohdalla, luontokato pienenee selvästi enemmän Suomessa kuin ulkomailla. Metsä- ja maatalouden tuotteiden (puutuotteet, tekstiilien raaka-aineet) aiheuttama lajien uhanalaistuminen korostuu, koska näiden tuotteiden arvoketjuissa on pinta-alalla mitattuna paljon maankäyttöä. Tästä syystä metsätalouden vaikutus kotimaisten tuotteiden arvoketjussa korostuu. Korjattaessa tällaisia tuotteita luontokadon nettomuutos heijastuu etenkin Suomessa aiheutettuun paineeseen. Kokonaisuudessaan luontokadon pienentyminen on kuitenkin vain noin 0,3 % (30 %:n korjausskenaario) suhteessa kotitalouksien kulutuksen aiheuttamaan kokonaisluontokatoon.

Kuvio 23. Luontokadon muutos kotimaassa ja ulkomailla korjauttamisen skenaarioissa suhteessa lähtötilanteeseen, luontokatoindeksi.

Arvonlisäyksen ja työllisyyden osalta tarkastelussa ovat ainoastaan vaikutukset kotimaassa (kuvio 24). Kun kulutusta siirtyy tuontituotteista kotimaiseen korjaustoimintaan, niin kasvua tapahtuu molempien indikaattoreiden osalta. Nettovaikutus jää selvästi positiiviseksi, vaikka tuontituotteiden myyntiin liittyvät kotimaiset kaupan ja logistiikan palvelut supistuvatkin. Kunnianhimoisimmassa skenaariossa arvonlisäyksen kasvu on noin 1,5 % kotitalouksien synnyttämästä kokonaisarvonlisäyksestä. Vastaavasti henkilötyövuosien lisäys on noin 2,7 %. Noin 16 000 henkilötyövuoden työvoiman tarpeen nettokasvu muodostuu työvoiman tarpeen pienenemisestä (noin -14 000 htv) ja kasvusta (noin +30 000 htv). Kasvusta noin 15 000 henkilötyövuotta kohdistuisi suoraan kotitaloustavaroiden korjauksen toimialalle. Kun vuonna 2019 toimialan kokonaistyöllisyys oli noin 3 000 htv, niin mallinnustulosten mukainen lisäys kasvattaisi toimialan työvoiman miltei kuusinkertaiseksi. Tällaiseen työvoiman kysyntään ei olisi helppoa vastata.

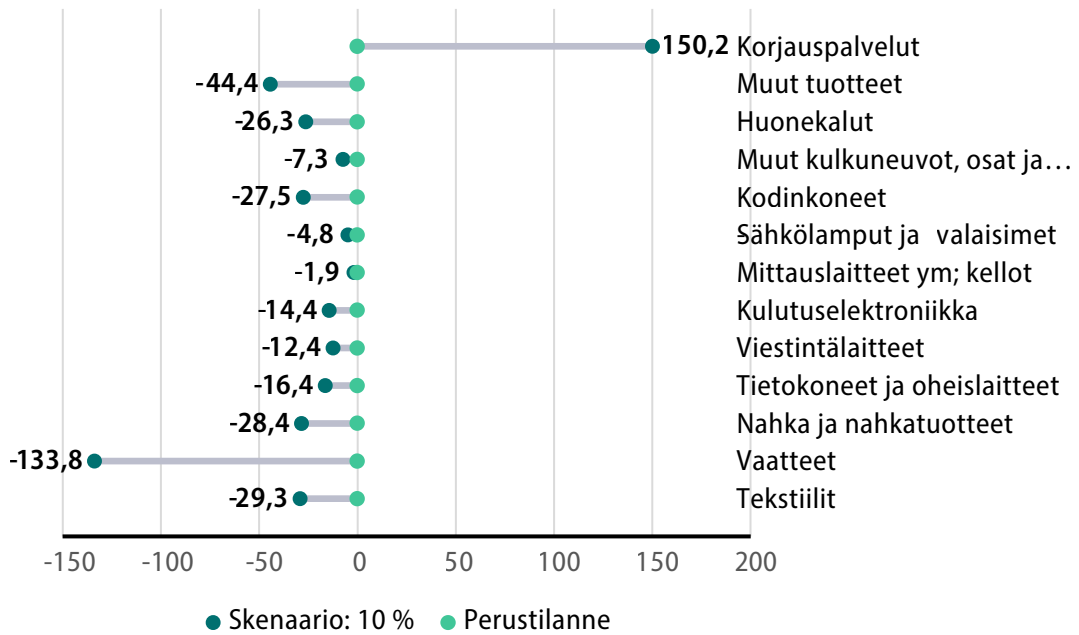
Kuvio 24. Arvonlisäyksen ja työllisyyden muutos Suomessa korjauttamisen skenaarioissa suhteessa lähtötilanteeseen, milj. euroa ja henkilötyövuotta.

Kuviossa 25 on esitetty 10 %:n korjauttamisen skenaarion vaikutukset elinkaariin kasvihuonekaasupäästöihin tuoteryhmittäin. Suurimmat päästövähennykset syntyvät vaatteiden, muiden tuotteiden, tekstiilien sekä nahkatuotteiden ja jalkineiden tuoteryhmissä. Päästövähennykseen vaikuttavat tuotteiden suuret ostovolyymit (korjauttaminen kohdistuu euromääräisesti eniten tuoteryhmiin, joita ostetaan eniten) sekä tuoteryhmien päästöintensiteetit. Vastaavasti korjauspalvelujen kasvava kysyntä synnyttää päästöjä korjauttamisen arvoketjussa, mutta kokonaisnettovaikeus jää päästöjä vähentäväksi, kuten edellä on kuvattu. Myös raaka-aineiden kuluksessa vastaavat tuoteryhmät ovat tärkeimmät.

Kuvio 25. Kasvihuonekaasujen muutos tuoteryhmittäin 10 %:n korjauksen skenaariossa, milj. kg CO₂-ekv.

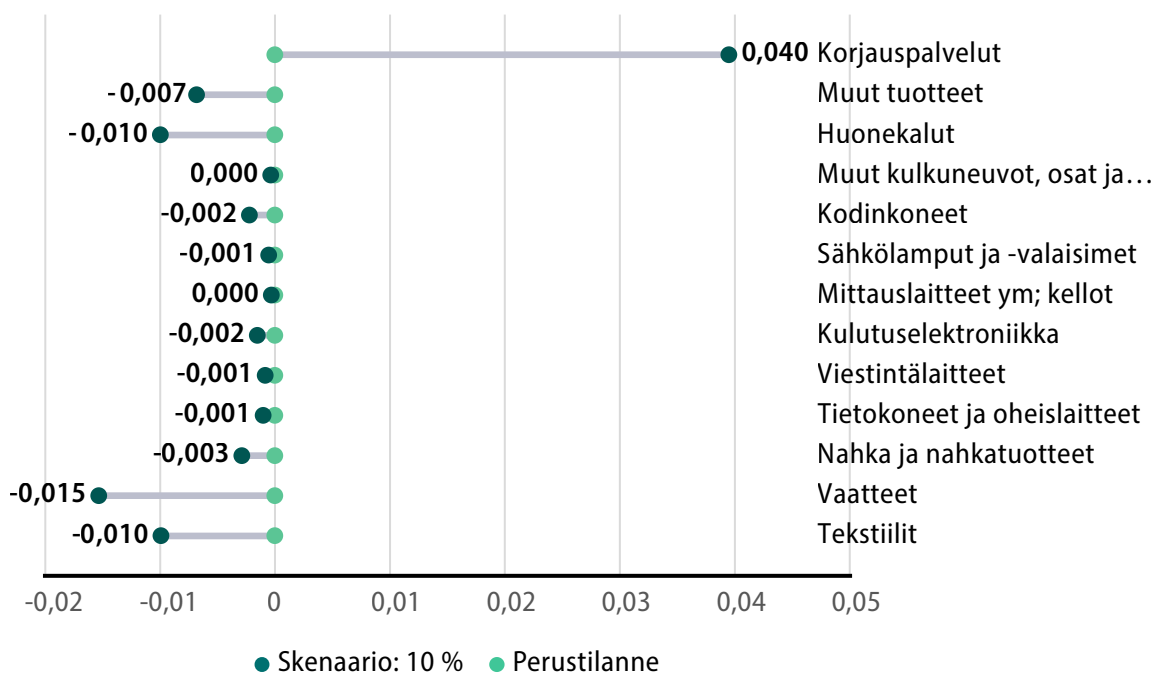
Khk-päästöjen muutos (Mkg CO₂-ekv.)

Luontokadon muutoksessa keskeisiä tuoteryhmiä ovat vaatteet, tekstiilit, huonekalut ja muut tuotteet (kuvio 26).

Kuvio 26. Luontokadon muutos tuoteryhmittäin 10 %:n korjauttamisen skenaariossa, indeksi.

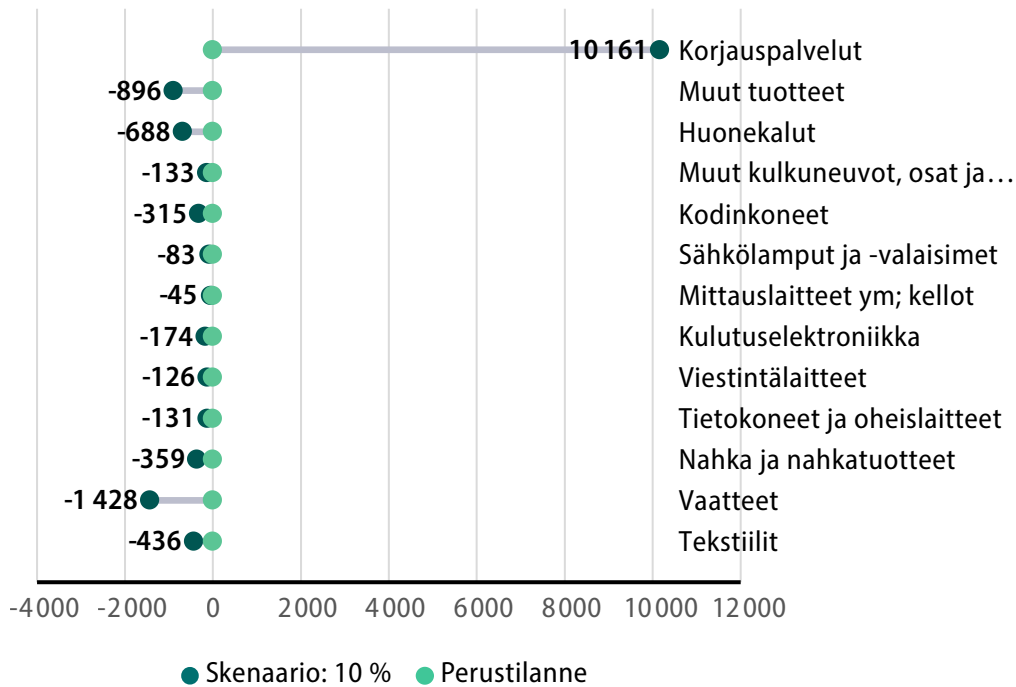
Luontokadon muutos (indeksi)

Työllisyyden muutos kotimaassa liittyy tuoteryhmien kotimaisuusasteeseen, kaupan marginaalien määrään ja tuotantoketjujen rakenteeseen. Lisääntyvään korjauttamisen kysyntään vastaaminen edellyttää yli 10 000 henkilötyövuotta korjauspalvelujen arvoketjussa 10 %:n korjauttamisen skenaariossa (kuvio 27). Vaateostojen pieneneminen vähentää työllisyyttä 1 400 henkilötyövuotta. Taustalla on ostojen suuret volyymit ja kaupan palveluiden korkea osuus vaatteiden ostajanhinnasta. Muiden tuotteiden ja huonekalujen ostoista keskimääräistä suurempi osuus kohdistuu kotimaiseen tuotantoon. Korjauttaminen vähentää tätä kautta työvoiman tarvetta kotimaisissa arvoketjuissa. Arvonlisäyksen muutoksessa samat tuoteryhmät vaikuttavat tulokseen eniten.

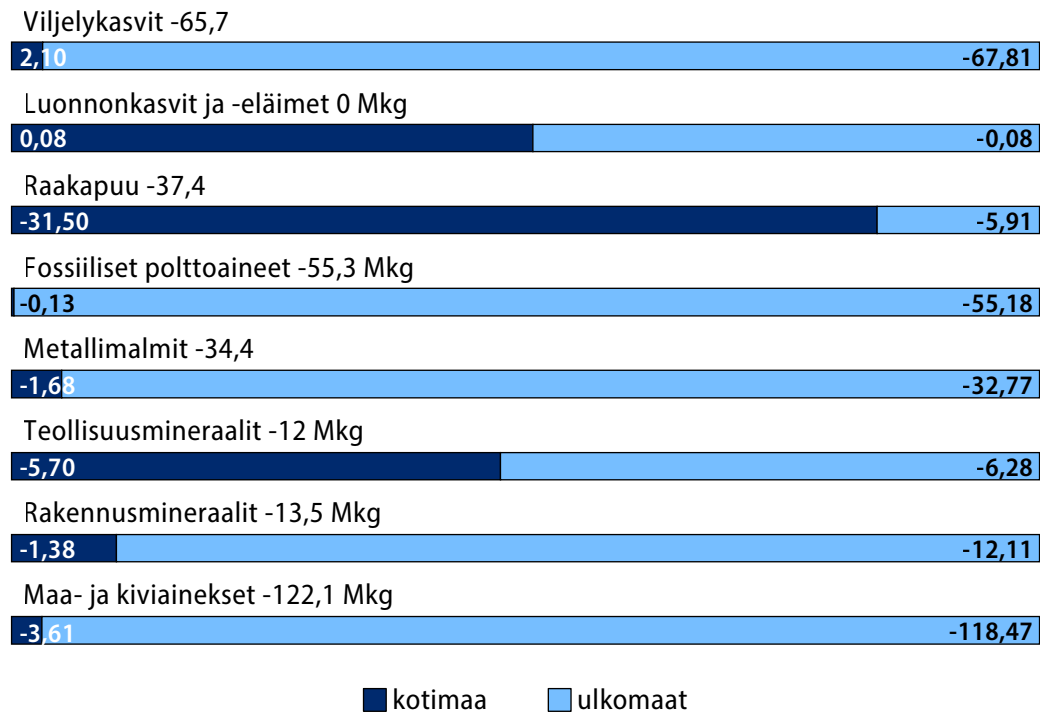
Kuvio 27. Työllisyyden muutos tuoteryhmittäin 10 %:n korjauttamisen skenaariossa, henkilötyövuotta.

Henkilötyövuosien muutos (htv)

Raaka-aineiden kulutuksen muutosta voidaan tarkastella kokonaisvolyymien lisäksi pääraaka-ainelajeittain yli tuoteryhmien (kuvio 28). Korjauttamisen synnyttämät muutokset ovat suurimpia maa- ja kiviaineksissa, viljelykasveissa ja fossiilissa polttoaineissa. Tulos paljastaa sen, että tuoteryhmien arvoketjuihin liittyy monipuolista ja suuria massamääriä sisältävää luonnonvarojen ottoa ja jalostusta, joka ei suoraan liity tavaroiden valmistusmateriaaleihin. Tavaroiden valmistuksen arvoketjujen raaka-aineiden otto ja käyttö tapahtuu pääosin Suomen rajojen ulkopuolella. Raakapuun osalta vaikutukset kohdistuvat valtaosin (n. 85 %) Suomeen, teollisuusmineraalien osalta jonkin verran vähemmän (hieman alle 50 %).

Kuvio 28. Raaka-aineiden kulutuksen muutos raaka-ainelajeittain 10 %:n skenaariossa, milj. kg.

8.3 Kimmahdusvaikutukset

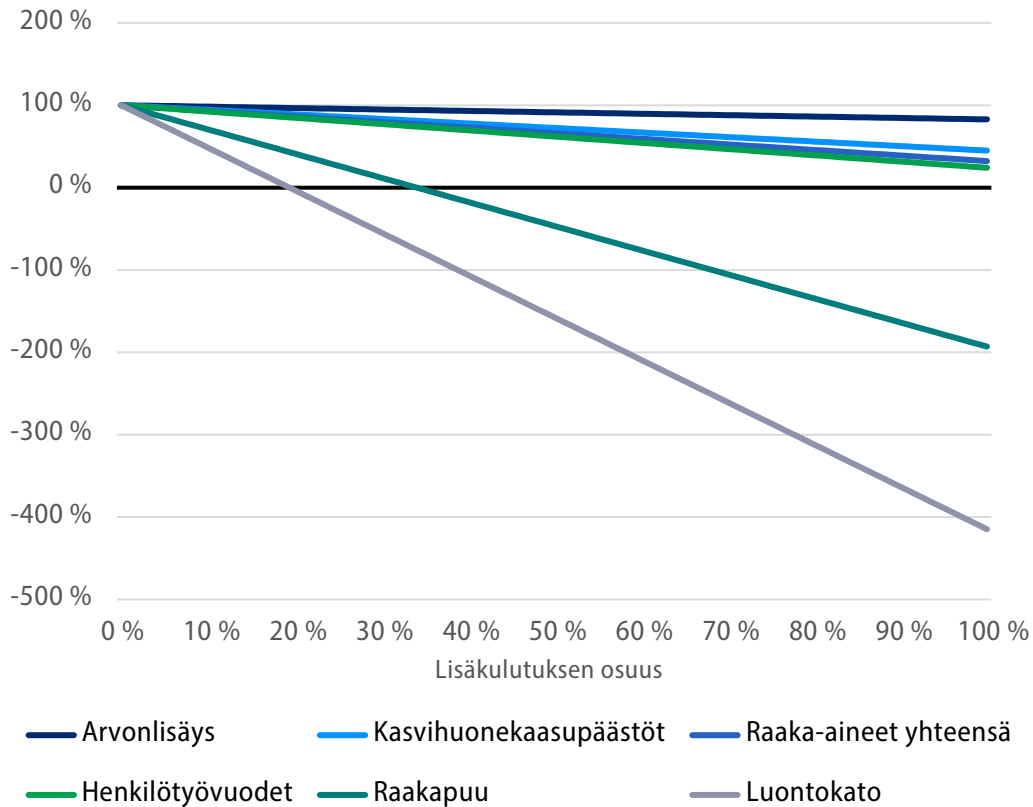
Edellä esitetyissä tuloksissa on oletettu, että kotitalous käyttää rikkoutuneen tavaran korjauttamiseen kokonaisuudessaan eurosumman, joka kuluisi korvaavan tuotteen hankkimiseen. Kyseessä on vahva oletus, ja näin ollen skenaarioiden vaikutusarviot kuvaavatkin korjauttamisen eri tasojen maksimivaikutuksia.

Realistisempaa on olettaa, että rikkoutuneen tavaran korjauttaminen on kotitaloudelle halvempaa kuin korvaavan, uuden tuotteen ostaminen. Tällaisessa tilanteessa osa uuden tuotteen ostokustannuksesta kohdistuisi korjauttamiseen ja osa säästyisi muuhun kulutukseen⁴. Tällaisesta lisäkulutuksesta käytetään nimitystä kimmahdusvaikutus (ks. luku 2.6).

4 Alla esitetyt mallinnustulokset perustuvat oletuksille, että 1) kotitaloudella olisi korvaavan tuotteen hinnan verran käytettävissä olevia tuloja (ts. tuotetta ei ostettaisi velaksi) ja 2) korjauttamisesta syntyvä säästö kulutettaisiin saman vuoden aikana (ts. ei säästettäisi).

Kuviossa 29 on esitetty vaikutusluokittain korjauttamisen nettovaikutuksia eri kimmahdusvaikutuksen suuruusluokilla. Vaaka-akselilla on kuvattu lisäkulutuksen osuus ostamatta jääneen, korvattavan tuotteen kustannuksista. 0 % tarkoittaa sitä, että säästö kulutetaan kokonaisuudessaan korjauttamiseen ja 100 % sellaista teoreettista tilannetta, että uutta tuotetta ei hankita eikä rikkoutunutta korjata, vaan rahat kulutetaan muuten. Mallin ollessa lineaarinen on myös lisäkulutuksen osuuden vaikutus vastemuuttujiin lineaarinen. Vaikutusluokkien tulokset on normeerattu siten, että luvussa 8.2 tarkastellut tulokset saavat arvon 100 % ("oletustilanne") ja kimmahdusvaikutuksen tuottama nettovaikutus suhteutetaan tähän.

Kaikkien vaikutusluokkien osalta kimmahdusvaikutus pienentää ympäristöhyötyjä, arvonlisäystä ja työllisyyttä. Arvonlisäys pienenee korkeimmalla lisäkulutuksen tasolla 17 % suhteessa oletustilanteeseen, kasvihuonekaasupäästövähennykset ovat 55 % pienemmät, raaka-aineiden kulutuksen 68 % pienemmät ja työllisyyden kasvu on jopa 76 % vähäisempää. Raakapuun kysyntää lisäkulutus kasvattaa siinä määrin, että 35 %:n osuudella korjauttamisen nettohyödyt syödään pois ja maksimissaan raakapuun kysyntä kasvaa noin 300 % verrattuna oletustilanteeseen. Luontokadon kohdalla vaikutus on vielä suurempi eli luontokato lisääntyy yli 500 % suhteessa tilanteeseen, jossa kaikki säästö kohdistuisi korjauttamiseen. Korjauttamisesta saadut hyödyt on syöty pois jo noin 20 %:n lisäkulutuksen osuudella.

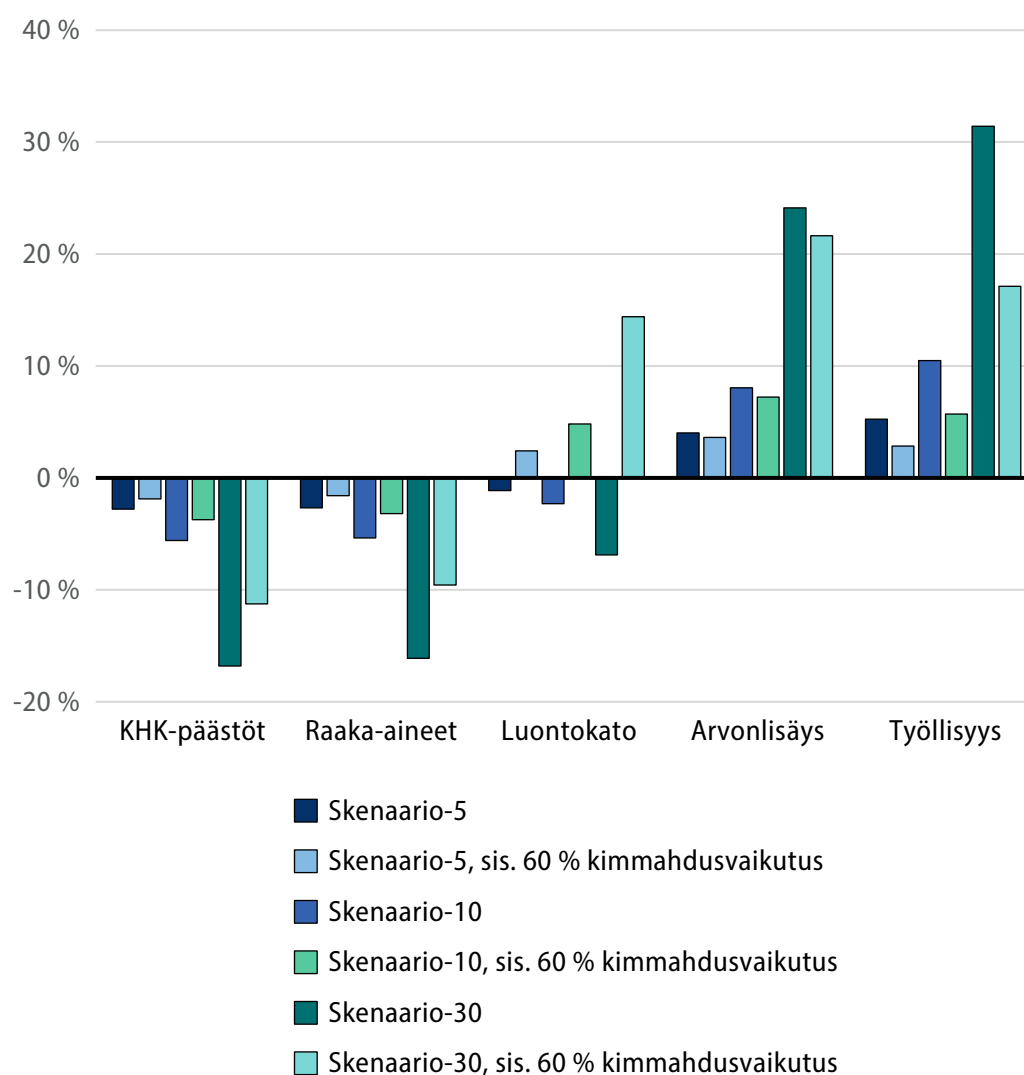
Kuvio 29. Kimmahdusvaikutus eri ympäristö- ja talousvaikutusluokissa.

Kimmahdusvaikutuksen aiheuttama muutos vaikutusluokissa perustuu siihen, että lisäkulutus kohdistuu tuoteryhmiin, joiden arvoketjujen kuormitukset poikkeavat korjaustoiminnan kuormituksista. Lisäkulutus on siis ympäristövaikutuksiltaan korjaustoimintaa haitallisempaa ja tavoiteltavilta arvonlisäys- ja työllisyysvaikutuksiltaan vähäisempää. Kimmahdusvaikutuksen eli lisäkulutuksen osuudelle potentiaalisesta säästöstä voidaan antaa kaksi erilaista tulkintaa. Yhtäältä se kuvaa kotitalouksien halukkuutta maksaa korjauttamisesta eli vastausta kysymykseen: ”kuinka paljon olet valmis maksamaan korjauttamisesta verrattuna tuotteen hankintahintaan?” Toisaalta se voidaan tulkita korjauttamisen hinnaksi: alhaisemmalla hinnalla muuhun kulutukseen jää enemmän rahaa verrattuna uuden tuotteen hankkimiseen, korkeammalla hinnalla päinvastoin.

Kuviossa 30 on tarkasteltu korjauttamisen eri skenaarioiden aikaansaamaa muutosta suhteessa lähtötilanteeseen ilman kimmahdusvaikutusta ja 60 %:n kimmahdusvaikutuksen osuudella. Tällöin oletetaan, että korjauttaminen voisi maksaa 40 % uuden tuotteen hankintahinnasta. Kuviossa esitetään nettotulokset sisältäen

tavararyhmien pienemmät ostot, lisääntyvä korjauttaminen ja lisäkulutus eri tuoteryhmiin. Lähtötilanteeseen verrattuna kasvihuonekaasupäästöt ja raaka-aineiden kulutus jäävät matalammalle tasolle myös kimmahdusvaikutus huomioiden. Arvonlisäys ja työllisyys lisääntyvät kaikissa tarkastelluissa tilanteissa, joskin työllisyysvaikutus pienenee varsin voimakkaasti kulutuksen ohjautuessa tuoteryhmiin, joiden arvonketjun kotimaassa työllistävä vaikutus on korjauttamista vähäisempää. Luontokadon osalta kimmahdusvaikutuksesta aiheutuu luontokadon lisääntymistä suhteessa lähtötilanteeseen. Taustalla on kulutuksen kohdistuminen korjauttamista haitallisempiin tuoteryhmiin.

Kuvio 30. Korjauttamisen eri skenaarioiden vaikutukset ilman kimmahdusvaikutusta ja 60 %:n vaikutuksella suhteessa lähtötilanteeseen.

9 Korjaamisen edistämisen ohjaukset

9.1 Muuttuva EU-lainsäädäntö tukee kuluttajien oikeuksia korjaamiseen

Tällä hetkellä EU:n sopimuslainsäädäntö antaa kuluttajille oikeuden korjauttaa tai vaihtaa vialliset elektroniset tuotteet tai, jos kumpikaan ei ole mahdollista, saada rahat takaisin laillisen takuun voimassaoloaikana. Siksi sähkö- ja elektroniikkalaitteiden valmistajat ja maahantuojat tekevät usein yhteistyötä ammattikorjaajien kanssa. Valmistajat antavat tietyille korjaamoille merkkivaltuudet ja samalla oikeuden käyttää ohjeita, ohjelmistoja ja varaosia. Valmistajat varmistavat tällä tavoin, että korjaukset tehdään laadukkaasti ja laitteita on turvallista käyttää. Kodinkoneteollisuudessa Euroopassa tämä on johtanut 29 000 suoraan tai epäsuoraan yhteistyömalliin liikekumppaneiden kanssa korjaus- ja huoltopalveluissa. (Manoochehri ym. 2022)

Myös ekosuunnitteludirektiiviä ollaan paraikaa korvaamassa ekosuunnitteluasetuksella, jonka tarkoituksena on parantaa tuotteiden kestävyyttä ja korjattavuutta. Ekosuunnitteludirektiiviin verrattuna uudistetun asetuksen soveltamisala on laajempi. Uudistuksessa tulee olemaan esimerkiksi digitaalinen tuotepassi, joka tulee sisältämään tietoa ja ohjeistuksia tuotteen materiaaleista sekä siitä, miten tuotteen voi korjata tai kierrättää. (Energiavirasto 2023). Komissio tulee perustamaan tuotepasseihin liittyen verkkorekisterin, josta kuluttajat voivat etsiä ja vertailla tuotepasseissa olevaa informaatiota. Asetukseen sisältyy myös myymättömien tavaroiden kieltä, joka tulee koskettamaan erityisesti vaatteita, kenkiä ja asusteita kaksi vuotta lainsäädännön voimaantulon jälkeen (pk-yrityksillä aikajänne on kuusi vuotta). Tulevaisuudessa komissio voi laajentaa tuhoamiskiellon piiriin kuuluvia tuotekategorioita. Lisäksi yritysten tulee vastaisuudessa raportoida vuosittain tuhoamiensa tuotteiden määrät ja syyt niiden tuhoamiseen. Ekosuunnitteluasetuksesta saavutettiin joulukuussa 2023 Euroopan parlamentin ja neuvoston välinen poliittinen yhteisymmärrys. Tämän jälkeen tarvitaan vielä sekä Euroopan parlamentin että neuvoston hyväksyntä, jotta asetus tulee voimaan. (Ragonnaud 2024)

Right to repair -direktiiviehdotuksessa pyritään edistämään tavaroiden korjaamista. Ehdotukseen sisältyy velvollisuus tuottajalle tarjota kuluttajille tiettyjen tavaroiden korjauspalveluita. Tällaisia tavaroita ovat esimerkiksi pyykin- ja astianpesukoneet, puhelimet ja tietokoneet. Lisäksi korjausmarkkinoiden vahvistamiseksi varaosien

saatavuus kohtuullisella hinnalla tulee taata sekä korjaamista estävien sopimuksellisten tai tuotteeseen asetettavien ominaisuuksien käyttäminen kielletään. (Euroopan komissio 2024).

Direktiiviehdotuksella muutettaisiin lisäksi myös tavarankauppadirektiiviä siten, että mikäli myydyssä tavarassa on virhe ja tavarankorjaja on vastuussa siitä, tavarankorjaaminen olisi ensisijainen oikaisukeino, jos se on halvempaa tai yhtä kallista kuin virheettömän tavarankorjauksen toimittaminen. (Oikeusministeriö 2023). Direktiivin mukaan jokaisen EU-maan tulee myös toteuttaa verkkoalusta, jonka avulla kuluttajat voivat löytää tietoa korjauspalvelusta sekä maiden tulee toteuttaa vähintään yksi korjaustoimintaa tukeva toimenpide kuten esimerkiksi korjauskeskukset tai paikallisten korjausaloitteiden tukeminen. Näihin voi saada myös EU:n rahoitusta. Asiasta saavutettiin helmikuussa 2024 Euroopan parlamentin ja neuvoston välinen poliittinen yhteisymmärrys. (Euroopan komissio 2024) Euroopan parlamentti äänesti asiasta huhtikuussa 2024, ja äänestyksessä direktiivi hyväksyttiin. Tämän jälkeen tarvitaan vielä Euroopan neuvoston virallinen hyväksyntä, jotta direktiivi tulee voimaan. Neuvoston hyväksynnän jälkeen EU-jäsenmailla olisi 2 vuotta aikaa sisällyttää direktiivin vaatimukset kansallisiin lakeihin. (Euroopan parlamentti 2024)

Ranska on korjattavuuden parantamiseen liittyen EU:n edelläkävijä. Vuonna 2014 ja 2015 Ranskan hallitus hyväksyi kaksi muutosta kuluttajalainsäädäntöön, keskittyen suunnitellun vanhentumisen kriminalisointiin ja tuotteen korjattavuuden parantamiseen (Maitre-Ekern ja Dalhammar 2016, Euroopan ympäristövirasto 2016). Tuotteen korjattavuuden parantamiseksi lakimuutos edellyttää myyjiä kertomaan kuluttajille varaosien saatavuudesta ja tuottajia toimittamaan nämä osat. Jos tätä ei saavuteta, myyjää ja/tai tuottajaa voidaan sakottaa (Maitre-Ekern ja Dalhammar 2016). Tämä politiikka tekee korjaamisesta helpompaa kuluttajille. Suunnitellun vanhentumisen osalta Ranskan parlamentti otti käyttöön uuden lain, joka kriminalisoi tahallisen suunnitellun vanhentumisen (Maitre-Ekern ja Dalhammar 2016, Euroopan ympäristövirasto 2016). Epäsuorasti tämä laki myös helpottaa varaosien hankkimista koskien tiettyjä tuotteita (Dalhammar, Milios ja Richter 2019).

9.2 Korjausalan kansainvälisiä ohjauskeinoja – mitä niistä voi oppia

Taloudelliset ohjauskeinot

Korjauspalvelujen saavutettavuuden ja tarjonnan parantaminen arvonlisäveroa alentamalla

Korjauspalveluiden arvonlisäveron madaltamista myös Suomessa nykyisestä yleisestä arvonlisäveroluokasta ehdotetaan eri lähteissä (mm. Heiskanen ja Korsunova 2023, Haila ym. 2023, Kiertotalous kuluttajakaupassa -politiikkasuositus). Pienten tavaroiden, kuten kenkien ja nahkatavaroiden, vaatteiden ja kodintekstiilien sekä polkupyörien korjaamisen arvonlisäveron alennuksista on kokemuksia jo yli kymmenessä EU:n jäsenvaltiossa.

EU:n jäsenvaltioista Itävalta, Belgia, Tšekki, Irlanti, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Puola, Slovenia, Sveitsi ja Ruotsi ovat soveltaneet alemmaa verokantaa kaikkien edellä mainittujen tuoteryhmien korjaukseen. Portugali on alentanut alv-kantaa 6 prosenttiin vain polkupyörien korjauksen osalta. Muuten arvonlisäverokanta mainituissa maissa vaihtelee 5–13,5 prosentin välillä. (Manoochehri ym. 2022). Esimerkiksi Malta on laskenut arvonlisäveroa 5 prosenttiin, mutta muissa arvonlisäveron vähennyksen käyttöön ottaneissa maissa arvonlisävero on nyt yleisesti 6–9 prosentin luokkaa. (Dalhammar ym. 2020).

Myös Ruotsissa on alennettu eräiden tuoteryhmien, kuten kenkien ja polkupyörien korjaamisen arvonlisäveroa. Tällä pyritään korjaamisen saavutettavuuden parantamiseen ja kuluttajien kannustamiseen valitsemaan korjauspalvelu uuden ostamisen sijaan. Arvonlisävero alennettiin 25 %:sta ensin 12 %:iin, sitten 6 %:iin, josta se vuonna 2023 nostettiin jälleen 12 %:iin. (Dalhammar ym. 2020, Dalhammar 2023)

Arvonlisäveron laskemisen vaikutuksia ei ole laajasti arvioitu, mutta Dalhammar ym. (2020) kysyivät joitakin korjaustoimijoita, vaikuttiko muutos korjauksiin. Enemmistö haastatelluista pyörien korjaajista koki korjausten määrän kasvaneen. On epävarmaa, johtuiko havaittu kasvu juuri arvonlisäveron laskemisesta. Suutarit taas eivät olleet havainneet muutoksia palveluidensa kysynnässä. Suutaripalveluita käyttävät pääasiassa laadukkaita eli kalliimpia kenkiä ostavat kuluttajat. Palvelun hinta ei tässä kuluttajaryhmässä välttämättä vaikuta merkittävästi korjauspäätökseen. Vaikka haastattelujen perusteella korjausten määrä ei varsinaisesti kasvanut, arvonlisäveron alentaminen mahdollisesti paremman kannattavuuden korjauspalveluille eikä korjauspalveluyrittäjien ole tarvinnut nostaa hintojaan. Kokonaisuudessaan ohjauskeinon vaikutus jäänee varsin pieneksi. (Dalhammar ym. 2020, Dalhammar 2023)

Verovähennykset ja kestävien tuotteiden verohelpotukset

Ruotsissa on käytössä ns. RUT-verovähennys, jota sovelletaan myös mm. kotona tehtäviin kodinkoneiden korjauksiin. Se eroaa Suomen kotitalousvähennyksestä siinä, että sitä hakee palvelun suorittanut yrittäjä. Jotkut yrittäjät ovatkin kritisoineet systeemiä työlääksi verovähennyksestä saatavaan hyötyyn nähden. (Dalhammar ym. 2020, Rutavdrag 2020)

Ranskassa on myös käytössä systeemi, jossa tuottajat maksavat tuotteistaan eräänlaisia tuottajavastuuveroa perustuen tuotteiden käyttöikään ja korjattavuuteen. Tuottajavastuuvero on pienempi tuotteissa, joiden käyttöikä on pitkä tai sitä voidaan pidentää. Maksut kerätään rahastoon, josta rahoitetaan sertifioitujen korjaajien korjauspalveluiden alennuksia kuluttajille. Veroa maksetaan esimerkiksi elektroniikkatuotteista, huonekaluista, joistain kodin tekstiileistä, kengistä ja leluista. Jotta kuluttaja korjauspalvelusta saa alennusta, korjattavan tuotteen takuu ei saa olla enää voimassa. (Dalhammar ym. 2022, République Française 2024)

Korjaamisen tukeminen

Korjaamista voidaan tukea sekä kansallisesti että kuntien esimerkiksi tukemalla korjausyrittäjiä tai myöntämällä korjausavustuksia kuluttajille. Tässä kappaleessa on tarkasteltu erityisesti Wienin ja Itävallan myöntämiä korjausseteleitä sekä lyhyesti Ranskan myöntämää korjausavustusta.

Wienin ja Itävallan korjaussetelit

Wienissä otettiin syyskuussa 2020 käyttöön korjausseteli, jolla kuluttajat saivat 50 prosentin alennuksen Wienin alueella toimivien yritysten tarjoamista korjauspalveluista. Maksimialennus oli 100 euroa korjauksen bruttohinnasta. Asiakkaat rekisteröityivät ja latasivat setelin käyttöönsä verkossa, ja korjausyrietykset saivat summan jälkepäin kaupungilta. Vuoden 2021 loppuun mennessä korjattiin 35 000 tuotetta. Kokeilun budjetti oli 1,5 miljoonaa euroa. (Kiertotalous kuluttajakaupassa -hanke 2023). Wienin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt setelille lisärahoitusta vuoteen 2027 asti. (Böhm ja Novak 2024)

Itävallan laajuinen korjausseteli, joka kohdistuu elektroniikan ja erilaisten kodinkoneiden korjaamiseen, otettiin käyttöön huhtikuussa 2022. Tuki yhtä korjausta kohden on korkeintaan 50 % tai 200 euroa korjauksen bruttokustannuksista. Lisäksi korjaamisen hinta-arvioita tuetaan korkeintaan 30 eurolla per tuote. Wienin mallista poiketen Itävallan korjaussetelin tukisumma maksetaan korjauspalvelun tilanneelle ja maksaneelle asiakkaalle jälkikäteen eikä korjauspalvelun tuottajalle. Seteleitä on saatavilla 31.3.2026 asti tai niin kauan kuin rahoitusta riittää. (Bundesministerium für Klimaschutz, Umwelt, Energie, Mobilität, Innovation und Technologie 2023)

Itävallan ohjelman budjetti on 130 miljoonaa euroa, ja rahoitus on tullut EU:n Next generation Fund -rahastosta. Itävallan ilmastoministeriö julkaisi huhtikuussa 2023 ensimmäisiä tuloksia korjausseteliohjelman oltua voimassa vuoden verran. Ensimmäisen vuoden aikana korjausseteliä haettiin 567 076 kertaa ja palveluita tuotti 3 538 kumppaniyritystä. Suosio ylitti odotukset, sillä vasta vuoden 2026 alkuun arvioitu määrä, 400 000 seteliä, ylitettiin reippaasti jo ensimmäisenä vuonna. Kaikissa Itävallan osavaltioissa eniten korjattiin älypuhelimia. (Klimaschutzministerium 2023)

Alkuun Itävallan korjausseteli toimi Wienin mallin mukaan niin, että korvaus setelin käytöstä maksettiin jälkikäteen korjauksen toteuttaneelle yritykselle laskua vastaan. Petostapausten, kuten tekaistujen laskujen vuoksi, setelien jakaminen keskeytettiin huhtikuussa 2023 järjestelmän säätämisen vuoksi. Setelien hakeminen ja tukien maksaminen jatkui jälleen syyskuussa 2023. (Land Oberösterreich 2023, Böhm ja Novak 2024)

REPAIRED-hankkeessa toteutettiin asiantuntijahaastattelu sen selvittämiseksi, millaisia kokemuksia korjaussetelistä on saatu ja mikä on toiminut hyvin ja missä olisi ollut parantamisen varaa.

Haastattelun mukaan (Böhm ja Novak 2024) korjausseteliä voidaan käyttää korjauspalveluita tarjoavissa yrityksissä, jotka kuuluvat Wienin korjausverkostoon (Reparaturnetzwerk). Verkosto on ollut olemassa yli 25 vuotta ja se koostuu yrityksistä, joiden pääasiallinen toimiala on korjaaminen. Yritykset tarjoavat laajasti erilaisten tavaroiden korjauspalveluja, kuten elektroniikkalaitteiden, polkupyörien, puutarhatyökalujen ja -laitteiden sekä tekstiilien ja kenkien korjausta. Verkostossa oli alkuun mukana noin 70 yritystä.

Korjaussetelijärjestelmän käytössä olon aikana Wienin korjausverkoston jäsenmäärä on kasvanut noin 150 yritykseen. Päästäkseen verkoston jäseneksi yrityksen henkilötyöpäivistä vähintään 50 % tulee kohdistua tavaroiden korjaamiseen liittyvään työhön. Lisäksi yritysten on toimittava tavaroiden tuotemerkeistä ja valmistajista riippumattomasti eli korjattava vähintään kolmea eri tuotemerkkiä. (Böhm ja Novak 2024) Itävallan laajuinen korjausseteliohjelma eroaa tässä kohden Wienin mallista siinä, ettei korjausyrityksille ole erityisiä kriteereitä järjestelmään mukaan pääsemiseksi. Riittää, että yritys on rekisteröitynyt yritykseksi listatuilla toimialoilla, on sosiaalinen yritys tai myy korjattavia laitteita. Yrityksien toimintaa korjaamisen parissa ei kuitenkaan arvioida etukäteen. (Böhm ja Novak 2024)

Ennen Wienin korjausverkoston perustamista Itävallan eri osavaltioissa on toiminut erilaisia korjaamista tukevia ohjelmia, joita tarkasteltiin Wienin korjausetelijärjestelmää laadittaessa. Näissä ohjelmissa korjauspalvelua käyttäneet henkilöt tekivät korjausavustushakemukset korjaamisen jälkeen, mikä vaatii paljon hallinnollista työtä sekä kuluttajalta että hallinnolta. Lisäksi avustuspäätöksen saamisessa saattoi kestää kaksi tai kolme kuukautta, mikä voi olla kuluttajalle pitkä aika joutua odottamaan avustussumman saapumista pankkitilille. (Böhm ja Novak 2024)

Wienin korjauseteliohjelmissa haluttiin välttää suurta hallinnollista kuormaa sekä avustuspäätösten venymistä. Korjausetelien hakemiseen ja järjestelmän hallintaan rakennettiin uusi verkossa toimiva sähköinen järjestelmä. Korjauspalvelua käyttävän kuluttajan on rekisteröidyttävä järjestelmän käyttäjäksi, jonka jälkeen hänellä on mahdollisuus ladata korjauseteli sähköisesti. Korjausetelin käyttäjän ei tarvitse olla wieniläinen, mutta korjauksen tulee tapahtua Wienissä sijaitsevassa korjausverkostoon kuuluvassa yrityksessä. Korjauseteli on voimassa kaksi viikkoa lataamisesta, jonka aikana kuluttajan on varattava tavaran korjaus jostakin verkostoon kuuluvasta korjausyrityksestä. Kun yritys on tallentanut korjausetelin järjestelmään, seteli ei voi enää vanhentua, eli varsinainen korjaus voi tapahtua kuluttajan ja korjaajan välisen sopimuksen ja aikataulun mukaan. (Böhm ja Novak 2024)

Kun korjaus on valmis, yritys kirjaa sen korjausetelijärjestelmään. Asiakkaan tulee vielä tarkistaa kirjaus. Tämän jälkeen korjauseteliä käyttänyt henkilö voi ladata uuden setelin sähköisestä järjestelmästä. Sama henkilö voi käyttää monta korjauseteliä, mutta niitä voi olla voimassa vain yksi kerrallaan. (Böhm ja Novak 2024)

Yritykset vähentävät korjausetelin avustussumman suoraan korjauspalvelun hinnasta ja laskuttavat sitten Wienin kaupungilta korjausetelin arvoa vastaavan summan. Prosessi on pyritty pitämään mahdollisimman lyhyenä, keskimäärin kymmenen päivän mittaisena. Koska mukana olevien yritysten liikevaihto koostuu pääosin korjauksesta, pitkät viiveet maksamisessa vaikuttaisivat yritysten kassavirtaan merkittävästi. (Böhm ja Novak 2024)

Aiemmin toteutetuissa Itävallan eri osavaltioiden korjausavustusjärjestelmissä ohjelmaan varattu rahoitus saattoi loppua kesken, jolloin osa hakijoista ei saanutkaan hakemaansa avustusta. Wienissä tiedetään setelien rekisteröimisen takia koko ajan, montako seteliä on kulloinkin liikkeellä, setelien käytöstä koituvat kustannukset (max. 100 euroa per korjaus), ja se, kuinka paljon budjettia on jäljellä uusien seteleitä varten. Kun tiedetään, että rahaa on käytettävissä uusiin seteleihin, voidaan niitä myös markkinoida kuluttajille. Tyypillisesti seteleitä markkinoidaan

vaiheittain parin-kolmen kuukauden ajan. Sitten pidetään markkinoimisessa tauko, jotta myös korjausyritykset ehtivät tehdä tilatut korjaukset sovitussa ajassa. (Böhm ja Novak 2024)

Wienin kaupunki on palkannut korjaussetelijärjestelmän hallinnointiin puolipäiväisen työntekijän korjauslaskujen tarkistamiseen. Lisäksi tarvitaan noin 1,5–2 henkilön työpanos laskujen käsittelyyn taloushallinnossa ja jonkin verran työaikaa kaupunkilaisten kysymyksiin vastaamiseen. (Böhm ja Novak 2024)

Wienin järjestelmää on kritisoitu siitä, että korjausverkostoon päästäkseen yrityksen henkilötyöpäivistä vähintään 50 %, on kohdistuttava korjaamiseen ja siihen liittyvään työhön. Wienin alueella on paljon yrityksiä, jotka eivät täytä tätä kriteeriä ja jäävät verkoston ulkopuolelle. Tällaisia ovat esimerkiksi uusia tai käytettyjä tuotteita myyvät yritykset, jotka lisäksi tarjoavat korjauspalveluita. Korjaussetelien hakemisen sähköistä järjestelmää on kritisoitu siitä, että henkilöt, jotka eivät käytä tietokonetta, eivät voisi hyötyä setelistä. Korjausseteli on kuitenkin mahdollista saada myös postitse, mutta mahdollisuutta ei ole erikseen markkinoitu. Helmikuuhun 2024 mennessä noin 300 korjausseteliä oli myönnetty postitse. (Böhm ja Novak 2024)

Wienin kaupungin ympäristöhallinnon arvion mukaan korjaussetelin käyttö tavaroiden korjaamiseen uuden ostamisen sijasta on tuottanut 2 700 tonnin hiilidioksidipäästövähennykset. Syksyllä 2023 Wienissä käynnissä olleen toisen rahoituskauden aikana korjattiin 6 200 tavaraa. Arvioinnissa laskettiin, että näistä korjauksista syntyi noin 170 tonnin hiilidioksidipäästövähennykset. (Böhm ja Novak 2024)

Sekä haastattelun (Böhm ja Novak 2024) että Piringerin ja Schwarzmüllerin (2023) selvityksen mukaan korjaussetelit ovat saaneet yrityksiltä positiivisen vastaanoton: haastateltujen korjausalan yritysten liikevaihto kasvoi oman arvion mukaan 20–50 %. Haastatellut yrittäjät kuvailivat, että korjausseteli madalsi asiakkaiden kynnystä erityisesti kalliiden ja työläämpien korjausten, kuten pesukoneen rummun tai tietokoneen emolevyn vaihtamisen, tilaamiseen. (Piringer ja Schwarzmüller 2023.)

Ranskan korjausavustus

Ranskan hallitus taas myöntää 10–45 euron tuen eri laitteiden korjaamiseen. Esimerkiksi rikkinäisen kannettavan tietokoneen korjaukseen myönnetään 45 euroa, matkapuhelimen korjaukseen 25 euroa ja imurin korjaukseen 15 euroa. Aluksi avustus käsittää 30 kotitaloustuotetta, mutta tuoteryhmien määrän on tarkoitus kasvaa tulevaisuudessa. Lisäksi tuettuja korjauspalveluita tarjoavat toimijat voivat ottaa käyttöön QualiRépar-merkin, joka kertoo asiantuntemuksesta näiden tuoteryhmien korjaamisessa sekä oikeudesta saada tukea korjaamiseen. Tukiohjelma on tarkoitettu laitteille, jotka eivät ole enää takuun piirissä. (Connexion France 2022)

Informaatio-ohjauksella tietoa korjaamisen tueksi

Informaatio-ohjauksella ja viestintäkampanjoilla voidaan nostaa esiin korjaamiseen ja tavaroiden korjattavuuteen liittyviä asioita sekä jakaa tietoa mahdollisista verovähennyksistä ja korjaamisen tuista. Informaatio-ohjauksena voivat toimia esimerkiksi erilaiset korjattavuusmerkinnät. Esimerkiksi Ranskassa otettiin käyttöön vuonna 2021 korjattavuusindeksi, jossa tuotteen korjattavuus tuli arvioida asteikolla 1–10. Korjattavuusindeksi tulee merkitä älypuhelimiin, kannettaviin tietokoneisiin, pesukoneisiin, televisioihin ja pölynimureihin. Korjattavuusindeksin tarkoituksena on antaa kuluttajille tietoa tuotteiden korjattavuudesta ostopäätöstä tehdessä sekä kannustaa yrityksiä parantamaan tuotteiden korjattavuutta, mikä näkyisi indeksissä. Ranskan korjattavuusindeksiä on tosin kritisoitu mm. läpinäkyvyyden puutteesta, jonka korjaamiseksi on ehdotettu nettisivun perustamista, jonne kerättäisiin tietoa siitä, miten eri tuotteita tuottavat yritykset laskevat korjattavuusindeksinsä. (Halte Obsolescence 2022)

Korjaamisen tietoa tukevat tavaroiden omatoimista korjaamista sekä korjauspalveluiden löytämistä. Alustoilla jaetaan korjausohjeita, tietoja varaosien myyjistä sekä korjauspalveluiden tarjoajista eri alueilla. Koordinaattorina voi toimia kaupunki, kunta tai alueellinen/valtakunnallinen taho. Esimerkiksi Skotlannissa Zero Waste Scotland on voittoa tavoittelematon organisaatio, jota rahoittaa Skotlannin hallinto. Organisaation yhtenä tehtävänä on jakaa tietoa kiertotaloudesta oman verkkoalustan kautta. Lisäksi organisaatio tarjoaa rahoitusta seitsemälle kolmannen sektorin organisaatiolle, jotka lisäävät korjaamiseen liittyviä koulutusmahdollisuuksia. Koulutukset kattavat huonekalujen, elektroniikan ja tekstiilien korjauksen. (Dalhammar ym. 2020, Zero Waste Scotland 2024)

Belgian Leuvenin kaupungin johtamassa Interreg SHAREPAIR -hankkeessa on taas kehitetty joukko digitaalisia työkaluja, jotka tukevat sekä korjausalan ammattilaisia että vapaaehtoisia korjaamisesta kiinnostuneita kansalaisia. Työkalut auttavat korjaajia jakamaan kokemuksia, neuvoja ja vinkkejä muille. Hanke on myös perustanut kaupunkiportaalin, jonka karttojen avulla asiakkaat löytävät sopivan korjauspalvelun tarjoajan. Myös muut kaupungit tai kunnat voivat liittyä ja saada pääsyn digitaalisiin SHAREPAIR-työkaluihin, joita voidaan mukauttaa paikallisiin tarpeisiin. (SHAREPAIR-hanke 2023) Tällaisia työkaluja ovat kaupunkiportaalin lisäksi mm. kartat, josta löytyy korjauspalveluja sekä korjaustapahtumia Euroopassa, tietopankki, josta löytää tietoa tavaroiden korjausmahdollisuuksista sekä työkalu, joka kerää yhteen tietoa 3D-tulostukseen liittyviä ratkaisuisista esim. puuttuviin tai rikkonaisiin varaosiin liittyen (Sharepair 2024).

Parantamalla korjaustoiminnan olosuhteita ja mahdollisuuksia voidaan edistää korjauskulttuuria ja korjauspalveluiden saavutettavuutta. Esimerkiksi erilaiset korjauskeskittymät ts. korjaushubit, joissa tarjotaan työkaluja ja apua korjaamiseen, voivat edistää korjaamista. Tällaisia löytyy ainakin Skotlannista, Alankomaista ja Saksasta. Lisäksi korjauskeskittymät voivat auttaa uusia korjaustoimijoita pääsemään markkinoille, kun ei tarvitse maksaa yksin korkeita tilavuokria tai tehdä mittavia alkuinvestointeja.

Esimerkiksi Belgiassa toimii EU-rahoitteinen RReuse (Reuse and Recycling European Union Social Enterprise), joka on voittoa tavoittelematon kansainvälinen sosiaalisten yritysten verkosto. Sen tavoitteena on yhdistää ja tukea mm. korjauspalveluja tarjoavia yrityksiä muiden kiertotaloustoimijoiden ohella. Verkosto pyrkii edustamaan ja edistämään yritysten etuja, jakamaan tietoa, sekä vaikuttamaan myös relevanttiin EU-politiikkaan. (RReuse 2024)

9.3 Potentiaalisia ohjauskeinoja korjauttamisen vauhdittamiseksi

Kansainvälisen kirjallisuuden (ks. luku 9.2) sekä hankeryhmän aiemmin toteuttamien hankkeiden perusteella laadittiin alustava lista mahdollisista ohjauskeinoista korjauspalveluiden edistämiseksi (Taulukko 15). Ohjauskeinot vastaavat yrityshaastatteluissa ja yrityskyselyssä esiin nousseisiin korjauspalveluiden laajentamisen kolmeen keskeiseen esteeseen: korjauspalveluiden heikko kannattavuus, koulutetun työvoiman saatavuus ja kuluttajien korjauspalveluiden käyttö.

Taulukko 15. Mahdollisia ohjauskeinoja korjauspalvelujen edistämiseksi

Korjauspalveluiden kannattavuuden parantaminen

Alennetaan polkupyörien, kenkien ja nahkatavaroiden sekä vaatteiden ja kodintekstiilien korjauspalveluiden alvia. Korjauspalvelut kuuluvat yleiseen alv-kantaan.

Laajennetaan kotitalousvähennystä kotona tapahtuviin korjauspalveluihin (mm. huonekalut, kodinkoneet ja polkupyörät)

TKI-tukea uusien korjauspalvelukonseptien kehittämiseen

Tuetaan uusien korjausryttäjäien tuloa markkinoille

Esim. tukia tilojen vuokriin tai alkuinvestointeihin

Tavaroiden korjaussetelit ja/tai -bonukset

Tuetaan varaosien 3D-tulostuksen mahdollisuuksia

Otetaan käyttöön suunnitellun vanhenemisen kielto

Ympäristöväättämien ja -merkintöjen valvonnan tehostaminen

Korjauspalveluiden osaavan työvoiman varmistaminen

Tekstiili- ja muotialan ammatillisen perustutkinnon puitteissa

Varmistetaan suutarin osaamisalan saatavuus valtakunnallisesti.

Lisätään tekstiilihuoltajan osaamisalaan käytettyjen tuotteiden kokonaisvaltaiseen korjaamiseen ja huoltamiseen liittyvä painotus.

Perustetaan elektronisten laitteiden (esim. mobiililaitteet, kodinkoneet) huoltoon ja korjaamiseen valmentava perustutkinto

---

Kehitetään ammatti- ja erikoisammattitutkintoja korjausalalle

---

Oppisopimuskoulutus paremmin palvelemaan korjausalaa

Suhteutetaan ammattiin kouluttavan työpaikan saamat korvaukset vastaamaan paremmin sen koulutukseen käyttämiä resursseja

---

Lisätään ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin opintokokonaisuuksia, jotka syventyvät kiertotalouden teemoihin

---

Kehitetään 3D-tulostuksen koulutusta palvelemaan korjaamista

Kuluttajien kannustaminen käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin

---

Tuetaan korjaamisen palvelukeskusten perustamista

Tuetaan korjaajien verkoston kehittämistä

Laadukasta korjauspalvelua tarjoaville palveluntarjoajille kolmannen tahon myöntämä merkki

---

Portaittainen vero riippuen tuotteiden käyttöiästä

Maksu tai vero kertakäyttötuotteille

Tavaroiden korjaussetelit ja/tai -bonukset

Viestintäkampanjoita korjaamisesta

Energiamerkinnän kaltainen visuaalinen korjattavuusmerkintä

Tuetaan korjaamista edistävien tapahtumien, kilpailujen ym. järjestämistä

Vakuutusyhtiö tarjoaisi (koti)vakuutusta, jossa omavastuu puolitetään siinä tapauksessa, jos rikkimenneen tavarahan korjauttaa korjauspalvelua käyttäen

---

9.4 Ohjauskeinotyöpajan tuloksia

Hankeryhmän esittämiä ohjauskeinoja arvioitiin työpajassa, johon osallistui korjausalan ammattilaisia ja etujärjestöjä sekä muita asiantuntijoita, jotka tuntevat korjausalaa (ks. luku 2.6). Aluksi työpajan osanottajat arvioivat ohjauskeinoja eri näkökulmista yksilötyönä lomakkeen avulla (Liite II). Arviointi osoittautui vaikeaksi, joten pisteytyksiä kannattaa tarkastella kokonaisuutena yhdessä kutakin tavoitetta koskevien ryhmäkeskusteluiden tulosten kanssa. Alla on kuvattu päätulokset kunkin tavoitteen osalta.

Korjauspalveluiden kannattavuuden parantaminen

Työpajassa arvioitiin ehdotetuista ohjauskeinoista potentiaalisimmiksi korjaussetelit, korjauspalvelujen arvonlisäveron alentaminen ja pienyrityksille suunnatut TKI-tuet. Lisäksi ryhmäkeskustelussa nostettiin esille korjaushubien tukeminen tärkeänä ohjauskeinona.

Korjausseteliä pidettiin työpajakeskustelussa erityisen positiivisena ja kannustavana ideana, jota olisi helppo kokeilla. Kuluttajat ovat tottuneet palveluseleihin, joten korjausseteli voisi olla helppo omaksua. Kokeilu voisi tapahtua alueellisesti, ja mahdollisesti EU-rahoituksella. Kokeilun arvioitiin tuottavan jonkin verran hallinnollista työtä, mutta sitä voisi vähentää hyödyntämällä esimerkiksi kunta- ja taloushallinnon olemassa olevia systeemejä. Digitaalisen palvelun suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota sen toimivuuteen. Tuki maksettaisiin korjauspalvelun suorittaneelle yritykselle, joka on valikoitunut mukaan kokeiluun tiettyjen kriteerien mukaan. Kokeilu vaatisi rahoitusta, jota voisi mahdollisen hankerahoituksen lisäksi järjestää esimerkiksi lisäämällä setelin kustannukset uusien tuotteiden hintaan, kuten esimerkiksi Ranskassa pikamuotivaatteiden hintaan tuleva lisämaksu. Kokeilu voisi sisältää myös viestintää kuluttajille korjaamisen vaikutuksesta, esimerkiksi tietoa kasvihuonekaasupäästöjen tai luonnonvarojen käytön vähenemisestä verrattuna uuden ostamiseen. Lisäksi pohdittiin setelin muita käyttömahdollisuuksia: esimerkiksi uusien kodinkoneiden mukana voisi tulla myös korjausseteli.

Arvonlisäveron alennuksen arveltiin olevan keinoista yksinkertaisin ja kuluttajille selkein toimenpide. Se voisi parantaa yritysten kannattavuutta, varsinkin jos hintoja ei alenneta. Veron alennuksesta johtuva vähennys valtion verotuloihin kompensoituisi mahdollisesti työllistävällä vaikutuksella. Arvonlisäveron alennuksen lisäksi kotitalousvähennyksen laajentamiselle nähtiin perusteita, esimerkiksi kodinkonekorjauksen asiakkaat ovat siitä kiinnostuneita.

Erilaiset korjaushubit tai muut vastaavat korjaustoimijoiden ja yritysten keskittymät esimerkiksi liikekeskuksissa nähtiin hyvänä ajatuksena, koska ne vähentäisivät logistiikkaan ja tilakustannuksiin liittyviä kuluja sekä mahdollisesti toisivat uusia asiakkaita. Myös korjausyrittäjien verkostoituminen nähtiin tärkeänä.

Keskustelussa nousi esiin myös tarve korjaamisen välityspalveluille tai korjauspalveluja kokoaville palveluille. Esimerkkinä mainittiin TaskRabbit -palvelu, jonka kautta on helppo löytää kotikäyntejä tekeviä korjaajia.

Osaavan työvoiman varmistaminen korjauspalveluihin

Työpajassa arvioitiin potentiaalisimmiksi ohjauskeinoksi, joilla varmistetaan osaava työvoima korjauspalveluihin, oppisopimuskoulutuksen kehittäminen ja kiertotalouden keskittyvien opintokokonaisuuksien tuominen korkeakouluihin.

Oppisopimuskoulutusta pidettiin yrittäjälle riskialttiina, sillä kustannukset kaatuivat tällä hetkellä yrityksen maksettaviksi. Pien- ja mikroyrittäjien on vaikeaa ottaa oppisopimusopiskelijoita, sillä opiskelijan kouluttaminen vie aikaa omalta työltä ja palkkakustannukset nousevat. Oppisopimuskoulutukseen voisi ottaa käyttöön portaittaisen tuen, jossa koulutuksen alkaessa yrittäjää tuettaisiin tietyllä rahasummalla, ja tukea vähennettäisiin ajan myötä, koulutettavan osaamisen kasvaessa. Oppisopimuskoulutuksen kautta työllistyy varmemmin kuin korjausalan kouluista valmistuttaessa.

Korkeakoulujen kiertotalouden opintokokonaisuudet nähtiin hyvänä keinona isompien kokonaisuuksien ja liiketoiminnan luomiseen. Korkeasti koulutettujen kiertotalousosaajien arveltiin pystyvän perustamaan uudenlaisia yrityksiä. Ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on valmiudet järjestää poikkiammatillista yhteistyötä ja laajoja verkostoja sekä isoja ja näkyviä projekteja, jotka kehittävät alaa ja luovat innovaatioita. Ohjauskeino on myös kustannustehokas, jos käytetään olemassa olevia resursseja koulutuksen kohdentamiseen.

Työpajassa pohdittiin myös 3D-tulostuksen koulutusta, jonka nähtiin olevan potentiaalinen, mutta siinä on vielä paljon avoimia kysymyksiä. Elektroniikkalaitteiden valmistajilla on omat standardoidut varaosansa, mikä vaikeuttaa varaosien tulostamista. Toisaalta tulostamisen avulla tarve lukuisten erilaisten varaosien säilyttämiseen vähenisi ja korjausprosessi nopeutuisi. 3D-tulostus voi myös edistää huoltovarmuutta, sillä se vähentäisi riippuvuutta varaosien tuottajamaista. 3D-tulostuksen koulutuksen kehittäminen on haastavaa ekosysteemin ja lainsäädännön

vielä puuttuessa. Teknologia saattaa kehittyä huomattavasti lähivuosina, joten mahdollinen koulutus saattaa olla jo vanhentunutta opiskelijan valmistuessa. Koulutuksen kehittäminen olisi kuitenkin hyvä aloittaa jo nyt.

Työpajassa tunnistettiin korjausalan koulutuksen ongelmia, joita korjaamalla alalle kouluttautuminen sujuvoituisi. Koulutuspaikkakunnilla on harvoin riittävästi työharjoittelupaikkoja ja opiskelijat kulkevat harjoitteluun pitkienkin matkojen päähän, mikä vaikeuttaa harjoittelua. Valmistumisen nopeuttamiseksi aikuisopiskelijoiden aiempi osaaminen tulisi huomioida. Korjaamisen teemoja voisi sisällyttää jo peruskoulun opetussuunnitelmiin, jotta korjaaminen tulisi ihmisille pienestä pitäen tutuksi eikä alan ammattioppilaitoksessa tarvitsisi aloittaa aivan perusasioista.

Lisäksi keskustelussa ehdotettiin, että korjausalalla voisi soveltaa ns. koodaus-bootcampeja eli lyhytkoulutuksia, joiden päätteeksi voi saada työpaikan. Kurssin voisi käydä vaikka ennen oppisopimiskoulutuksen aloittamista pohjatietojen saamiseksi. Malli toimisi myös alalla tarvittavan lisäkoulutuksen hankkimiseen. Valtio voisi tukea tällaisten kurssien järjestämistä, ja ihmiset voisivat olla halukkaita myös itse maksamaan niistä.

Korjausalan imagolla on myös olennainen merkitys alalle hakeutumiseen. Korjausalalle arvioitiin ennemmin päädyttävän kuin hakeuduttavan, ja esimerkiksi vaatealalla opiskelijat suuntautuvat mieluummin suunnittelupuolelle kuin korjaamiseen.

Kuluttajien kannustaminen korjauspalveluiden käyttämiseen

Ohjauseinoista, joilla saadaan kuluttajat käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin, potentiaalisimpina pidettiin työpajassa korjaajien verkoston kehittämisen tukemista, kertakäyttötuotteiden verottamista tai lisämaksua, tuotteiden korjattavuusmerkintöjä ja vakuutusyhtiöiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Korjaajien verkostot edistäisivät korjauspalveluiden löydettävyyttä kuluttajien näkökulmasta. Esimerkiksi korjauspalveluja voisi sijoittaa palvelukeskuksiin, mikä toisaalta saattaa olla hankalaa pienemmillä paikkakunnilla.

Kertakäyttötuotteiden tai ei-korjattavien tuotteiden verottaminen tai niihin kohdistuvat lisämaksut nähtiin myös yhtenä keinona edistää korjauspalvelujen käyttöä. Uusia maksuja tai veroja arveltiin olevan vaikea toteuttaa, mutta onnistuessaan ne voisivat olla erityisen vaikuttavia.

Korjattavuusmerkintä tuotteessa voisi olla energiatodistuksen tyylinen visuaalinen merkintä, joka antaisi kuluttajalle tietoa ostopäätösten tueksi. Lisäksi pohdittiin ei-korjattavien tuotteiden mainonnan sääntelyä ja merkintöjä, joilla ”varoitettaisiin” tuotteen kertakäyttöisyydestä tai korjauskelvottomuudesta esimerkkinä tupakka-askien varoitusmerkinnät. Esimerkkinä mainittiin myös Ranskan viisiportainen malli elintarvikkeiden terveellisyyteen liittyen.

Vapaaehtoinen vakuutusyhtiöiden kanssa tehtävä yhteistyö arvioitiin vaikuttavaksi, mutta haastavaksi keinoksi. Joillakin aloilla arveltiin yritysten vaikuttavan siihen, miten vakuutusyhtiöt korvaavat korjaamista verrattuna korvaamiseen uudella. Vakuutusyhtiöt tekevät yhteistyötä jälleenmyyjien kanssa esimerkiksi antamalla asiakkaille lahjakortin tiettyyn myymälään. Voisi ehkä toteuttaa samantyylistä yhteistyötä korjauspalveluja tarjoavien yritysten kanssa. Tämä saattaa vaatia myös yhteiskunnan kannustusta. Lisäksi pohdittiin, voisivatko vakuutusyhtiöt myös mahdollistaa tavaroiden huoltamista rikkoutumisen ehkäisemiseksi. Vakuutusten ikävähennykset eivät myöskään kannusta tavaroiden pitoon ja huoltoon, eivätkä ne ota huomioon tuotteen laatua.

Työpajakeskustelussa pohdittiin myös korjaamiseen liittyviä viestintäkampanjoita, jotka kohdennettaisiin erityisesti niille, jotka eivät vielä käytä korjauspalveluja. Viestinnässä tulisi erityisesti miettiä, mitä korjauspalveluiden käytön esteitä kullakin ryhmällä on. Viestinnän tulisi olla jatkuvaa, jotta tuloksia syntyisi. Valistuskampanjoin voisi lisätä ymmärrystä tuotteiden laadusta ja korjattavuudesta. Lisäksi sosiaalisen median vaikuttajilta voisi ostaa mainospalveluita.

9.5 Potentiaalisimmat ohjauseinot

Työpajan tulosten ja hankeryhmän harkinnan perusteella laadittiin lista potentiaalisimmista ohjauseinoista vastaamaan korjauspalveluiden laajentamisen kolmeen keskeiseen esteeseen (Taulukko 16). Taulukkoon otettiin mukaan ne ohjauseinot, joita ryhmäkeskusteluissa (luku 9.3) ja yksilöarvioinnin pisteytyksessä pidettiin potentiaalisimpina (Liite III). Listassa ei ole kuitenkaan mukana arvonlisäverotuksen alennus, koska sen vaikuttavuus Ruotsin kokemusten perusteella ollut varsin pieni.

Vaikka tiedotus ei olekaan tässä listassa mukana, se on tärkeää muiden ohjauseinojen yhteydessä. Muutenkin on järkevää ottaa käyttöön erilaisten ohjauseinojen yhdistelmä yksittäisten ohjauseinojen sijaan.

Taulukko 16. Mahdollisia ohjauskeinoja korjauspalvelujen edistämiseksi**Korjauspalveluiden kannattavuuden parantaminen**

Suunnataan TKI-tukea korjauspalvelukonseptien kehittämiseen, myös pienyrityksille

---

Tavaroiden korjaussetelit ja/tai -bonukset

Korjauspalveluiden osaavan työvoiman varmistaminen

Oppisopimuskoulutus palvelemaan korjausalaa

Suhteutetaan ammattiin kouluttavan työpaikan saamat korvaukset vastaamaan paremmin sen koulutukseen käyttämiä resursseja

---

Lisätään ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin opintokokonaisuuksia, jotka syventyvät kiertotalouden teemoihin

Kuluttajien kannustaminen käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin

---

Tuetaan korjaajien verkoston/verkostojen kehittämistä

Maksu tai vero kertakäyttötuotteille

Energiamerkinän kaltainen visuaalinen korjattavuusmerkintä

Vakuutusyhtiö tarjoaisi (koti)vakuutusta, jossa omavastuu puolitetaan siinä tapauksessa, jos rikkimenneen tavaran korjauttaa korjauspalvelua käyttäen

---

10 Yhteenveto ja suositukset

Tässä luvussa esitetään yhteenveto selvityksen tuloksista, pyritään vastaamaan luvussa 1 esitettyjen osatavoitteiden mukaisiin kysymyksiin ja esitetään suosituksia korjauttamista edistäviksi ohjauskeinoiksi.

10.1 Korjauttamisen tilannekuva

Korjauspalveluiden tarjonta

Korjauspalveluiden toimiala on tällä hetkellä pieni: vuoden 2022 liikevaihto oli 386 miljoonaa euroa ja henkilöstö 2 526 htv. Erialaisten teknisten laitteiden korjaus muodosti vuonna 2022 noin 83 % kaikesta tavaroiden korjaamisen liikevaihdosta. Suurin liikevaihto oli tietoteknisten laitteiden ja kotitalouskoneiden korjaamisessa. Näillä aloilla on liikevaihto myös kasvanut merkittävästi vuosina 2018–2022. Suutariyritysten liikevaihto on puolestaan vähentynyt.

Korjauspalveluiden parissa tehtiin työtä yhteensä noin 2 500 henkilötyövuotta. Erialaisten teknisten laitteiden korjaaminen muodosti vuonna 2022 kaikesta tavaroiden korjaamisen henkilötyövuosista noin 77 % ja kasvoi 6 % vuosina 2018–2022. Myös muiden tavaroiden korjaamiseen (sisältään esimerkiksi polkupyörien korjaamisen) sekä kellojen ja korujen korjaamiseen käytetty työ kasvoi. Sitä vastoin jalkineiden ja nahkatavaroiden korjaamiseen käytetyt henkilötyövuodet vähenivät huomattavasti (-28 %) ja huonekalujen korjaamiseen käytetyt henkilötyövuodet jonkin verran. Kodinkonekorjaamojen henkilötyövuodet pysyivät vertailujaksolla suurin piirtein samalla tasolla.

Kirjallisuuskatsauksesta käy ilmi, että aiemmissa tutkimuksissa on havaittu kodinkonekorjaajien ja suutarien toimipaikkojen vähentymistä, joka johtuu pääasiassa yrittäjien eläkkeelle jäämisestä ja siitä, ettei liikkeelle löydy enää jatkajaa. Toimipaikkojen vähentyminen todennäköisesti heikentää palveluiden alueellista saatavuutta. Toisaalta nykyisin tarjolla olevat verkkokaupat ja -alustat voivat olla ratkaisupienten tavaroiden korjauspalveluiden alueellisesti epätasaiseen tarjontaan.

Korjauspalveluiden tarjoajat ovat enimmäkseen mikroyrityksiä. Siksi korjauspalveluiden tarjoajilla on rajalliset mahdollisuudet ja rajallinen halukkuus laajentaa toimintaansa. Tämä voi aiheuttaa ongelmia, jos korjauspalveluiden kysyntä kasvaa.

Korjauspalveluiden kysyntä

Hankkeessa toteutetun kuluttajakyselyn vastaajista 76 % raportoi korjauttaneensa jonkun tavaran ammattimaista korjauspalvelua käyttäen. Eniten korjauspalvelua oli käytetty kenkien tai nahkatuotteiden, polkupyörien ja matkapuhelinten korjaamiseen. Suurin osa korjauspalveluita käyttäneistä oli myös tyytyväisiä käyttämäänsä palveluun. Kuluttajille kaikkein saavutettavimmat eli lähimpänä olevat korjauspalvelut olivat käytetyimpiä.

10.2 Korjauttamisen esteitä

Korjauspalveluyritysten näkökulmasta

Yrityskyselyn ja yrityshaastatteluiden perusteella osalle korjauspalveluyrityksistä huono kannattavuus on merkittävä toiminnan este. Kannattavuuteen vaikuttaa erityisesti työvoiman hinta, tuotteiden heikko korjattavuus, joka pidentää korjausprosessia ja nostaa korjaushintaa, ja myös varaosien hinnat. Kannattavuus vaihtelee huomattavasti eri yritysten välillä.

Merkittäväksi korjauspalveluiden tarjonnan kasvattamisen esteeksi tunnistettiin yrittäjien haluttomuus kasvattaa liiketoimintaansa, vaikka kysyntä kasvaisi. Pienillä yrityksillä ei välttämättä ole aikaa kehittää tai laajentaa toimintaa. Moni yrittäjä kokee, että töitä on jo riittävästi. Osa korjausalan yrittäjistä suunnittelee toiminnan lopettamista eläkkeelle jäämisen vuoksi.

Toinen toiminnan laajentamisen este on osaavan työvoiman saatavuus. Korjaamiseen tarvitaan erityisosaamista, eikä osalle käsityöaloista enää saa kattavaa ammatillista koulutusta Suomessa. Tämän vuoksi korjaustoimijoille jää iso vastuu uusien tekijöiden kouluttamisesta. Esimerkiksi kodinkonehuoltajien ammattikoulutus on loppunut. Muutosompelijan koulutus taas on sisällytetty vaateartesaanin koulutukseen, eikä se valmista riittäväällä tavalla korjausompelutyöhön.

Yrityksillä ei ole välttämättä taloudellisia mahdollisuuksia laajaan kouluttamiseen. Isot toimijat pystyvät kouluttamaan omat korjaajansa, mutta pienten yritysten on vaikea kantaa kouluttamisen riskiä. Yksi este on oppisopimuskoulutuksen matalat korvaukset suhteessa kouluttamiseen käytettävään aikaan.

Kuluttajien näkökulmasta

Kirjallisuuskatsausten mukaan korjaamisen esteiksi on tunnistettu muun muassa korjauspalveluiden hinta suhteessa uuden ostamiseen, korjaamiseen kuluva aika ja korjauksen käyttömukavuus. Kansainvälisissä tutkimuksissa hyväksyttävä korjauttamisen hinta on noin 30 % uuden tuotteen hinnasta.

Kuluttajakyselyn aineisto vahvistaa näitä havaintoja. Vastauksissa esteinä korostuivat korjauspalveluiden hinta ja vaivalloisuus. Vastajat olivat valmiita maksamaan itse korjauksen tavarasta, jonka arvo on keskimäärin 236,00 euroa ja hyväksyisivät korjauskuluksi keskimäärin 74,80 euroa. Korjauskustannukset saisivat tällöin keskimäärin olla noin 32 % tavarann hinnasta.

10.3 Korjauttamisen mahdollistajia

Korjauspalveluiden tärkeäksi mahdollistajaksi on muodostumassa kehittyvä EU-lainsäädäntö, joka asettaa yrityksille uusia vaatimuksia liittyen mm. tuotteiden korjattavuuteen, varaosien saatavuuteen, korjauspalveluiden saavutettavuuteen sekä tuotemerkintöihin.

Myös jo käytössä oleva tai kehittyvä uusi teknologia, kuten korjauspalveluiden verkkokaupat tai varaosien 3D-tulostus voivat vauhdittaa korjauspalveluiden laajentumista. Korjauspalveluyritysten välinen yhteistyö ja verkostoituminen on tärkeä mahdollistaja. Yrityksillä on jo omia toimialajärjestöjään, mutta tätä voisi edelleen vahvistaa esimerkiksi perustamalla korjausyritysten yhteisen verkoston.

Kuluttajakyselyn mukaan henkilöitä, jotka eivät tällä hetkellä käytä korjauspalveluita, voisi motivoida korjauttamaan palveluiden parempi saatavuus ja se, että korjauspalveluista olisi saatavilla enemmän tietoa. Näistä jälkimmäinen on mielenkiintoinen havainto, sillä korjauspalveluyritykset eivät yrityskyselyn ja haastatteluiden mukaan panosta kovin paljoa mainostamiseen. Toisaalta myös yleinen tietoisuus korjauspalveluista ja niiden hyödyistä sekä ympäristömyönteiset asenteet ovat korjauttamista edistäviä seikkoja.

Vaikka korjauttamisen hinta suhteessa uuden tavarann hankintaan on tärkeä korjauttamispäätöksen kriteeri, monet kuluttajat korjauttavat sellaisia esineitä, joihin heillä on tunneside, vaikka korjauttaminen tulisikin kalliiksi.

10.4 Korjauttamisen laajentamisen ympäristö-, työllisyys- ja talousvaikutuksia

Mallinnuksen mukaan kotitalouksien kulutusmenojen kohdistuminen uusien tavaroiden sijasta korjauttamiseen tuotti nettomääräisesti tarkasteltuna ympäristöhyötyjä Suomessa ja ulkomailla sekä vahvasti kotimaista arvonlisäystä ja työllisyyttä. Ympäristövaikutukset kohdistuivat ennen kaikkea ulkomaille, koska tarkastellut tavararyhmät ovat valtaosin tuontituotteita.

Kasvihuonekaasupäästöjen ja raaka-aineiden kulutuksen osalta kaikkien tavara- tuoteryhmien nettovaikutukset olivat negatiivisia. Tämä tarkoittaa sitä, että kulutusmenojen kohdistuminen uusien tuotteiden hankinnasta korjaamiseen tuotti ympäristöhyötyjä. Suurimmat hyödyt voitiin saavuttaa vaatteiden sekä nahan ja nahkatuotteiden (sis. jalkineet) tuoteryhmissä.

Luontokadon osalta nettovaikutuksen etumerkki riippui tuoteryhmästä. Tekstiilien, huonekalujen ja vaatteiden osalta nettovaikutus oli negatiivinen eli korjauttaminen vähentää luontokatoa verrattuna lähtötilanteeseen. Muiden tuotteiden ja nahan ja nahkatuotteiden osalta nettovaikutus oli erittäin lähellä nollaa. Loppujen tuoteryhmien kohdalla nettovaikutus oli positiivinen eli korjauspalvelujen käyttö kasvatti luontokatoa. Vaikutus oli kuitenkin varsin pieni etumerkistä riippumatta. Luontokatoa kuvaavissa tuloksissa valittu indikaattori selittää ristiriitaisilta vaikuttavia tuloksia. Maankäyttöön pohjautuvassa indikaattorissa metsätalouteen ja maatalouteen liittyvät tuoteryhmät korostuvat suuren maankäytön vuoksi ja mineraaleihin liittyvät pistemäiset kaivokset merkitsevät vähemmän.

Arvonlisäys- ja työllisyysvaikutukset olivat kaikissa tuoteryhmissä positiivisia eli tavoiteltavia. Korjauttaminen lisäsi kotimaista arvonlisäystä ja työllisyyttä enemmän kuin kaupan ja logistiikan arvoketjuissa sitä menetettiin. Kun tuontituotteiden kuluksista siirrytään kotimaisten palveluiden käyttöön, vahvistuu sekä arvonlisäys että työllisyys.

Skenaariotulosten mukaan korjauttamisen eri tasoilla voidaan saavuttaa nettohyötyjä suhteessa lähtötilanteeseen. Korjauttamisen volyyymi vaikuttaa suoraan siihen, kuinka suuria vaikutuksia on mahdollista saada. Tarkastelluissa skenaarioissa korjauttamisen tuottamat hyödyt jäivät kuitenkin vähäisiksi suhteessa kotitalouksien kulutuksen kokonaisvaikutuksiin.

Korjauttamisen hinnalla ja kotitalouksien maksuhalukkuudella on suuri vaikutus saavutettaviin nettohyötyihin. Mitä enemmän kotitalouksilla jää korjauttamisen seurauksena rahaa muuhun kulutukseen, sitä pienemmiksi korjauttamisen

nettohyödyt jäävät niin ympäristö-, talous- kuin työllisyysvaikutustenkin osalta. Luontokadon suhteen suuri lisäkulutus eli kimmahdusvaikutuksen osuus nosti vaikutukset jopa lähtötilannetta suuremmiksi.

Tulokset ovat herkkiä tehdyille oletuksille. Mallinnus suoritettiin käyttämällä keskimääräistä korjauspalvelua, koska tavarakohtaisten palvelujen arvoketjujen eroista ei ollut saatavilla tietoa. Lisäksi mallinnuksessa oletettiin yhtä suuret osuudet korjauksen määrässä ja kuluttajien maksuhalukkuudessa. Lisäkulutuksen kohdentuminen vaikuttaa tuloksiin, koska erilaisella kulutuskorin rakenteella on erilaiset vaikutukset. Mallinnuksessa tarkasteltiin vain yhdenlaista kulutuskorin rakennetta lisäkulutuksen osalta (kulutusalttiuksilla korjattu lähtötilanteen kulutuskori).

10.5 Korjauttamisen laajentamisen potentiaali

Kuluttajakyselyn tulosten perusteella korjauspalveluiden kysyntä näyttää kasvavan, vaikka tämä saattaa johtua jonkin verran positiivisesta harhasta. Suurin osa kuluttajista on käyttänyt korjauspalveluita ja on valmiita käyttämään niitä jatkossakin. Toisaalta myös osa niistä, jotka eivät tällä hetkellä käytä korjauspalveluita, voisi olla valmiita käyttämään korjauspalveluita, jos hintaan, tarjontaan ja tietoon liittyviä esteitä pystyttäisiin poistamaan.

Kuluttajat ovat kiinnostuneita alan mahdollisista uusista liiketoimintamalleista ja tavoista alentaa korjauttamisen hintaa. Yli puolet vastaajista piti todennäköisenä käyttävänsä useita korjauspalveluyrittäjiä yhdistävää alustapalvelua, jos sellainen olisi tarjolla. Myös mahdollinen kotitalousvähennys, kunnalta/muulta julkiselta toimijalta saatava palveluseteli tai kotivakuutus, johon liittyisi pienempi omavastuu korjauttamisen yhteydessä, kuuluivat malleihin, joita vastaajat voisivat todennäköisesti käyttää tulevaisuudessa.

Optimistisuus korjauspalveluiden kysynnän suhteen kilpistyy tietoon, etteivät korjauspalveluyritykset välttämättä kykene vastaamaan mahdolliseen kasvavaan kysyntään. Jotta ne pystyisivät paremmin kasvattamaan tarjontaa, pitäisi niiden kannattavuuteen, osaavan työvoiman saatavuuteen ja alan houkuttelevuuteen liittyvät haasteet pystyä ratkaisemaan. Korjauttamisen mallinnustulosten mukaan 30 %:n korjauttamisen tasolla korjauspalvelujen työvoiman tarve kasvaisi noin kuusinkertaiseksi vuoden 2019 tasosta (n. 15 000 henkilötyövuoden lisäys). Tällaista määrää osaavaa työvoimaa ei ole saatavilla.

Vakuutusyhtiöt voivat keskeisellä tavalla vaikuttaa korjauspalveluiden käyttöön. Ne voivat ensisijaiseksi ehdottaa tavaran korjauttamista uuden ostamisen sijaan ja voivat myös kehittää yllä mainittuja uusia vakuutustuotteita, jotka antaisivat taloudellista etua korjauttamisen valitsevalle kuluttajalle.

Tulevaisuudessa monet uuden teknologian tuomat mahdollisuudet, joita on kuvattu selvityksen kansainvälisessä kirjallisuuskatsauksessa, voivat lisätä korjausyritysten mahdollisuutta toimia kustannustehokkaasti ja ehkä myös laajentaa liiketoimintaansa. Esimerkiksi sisäänrakennettujen antureiden käyttö suurissa kodinkoneissa ja muissa sähkölaitteissa voisi mahdollistaa etädiagnoosin tai data-pohjaisen diagnoosin, joka auttaa korjaajaa paremmin ymmärtämään laitteiden käyttöä. Laitteet voivat myös ilmaista huoltotarpeen automaattisesti käyttäjälleen. Tulossa oleva digitaalinen tuotepassi puolestaan sisältäisi tuotteeseen liittyvät perustiedot, kuten yleiskatsauksen sen osista ja niiden tunnisteista sekä materiaaleista. Tieto auttaisi korjaajia tuotteen ja oikeiden varaosien tunnistamisessa. Myös kuvantunnistuksen avulla voidaan tehostaa vianmääritystä. 3D-tulostus voi auttaa, jos jokin osa on korjattava tai vaihdettava, mutta sitä ei ole saatavilla. Tämä vaatisi kuitenkin 3D-tulostimien saatavuutta ja alaan liittyvää osaamista.

10.6 Ohjauskeinosuositukset

Hankeryhmä suosittelee kirjallisuuskatsausten ja ohjauskeinotyöpajan sekä hanke-ryhmän oman harkinnan mukaisesti (ks. tarkemmin luku 9) taulukon 17 ohjauskeinoja. Ohjauskeinot on valittu vastaamaan korjauttamisen kolmeen keskeiseen esteeseen parantamalla korjauspalveluiden kannattavuutta, edistämällä osaavan työvoiman saatavuutta ja kannustamalla kuluttajia käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin. Ehdotetuista ohjauskeinoista osa olisi toteutettava EU-tasolla ja osa kansallisella tasolla. Taulukon viimeisen ohjauskeinon toteuttajatahona ovat yksityiset vakuutusalan yritykset, mutta julkinen sektori voi kannustaa vakuutusyhtiöitä käymällä vuoropuhelua ja tarjoamalla uusien tuotteiden kehittämiseen TKI-tukea.

Taulukko 17. Mahdollisia ohjauskeinoja korjauspalvelujen edistämiseksi**Korjauspalveluiden kannattavuuden parantaminen**

Suunnataan TKI-tukea korjauspalvelukonseptien kehittämiseen, myös pienyrityksille

---

Tavaroiden korjaussetelit ja/tai -bonukset

Korjauspalveluiden osaavan työvoiman varmistaminen

Oppisopimuskoulutus palvelemaan korjausalaa

Suhteutetaan ammattiin kouluttavan työpaikan saamat korvaukset vastaamaan paremmin sen koulutukseen käyttämiä resursseja

---

Lisätään ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin opintokokonaisuuksia, jotka syntyvät kiertotalouden teemoihin

Kuluttajien kannustaminen käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin

---

Tuetaan korjaajien verkoston/verkostojen kehittämistä

Maksu tai vero kertakäyttötuotteille

Energiamerkinnän kaltainen visuaalinen korjattavuusmerkintä

Vakuutusyhtiö tarjoaisi (koti)vakuutusta, jossa omavastuu puolitetaan siinä tapauksessa, jos rikkimenneen tavarahan korjauttaa korjauspalvelua käyttäen

---

Hankkeessa ei varsinaisesti analysoitu EU-säädöksiä, mutta työn aikana nousi esille joitakin niiden kehittämiseen tai toimeenpanoon liittyviä suosituksia.

Ehdotetuista ohjauskeinoista osa olisi toteutettava EU-tasolla. Suomi voisikin edistää EU:ssa tavaroiden korjattavuusmerkinnän sekä kertakäyttötuotteiden maksun tai veron käyttöönottoa. EU:ssa on pyritty kieltämään kertakäyttöpakkauksia, mutta tämä ohjauskeino kohdistuisi tavaroihin, joita ei voi korjata.

Kehittyvä EU-lainsäädäntö parantaa korjauspalveluiden saatavuutta ja kuluttajan saamaa tietoa sekä korjauspalveluista että tuotteiden ominaisuuksista. Esimerkiksi Right-to-Repair direktiivissä ehdotetaan eurooppalaisen korjausverkkoalustan luomista, mikä tuo korjausalan yritykset kuluttajien nähtävälle kaikissa jäsenvaltioissa. Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan siihen, että toteutettava verkkoalusta on kuluttajille käyttökelpoinen ja että sen käyttäjättestaus on riittävää. Toimiakseen verkkoalustan tulisi olla hyvin intuitiivinen ja sen tueksi tarvitaan viestintäkampanja.

Myös uuteen ekosuunnitteluasetukseen kuuluva digitaalinen tuotepassi on suunniteltu tarjoamaan lisää tietoa. Siitä ja sen käytöstä tarvitaan kuitenkin runsaasti kuluttajille suunnattua viestintää ja neuvontaa. Esimerkiksi vaatteiden hoitomerkinnöistä on viestitty jo pitkään ja viestintää tarvitaan edelleen. Suomi voisi olla aloitteellinen sen suhteen, että EU-tasolla tarjottaisiin ymmärrettävää tietoa tuotepassista ja rahoitusta kansalliseen neuvontatyöhön.

Jotta tavaroita korjautettaisiin nykyistä laajemmin, korjauttamisen pitäisi olla helppoa, korjauttamisen hinnan kohtuullinen suhteessa uuden hankintahintaan ja kuluttajalla pitäisi olla riittävästi tietoa. Korjausyritysten näkökulmasta taas korjauspalvelutoiminnan tulee olla kannattavaa ja toiminnan laajentamisen mahdollista.

Korjauttamista vauhdittamaan tarvitaankin kotimaisia ohjauskeinoja erityisesti kannustamaan kuluttajia korjauttamaan, parantamaan korjauspalveluiden kannattavuutta ja varmistamaan alan osaajien saatavuus. Koska yksittäiset ohjauskeinot eivät ole välttämättä tehokkaita, hankeryhmä suosittelee seuraavaa ohjauskeinojen yhdistelmää.

Kehitetään koulutusjärjestelmää siten, että korjaamisen ammattilaisia on tarjolla. Erityisesti poistetaan oppisopimuskoulutuksen esteet. Myös korkeakoulutason kiertotalouden osaaminen osaltaan vauhdittaa korjausalaa, sillä se mahdollistaa uusien konseptien ja korjauspalvelutuotteiden suunnittelua.

Valtio tarjoaa rahoitusta ja tarvittaessa koordinaatioapua korjauspalveluita tarjoavien yritysten verkoston perustamiseen. Verkosto voisi olla myös osa olemassa olevaa verkostoa, kuten Renet uudelleenkäyttöverkosto (<https://www.renet.fi/>), Kiertotalous Suomi (<https://kiertotaloussuomi.fi>) tai Korjaa.se (<https://korjaa.se>). Verkosto myös auttaa tarjoamaan tietoa Suomen korjausyrityksistä eurooppalaisille verkkokorjausalustalle Right-to-Repair direktiivin mukaan. Verkostoon otettaisiin tuotemerkeistä riippumattomia yrityksiä, joiden pääasiallinen toimiala on korjaaminen. Yritykset voivat tarjota yhdessä palveluita joko verkossa tai fyysisesti. Verkosto olisi kansallisesti koordinoitu, mutta siinä olisi alueellisia ja paikallisia moduleita. Myös vakuutusyhtiöitä voisi pyrkiä saamaan osaksi verkostoa.

Kun verkosto on saatu toimimaan, otetaan käyttöön korjausseteli, jonka piiriin pääsevät verkoston jäsenet tai muut yritykset, jotka täyttävät kriteerit ja laatuvaatimukset. Korjausseteliä koordinoisi kansallinen taho, esimerkiksi perustettava verkosto, mutta sitä hallinnoisivat maakuntien liitot, jotta myös pienet kunnat pääsisivät järjestelmän piiriin. Myös suuret kaupungit voivat hallinnoida korjausseteliä omalla alueellaan. Korjausseteliä kannattaa ensin kokeilla ja kerätä kokemuksia sen toteuttamisesta. Aluksi verkoston ja korjaussetelin pilottiin voisi kutsua erityisesti

Hinku-maakunnat ja Hinku-kunnat. Pilottiin voidaan hakea EU-rahoitusta tai se voidaan rahoittaa esimerkiksi Sitran hankerahoituksella. Pilotin aikana testattaisiin eri rahoitusmalleja. Lisäksi hankeryhmä ehdottaa, että valtio tutkisi myös mahdollisuutta liittää korjauttaminen osaksi yritysten työntekijöilleen tarjoamia etuja, kuten epassia.

Verkosto ja korjausseteliä hallinnoivat tahot *viestivät korjauttamisesta* esimerkiksi viestintäkampanjoiden ja tapahtumien avulla. Viestintään liitetään korjaussetelin markkinointi, mutta pääviesteinä ovat korjaamisen ja korjauttamisen hyödyt sekä eri palveluvaihtoehdoista kertominen. Tällä tavalla luodaan samalla korjauskulttuuria.

Valtio suuntaa *TKI-tukea korjauspalvelukonseptien kehittämiseen*. Tuen olisi tärkeää olla saavutettavissa myös pienille yrityksille. Myös vakuutusalan yritykset voisivat hyödyntää tukea korjauttamiseen kannustavien vakuutustuotteiden kehittämiseen.

Lähteet

Berg, A., Heiskanen, E., Matschoss, A. & Posti, M. (toim.) 2023. Kuluttajat kiertotaloudessa – Kohti kiertotaloutta ja korjaamista edistävää yhteiskuntaa. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:5. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164630/YM_2023_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Bundesministerium für Klimaschutz, Umwelt, Energie, Mobilität, Innovation und Technologie. 2023. REPARATURBONUS – Informationsblatt zur Förderungsaktion für Privatpersonen im Rahmen des Österreichischen Aufbau- und Resilienzplans. Syyskuu 2023. Saatavilla: https://www.reparaturbonus.at/fileadmin/user_upload/media/infoblatt_reparaturbonus.pdf

Böhm, J. & Novak, G. 2024. Johann Böhm & Gerhad Novak. Wienin kaupunki. Haastattelu 28.2.2024.

Circular Citizens -hanke. 2023. Internet-sivusto. Saatavilla: <https://fi.circular-citizens.com>

Connexion France. 2022. France to launch grants for people to repair home electronic goods. Julkaistu 15.11.2022. Saatavilla: <https://www.connexionfrance.com/article/Practical/Everyday-Life/France-to-launch-grants-for-people-to-repair-home-electronic-goods>

Cordella, M., Alfieri, F., Clemm, C. & Berwald, A. 2021. Durability of smartphones: A technical analysis of reliability and repairability aspects. Journal of Cleaner Production 286 (2021) 125388.

Dalhammar, C. 2023. Carl Dalhammar, The International Institute for Industrial Environmental Economics, Lund University. Sähköpostihaastattelu 30.10.2023.

Dalhammar, C., Hartman, C., Larsson, J., Jarelin, J., Milios, L., & Mont, O. 2022. Moving away from the throwaway society. Five policy instruments for extending the life of consumer durables. Mistra Sustainable Consumption, Report 1:12E. Gothenburg:Chalmers University of Technology. Saatavilla: https://research.chalmers.se/publication/528688/file/528688_Fulltext.pdf

Dalhammar, C., Milios, L. & Richter, J. 2019. Ecodesign and the Circular Economy: Conflicting policies in Europe. IIIIEE. Lund University.

Dalhammar, C. (Ed.), Richter, J. L. (Ed.), Almén, J., Anehagen, M., Enström, E., Hartman, C., Jonsson, C., Lindbladh, F., & Ohlsson, J. 2020. Promoting the repair sector in Sweden. Lund University, The International Insititute of Industrial Environmental Economics. Saatavilla: https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/77933910/Promoting_the_repair_sector_in_Sweden_2020_IIIIEE.pdf

Energiavirasto. 2023. Ekosuunnittelu.fi -internetsivusto. Saatavilla: <https://ekosuunnittelu.info>

Euroopan komissio. 2014. Flash Eurobarometer 388 Attitudes of Europeans towards Waste Management and Resource Efficiency. Conducted by TNS Political& Social at the Request of the European Commission. Directorate-General for the Environment, Brussels, 153 s.

Euroopan komissio. 2018. Behavioural Study on Consumers' Engagement in the Circular Economy, Specific Contract e No 2016 85 06 Implementing Framework Contract e CHAFEA/2015/CP 01/LE. LE Europe, VVA Europe, Ipsos. ConPolicy, Trinomics.

Euroopan komissio. 2024. Commission welcomes political agreement on new consumer rights for easy and attractive repairs. Press release. Saatavilla: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_608

Euroopan parlamentti. 2024. Right to repair: Making repair easier and more appealing to consumers. Press release. Saatavilla: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20590/right-to-repair-making-repair-easier-and-more-appealing-to-consumers>

Euroopan ympäristövirasto. 2016. France waste prevention country fact sheet 2016. Saatavilla: <https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/2016-waste-prevention-country-fact-sheets/france-waste-prevention-country-fact-sheet/view>

Fachbach, I., Lechner, G., Reimann, M., 2022. Drivers of the consumers' intention to use repair services, repair networks and to self-repair. J. Cleaner Prod. 346, 130969. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130969>

Güsser-Fachbach, I., Lechner, G., Ramos, T. B. & Reimann, M., 2023. "Repair service convenience in a circular economy: a multi-stakeholder perspective", University of Graz, School of Business, Economics and Social Sciences Working Paper 2023 01.

Haila, K., Salminen, V., Kiiskinen, J., Roiha, U., Leppänen, R. & Kiemunki, J. 2023. Kiertotalouden strategisen ohjelman arviointi. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:32. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164796/VN_2023_32.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Halte Obsolescence. 2022. The French repairability index. A first assessment – one year after its implementation. Saatavilla: <https://www.halteobsolescence.org/wp-content/uploads/2022/02/Rapport-indice-de-reparabilite.pdf>

Heiskanen, E. & Korsunova, A. 2023. Korjaustoiminnan elvyttämisen mahdollisuudet. Julkaisussa Berg, A., Heiskanen, E., Matschoss, A. & Posti, M. (toim.) Kuluttajat kierrätyksessä – Kohti kierrätyksellistä ja korjaamista edistävää yhteiskuntaa. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:5. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164630/YM_2023_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Iwata, O., 2006. An evaluation of consumerism and lifestyle of a voluntary simplicity lifestyle. Soc. Behav. Pers. 34(5), 557–568. <https://doi.org/10.2224/sbp.2006.34.5.557>

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hanke. 2023.

Kiertotalous kuluttajakaupassa -pelikirja. 2023. Saatavilla: https://kauppa.fi/wp-content/uploads/2023/05/kiertotalous_saavutettava_kaikki.pdf

Klimaschutzministerium. 2023. Reparaturbonus feiert ersten Geburtstag. 28.4.2023. Saatavilla: https://www.bmk.gv.at/service/presse/gewessler/2023/20230428_reparaturbonus.html

Klug, K., Niemand, T. 2021. The lifestyle of sustainability: Testing a behavioral measure of precycling. J. Clean. Prod. 297, 126699. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.126699>

Laitala, K., Klepp, I.G., Haugrønning, V., Throne-Holst, H. & Strandbakken, P. 2021. Increasing repair of household appliances, mobile phones and clothing: Experiences from consumers and the repair industry. Journal of Cleaner Production 282 (2021) 125349.

- Land Oberösterreich. 2023. LR Kaineder: Reparieren statt Wegwerfen - Reparaturbonus des Klimaschutzministeriums startet am 25. September wieder durch! Lehdistötiedote 24.9.2023. Saatavilla: <https://www.land-oberoesterreich.gv.at/521594.htm>
- Maitre-Ekern, E. & Dalhammar, C. 2016. Regulating Planned Obsolescence: A Review of Legal Approaches to Increase Product Durability and Reparability in Europe. *Review of European Comparative & International Environmental Law*, 25, 378-394.
- Manoochehri, S., Schluep, M., Dams, Y., Mehlhart, G., Bekkevold Lingås, D., Marin, G., Nicolau, M. & Colgan, S. 2022. An overview of Europe's repair sector. ETC CE Report 2022/6.
- Matte, J., Fachinelli, A.C., De Toni, D., Milan, G.S., Olea, P.M., 2021. Relationship between minimalism, happiness, life satisfaction, and experiential consumption. *SN Social Sciences*. 1, 166. <https://doi.org/10.1007/s43545-021-00191-w>
- Oikeusministeriö. 2023. Valtioneuvosto kannattaa EU:n tavoitetta edistää tavaroiden korjaamisesta. Tiedote. 8.6.2023. Saatavilla: <https://oikeusministerio.fi/-/valtioneuvosto-kannattaa-eu-n-tavoitetta-edistaa-tavaroiden-korjaamista>
- Piringer, M. & Schwarzlmüller, E. 2023. Innovationen im Geschäftsfeld Reparatur. Studie im Auftrag des Bundesministeriums für Klimaschutz, Umwelt, Energie, Mobilität, Innovation und Technologie. Saatavilla: https://www.umweltberatung.at/download/?id=Innovationen-Geschaeftsfeld-Reparatur-Bericht-3175-die_umweltberatung.pdf
- Ragonnaud, G. 2024. Ecodesign for sustainable products. Briefing. EU Legislation in Progress. European Parliamentary Research Service. Saatavilla: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733524/EPRS_BRI\(2022\)733524_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733524/EPRS_BRI(2022)733524_EN.pdf)
- République Française. 2023. Réparation d'appareils électroniques et d'électroménager: les montants du bonus augmentent! Saatavilla: <https://www.service-public.fr/particuliers/actualites/A16858>
- RReuse. 2024. Internet-sivusto. Saatavilla: <https://rreuse.org/>
- Rutavdrag. 2020. Godkänt RUT och ROT. Internet-sivusto. Saatavilla: <https://rutavdrag.se/godkant-rut-och-rot/#vitvaror>

Salo M., Heiskanen E., Heikkinen M., Heinonen T., Jylhä H., Kaljonen M., Kautto P., Lähteenmäki-Uutela, A., Matschoss, K., Meriläinen, T., Nissinen, A., Pyrhönen, T., Saarin, M., Salminen, J., Salmivaara L., Savolainen, H., Seppälä, J., Springare, S., Turunen T., Vainio, A. & Virkkunen, H. 2023. Ohjauskeinoja kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjäljen pienentämiseen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:47. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-424-8>

Savolainen, H., Niemistö, J., Heikkinen, M., Seppälä, J., Springare, S., Salminen, J., Savolahti, M., Soimakallio, S., Ruokamo, E., Koljonen, T., Harlin, A., Keränen, J., Vainio, T., Vainio-Kaila, T., Kivikytö-Reponen, P., Orko, I., Karhu, M., Lehtonen, H., Joutsjoki, V., Niemeläinen, O., Kivinen, M., Eerola, T., Heino, N. & Kaariaho. 2024. Suomen kansantalouden materiaalivirrat ja niiden vaikutukset: Toteutunut kehitys ja kiertotalouden skenaariot vuodelle 2035. Valtioneuvoston julkaisu 2024:8. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-759-1>

Seppälä, J., Mäenpää, I., Koskela, S., Mattila, T., Nissinen, A., Katajajuuri, J.-M., Härmä, T., Korhonen, M.-R., Saarinen, M., & Virtanen, Y. 2011. An assessment of greenhouse gas emissions and material flows caused by the Finnish economy using the ENVIMAT model. *Journal of Cleaner Production*, 19(16), 1833–1841. Saatavilla: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.04.021>

SHAREPAIR -hanke. 2023. SHAREPAIR - Digital Support Infrastructure for Citizens in the Repair Economy. Saatavilla: <https://www.nweurope.eu/projects/project-search/sharepair-digital-support-infrastructure-for-citizens-in-the-repair-economy/>

Sharepair. 2024. Internet-sivusto. Saatavilla: <https://www.sharepair.org/>.

Stadler, K., Wood, R., Bulavskaya, T., Södersten, C.-J., Simas, M., Schmidt, S., Usubiaga, A., Acosta-Fernández, J., Kuenen, J., Bruckner, M., Giljum, S., Lutter, S., Merciai, S., Schmidt, J. H., Theurl, M. C., Plutzar, C., Kastner, T., Eisenmenger, N., Erb, K.-H., Tukker, A. (2018). EXIOBASE 3: Developing a Time Series of Detailed Environmentally Extended Multi-Regional Input-Output Tables: EXIOBASE 3. *Journal of Industrial Ecology*, 22(3), 502–515. <https://doi.org/10.1111/jiec.12715>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kotitalouksien kulutus [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3533. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 31.8.2023]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/ktutk/tau.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Alueellinen yritystoimintatilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=2342-6241. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 29.4.2024]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/alyr>

Suutariliikkeiden liitto. 2022. Kysely suutariyrittäjille. Internet-sivu. Saatavilla: <https://suutariliikkeidenliitto.fi/kysely-suutariyrittajille/>

Svensson-Hoglund, S., Richter, J.L., Maitre-Ekern, E., Russell, J.D., Pihlajarinne, T., & Dalhammar, C. 2021. Barriers, enablers and market governance: A review of the policy landscape for repair of consumer electronics in the EU and the U.S. *Journal of Cleaner Production* 288 (2021), 125488.

Tyl, B. & Allais, R. 2021. A design study into multi-level living labs for reuse and repair activities in France. *Journal of Cleaner Production* 321 (2021) 129032.

Zero Waste Scotland. 2024. Reuse, repair and recycling in a circular economy. Internet-sivusto. Saatavilla: <https://www.zerowastescotland.org.uk/resources/reuse-repair-recycling-circular-economy>

Liitteet

I Korjauspalveluiden tarjoajien haastatteluteemat

1 Yleistilanne

- Mitä muutoksia on tapahtunut viimeisen 10 vuoden aikana korjauspalvelujen osalta
- Mitkä ovat korjauspalveluja tarjoavien yritysten haasteet ja toimivat käytännöt
- Miten ulkoiset tekijät, kuten konfliktit ja pandemia ovat vaikuttaneet alan kannattavuuteen
- Nykyinen asiakaskunta ja sen muutokset sekä yleisimmät korjaustarpeet

2 Asiakkaat, saavutettavuus ja näkyvyys

- Miten asiakkaat yleensä löytävät ja näkyvyyden tilanne
- Miten korjauspalveluja markkinoidaan ja viestitään korjauksen hinta
- Sijainnin soveltuvuus ja mahdollisuus asioida ilman paikalle saapumista
- Miten rakennetaan luottamusta yrityksen ja asiakkaan välille

3 Taloudelliset ja muut resurssit

- Alan tyypilliset ja poikkeavat liiketoimintamallit
- Kuinka suuri osa liikevaihdosta on korjauksia tai muuta toimintaa
- Yrityksen kannalta tuottavimmat ja kannattamattomat korjaustyöt
- Mikä on tilanne työvoiman, koulutuksen, työkalujen ja varaosien saatavuuden kannalta

4 Korjausprosessi ja asiakkaat

- Korjattavuuteen sekä korjauksen kestoon ja hintaan vaikuttavat tekijät
- Suurimmat haasteet korjattavuudessa ja tyypilliset korjaushaasteet
- Materiaaleissa ja tuotteissa tapahtuneet muutokset
- Miten asiakkaiden ja yritysten välistä luottamusta rakennetaan

5 Ohjauskeinot

- Millaiset eri valtiolliset ja kunnalliset toimet/ohjelmat edistäisivät korjauspalvelujen hyödyntämistä
- Mitkä ovat valtuutetun takuukorjauksen, vakuutusyhtiöiden ja ammattiverkoston vaikutukset
- Miten eri yhteistyön muotoja voisi kehittää jatkossa

II Ohjauskeinojen arviointi työpajassa

Taulukko 18. Ohjauskeinojen arviointi työpajassa, arviointilomake yksilötyönä*

Ohjauskeino	Vaikuttavuus	Kustannus- tehokkuus	Hallinnon tehokkuus, julkishallinto	Hallinnon tehokkuus, yritykset	Poliittinen toteutus- kelpoisuus
Tavoitteena korjauspalveluiden kannattavuuden parantaminen					
Alennetaan polku- pyörien, kenkien ja nahka- tavaroiden sekä vaatteiden ja kodintekstiilien korjaus- palveluiden alvia (n=10)	1,9	1,3	1,1	1,4	1,2
Laajennetaan kotitalous- vähennystä korjaus- palveluihin (n=10)	1,25	0,71	0,38	0,5	0,86
TKI-tukea uusien korjaus- palvelukonseptien kehittämiseen (n=6)	1,83	0,83	0,83	0,5	1,33
Tuetaan uusien korjaus- yrittäjien tuloa markkinoille mm. tukia tilojen vuokriin tai alkuinvestointeihin (n=7)	1,57	0,29	0,43	0,57	0,57
Tavaroiden korjaussetelit ja/ tai -bonukset (n=6)	2	0,83	0	1	1,5
Tuetaan vara- osien 3D-tulostuksen mahdollisuuksia (n=6)	0,5	0,5	0	0,17	0,33
Otetaan käyttöön suunnitellun vanhenemisen kielto (n=5)	1,6	1,6	1,6	0,6	1
Ympäristöväättämien ja -merkintöjen valvonnan tehostaminen (n=5)	1	0,4	0,4	0,2	1

Ohjauskeino	Vaikuttavuus	Kustannus- tehokkuus	Hallinnon tehokkuus, julkishallinto	Hallinnon tehokkuus, yritykset	Poliittinen toteutus- kelpoisuus
Tavoitteena korjauspalveluiden osaavan työvoiman varmistaminen					
Tekstiili- ja muotialan ammatillinen perustutkinto: varmistetaan suutarin osaamisalan saatavuus valtakunnallisesti. (n=8)	1,63	0,38	0,88	0,63	1,25
Tekstiili- ja muotialan ammatillinen perustutkinto: lisätään tekstiilihuoltajan osaamisalaan käytettyjen tuotteiden korjaamiseen ja huoltamiseen liittyvä painotus. (n=7)	1,57	1,0	1,0	1,0	1,57
Oppisopimuskoulutus paremmin palvelemaan korjausalaa (n=7)	1,86	1,57	1,29	1,43	1,71
Ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin opintokokonaisuuksia, jotka syventyvät kiertotalouden teemoihin (n=7)	1,57	1,57	0,86	0,86	1,71
Perustetaan elektronisten laitteiden huoltoon ja korjaamiseen valmentava ammatillinen perustutkinto (n=6)	1,62	1,17	0,83	1,0	1,33
Kehitetään 3D-tulostuksen koulutusta (n=7)	0,57	0	-0,14	0,43	0,86
Tavoitteena kannustaa kuluttajia käyttämään korjauspalveluita entistä laajemmin					
Tuetaan korjaamisen palvelukeskusten perustamista (n=9)	1,22	0,78	0,56	1,22	0,89
Tuetaan korjaajien verkoston kehittämistä (n=8)	1,25	1,13	1,0	0,75	1,5

Ohjauskeino	Vaikuttavuus	Kustannus- tehokkuus	Hallinnon tehokkuus, julkishallinto	Hallinnon tehokkuus, yritykset	Poliittinen toteutus- kelpoisuus
Laadukasta korjauspalvelua tarjoaville kolmannen tahon myöntämä merkki (n=8)	0,75	0	-0,5	-0,25	0,63
Portaittainen vero riippuen tuotteiden käyttäjästä (n=8)	1,0	1,0	-0,13	-0,25	0
Maksu tai vero kertakäyttötutuotteille (n=9)	1,44	1,0	0,11	0,11	0,22
Tavaroiden korjaussetelit ja/ tai -bonukset (n=9)	1,78	0,44	-0,22	1,22	1,22
Viestintäkampanjoita korjaamisesta (n=8)	1,0	0,25	0,63	0,86	1,13
Energiamerkinän kaltainen visuaalinen korjattavuusmerkintä (n=8)	1,13	0	-0,25	-0,25	0,86
Tuetaan korjaamista edistävien tapahtumien, kilpailujen ym. järjestämistä (n=8)	-0,13	-0,13	0,13	0,25	0,13
Vakuutusyhtiöltä (koti) vakuutus, jossa oma-vastuu puolitetaan, jos rikkimenneen tavaran korjauttaa (n=9)	1,56	0,44	0,56	0,56	1,11

*) Arvioinnin asteikko oli ++, +, 0, -, --. Eri vastaajien arviot on muutettu lukuarvoiksi (2, 1, 0, -1, -2) ja niistä on laskettu keskiarvo. Kaikki vastaajat eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Mukana on vain ne vastaukset, joissa vastaaja on pisteyttänyt ohjauskeinojen kaikkia näkökulmista.

III Esimerkkejä korjauspalveluja tarjoavista Suomessa toimivista yrityksistä

Taulukko 19. Esimerkkejä korjauspalveluja tarjoavista Suomessa toimivista yrityksistä. Pääpaino on kotimaisissa yrityksissä.

Yritys	Tuoteryhmä	Korjauspalvelut	Linkki
Globe Hope	Laukut, vaatteet	Ilmainen korjauspalvelu tuotteille vuoden ajan osto-tapahtumasta (maksullinen korjauspalvelu vuoden jälkeen)	https://globehope.fi/pages/ilmainen-korjauspalvelu
Scandinavian Outdoor + Vuota	Vaatteet, kengät	Korjauspalvelu tuotteille (Vuota korjaa)	https://scandinavianoutdoor.fi/kampanjat/korjauspalvelu/?sort=most-popular&page=1
Muute	Laukut, reput	Korjauspalvelu	https://muute.fi/tuote-osasto/korjauspalvelu/
Polarn.O.Pyret	Vaatteet	PO.P Repairs -korjauspalvelu, vaatteiden korjaaminen omakustannushintaan. VIP-jäsenet saavat yhden ilmaisen korjauksen vuodessa	https://www.polarnopyret.fi/pop-cares/vaatteiden-kayttoika/po.p-repairs
Varpuke	Vaatteet	Testikäytössä oleva korjauspalvelu	https://varpuke.fi/tuote/0100-vaatteiden-korjauspalvelu/
Alpa	Vaatteet	Neuleiden huolto- ja korjauspalvelu	https://alpa.fi/tuote-osasto/korjauspalvelu/
Bosch	Kodinkoneet, elektroniikka	Online-huoltopalvelu	https://www.bosch-diy.com/fi/fi/service/online-korjaus
Fonum	Matkapuhelimet	Matkapuhelinten huolto- ja korjauspalvelu	https://www.fonum.fi/

Yritys	Tuoteryhmä	Korjauspalvelut	Linkki
Reima	Vaatteet	Tarjoavat Reima Repair Kit -korjauspaketteja rikkoontuneiden tuotteiden korjaamiseen. Alle vuosi sitten hankittujen Reima-tuotteiden korjaukseensa maksutta vedenpitävän tarrapaikkalapun tai uudet jalkalenkit.	https://company.reima.com/fi/vastuullisuus/tuotteet
Menddie		Alusta, joka välittää vaatteiden ja kenkien korjaus-, huolto- ja muutospalveluita verkkopalveluna.	https://menddie.com
Astiakorjaamo	Keramiikka-astiat	Naarmuuntuneiden astioiden ennallistaminen.	https://astikorjaamo.fi
Sustinare	Vaatteet, kengät ja laukut	Tampereella, voi varata ajan tai jättää tuotteen korjattavaksi liikkeen aukioloaikojen ulkopuolella. Voi myös pyytää ensin tarjouksen etänä.	
Vuota	Vaatteet, kengät ja laukut	Verkkokauppa	https://vuota.fi
Sasta	Vaatteet	Antavat valmistamilleen vaatteille ja asusteille väh. 1 vuoden materiaali- ja valmistusvirheiden varalle, korjauspalvelu	https://sasta.fi/blogs/sasta/guarantee-and-repair-service
Keli	Vaatteet	Ilmainen korjauspalvelu tuotteilleen	https://keliclothing.fi/korjaus-ja-huolto
Korjausompelu.net	Vaatteet	Gore-Tex -vaatteiden korjauspalvelu	https://korjausompelu.net/gore-tex/
Restyle	Vaatteet	Vaatteiden korjauspalvelu	https://restyle.fi/fi/ompelimo/
Yelpy	Polkupyörät	Noutaa polkupyörät huoltoon noutopisteeltä sekä palauttaa ne sinne	https://www.yeply.fi/

Yritys	Tuoteryhmä	Korjauspalvelut	Linkki
Pyörien pyörä	Polkupyörät	Pyöräkorjaamo Helsingissä. Tarjoaa myös kurssia jossa opetetaan pyörien huoltoa	https://pyorienpyora.fi/
Fillarihuolto.com	Polkupyörät	Kotiin tilattava pyörähuolto Turun, Tampereen ja Helsingin alueilla	https://fillarihuolto.com/
TV- ja Kodinkonehuolto Edicron	Elektroniikka	Elektroniikkalaittehuolto Helsingissä	https://www.tvjakone.fi/elektroniikkahuolto
Simson ServiceNet Oy	Elektroniikka	Elektroniikkalaitteiden korjausliike Helsingissä. Nouto- ja kuljetuspalvelu toimii pk-seudun lisäksi Hyvinkään, Riihimäen, Hämeenlinnan, Porvoon sekä Lohjan alueilla.	https://www.simson.fi/
F-musiikki	Elektroniset soittimet	Korjaavat maahantuomansa elektroniset soittimet ja korjauttavat muut myymänsä elektroniset soittimet	https://www.f-musiikki.fi/artikkelit/elektroniikka-ja-soitinhuolto.html
Kellohuolto käyntivara	Kellot, korut	Kelloihin erikoistunut korjaamo, pienimuotoisia korukorjauksia. Toimii myös postitse.	https://www.kayntivara.fi/
iTapsa	Puhelimet ja tietokoneet	Puhelinten ja tietokoneiden korjaus, liikkeitä ympäri Suomen	https://www.itapsa.com/
Uudenmaan Tietokonehuolto	Tietokoneet	Tietokoneiden korjauspalvelu. Tekevät kotikäyntejä, noutavat laitteita tarvittaessa	https://www.tietokonehuolto.fi/
TaskRabbit	Esim. kodinkoneet, huonekalut	Alusta, josta voi etsiä ja tilata tarvitsemaan korjauspalveluita kotiin	https://www.taskrabbit.com/

tietokayttoon.fi

ISBN PDF 978-952-383-148-3
ISSN PDF 2342-6799